

A photograph of two men standing in a hallway with a paneled wall. The man on the left is wearing a dark sweater and trousers, looking towards the man on the right. The man on the right is wearing a dark jacket over a sweater and trousers, smiling and leaning against a door frame. The entire image is overlaid with a semi-transparent purple filter. At the bottom left, there is a decorative pattern of small white dots on a purple background.

Philips Pensioenfonds

Jaarverslag 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord	3	
1	Kerngegevens, profiel en personalia	7
1.1	Kerngegevens	8
1.2	Profiel	14
1.3	Personalia	20
2	Bestuursverslag	22
2.1	Financiële positie	23
2.2	Risicoparagraaf	30
2.3	Beleggingen: algemeen	43
2.4	Beleggingen: MVB-beleid	54
2.5	Pensioenen	60
2.6	Goed pensioenfondsbestuur	70
2.7	Communicatiebeleid	76
2.8	Kosten	79
2.9	Verwachtingen 2021	90
3	Intern toezicht	93
4	Verantwoording	103
Oordeel Verantwoordingsorgaan		104
5	Philips Pensioenfonds in cijfers	110
5.1	Kerncijfers: vijfjarenvergelijking	111
5.2	Ontwikkeling deelnemers	114
5.3	Pensioenregelingen	115
6	Jaarrekening	117
6.1	Balans per 31 december 2020	118
6.2	Staat van baten en lasten over 2020	119
6.3	Kasstroomoverzicht over 2020	121
6.4	Toelichting behorende tot de jaarrekening	122
6.5	Toelichting op de balans	132
6.6	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020	151
6.7	Risicobeheer	162
6.8	Gebeurtenissen na balansdatum	177
7	Overige gegevens	178
7.1	Financiering en uitvoering	179
7.2	Actuariële verklaring	182
7.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	184
8	English Summary	197
8.1	Key Data	198
Colofon		204

Voorwoord

Beste lezer,

2020 was een jaar dat we met z'n allen om vele redenen niet zullen vergeten. Vorig jaar schreef ik in het voorwoord van het jaarverslag dat de zorgen rondom het coronavirus op dat moment groot waren. De zorgen om naasten en ouderen om ons heen is gedurende het afgelopen jaar voor velen niet minder geworden. Maar door het vaccinatieprogramma komt er op dit punt licht aan het einde van de tunnel.

Het coronavirus heeft gelukkig minder lang vat gehad op de financiële markten dan velen vreesden. Na de negatieve ontwikkelingen van begin 2020, hebben de buffers van Philips Pensioenfonds zich in de loop van het verslagjaar goed hersteld. Maar het herstel was helaas onvoldoende om dit jaar tot indexatie van de pensioenen te kunnen overgaan.

Philips Pensioenfonds staat er weer relatief goed voor

In maart 2020 was er door de coronacrisis grote onrust op financiële markten. Dat had ook invloed op onze buffers. De actuele dekkingsgraad van Philips Pensioenfonds lag op dat moment rond de 100%. Dat betekent dat er precies voldoende vermogen was om alle opgebouwde pensioenen, nu en in de toekomst, te kunnen betalen.

Er waren dus geen buffers meer. In de loop van het jaar klaarde de situatie op de financiële markten langzaam op. Uiteraard hebben wij de marktontwikkelingen op de voet gevolgd. Waar nodig hebben wij onze beleggingsportefeuille aangepast. De actuele dekkingsgraad heeft zich vervolgens goed hersteld: deze lag eind 2020 weer op het niveau van vóór de crisis. Daarmee staat Philips Pensioenfonds er financieel gezien weer relatief goed voor. Over het hele jaar gezien steeg de actuele dekkingsgraad van 117,0% eind 2019 naar 117,3% eind 2020. Desondanks daalde de beleidsdekkingsgraad in 2020 van 114,2% (eind 2019) naar 109,8% (eind 2020). De beleidsdekkingsgraad geeft het gemiddelde weer van de actuele dekkingsgraden in de afgelopen 12 maanden. Hierdoor waren de lage dekkingsgraden in de eerste helft van 2020 als gevolg van de coronacrisis ook nog van invloed op de beleidsdekkingsgraad aan het einde van vorig jaar.

Beleggingen

Over het eerste kwartaal van 2020 behaalde het Fonds een sterk negatief rendement van -6,6%. Vanwege de uitbraak van het coronavirus was er sprake van een diepe recessie. De beleggingen van het Fonds hebben in 2020 uiteindelijk een bijzonder positieve stijging laten zien. We zijn het jaar geëindigd met een totaalrendement van 9,9%. Met name de waardeinstijging van aandelen heeft, na de dieprode cijfers in het eerste kwartaal, een bijdrage geleverd aan het positieve rendement. In paragraaf 2.3 'Beleggingen' gaan we uitvoerig in op de beleggingsrendementen van het Fonds.

In 2020 zijn, zoals ik u al meldde in het voorwoord bij het jaarverslag over 2019, nieuwe keuzes gemaakt in ons beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Hierbij is ook de mening van deelnemers betrokken. In de zomer van 2020 heeft een groot onderzoek plaatsgevonden waar uiteindelijk ruim 5.000 deelnemers aan hebben deelgenomen. Daaruit bleek dat zowel onder deelnemers die al pensioen ontvangen als onder deelnemers die nog pensioen opbouwen, het draagvlak voor maatschappelijk verantwoord beleggen groot is. In de loop van het afgelopen jaar hebben wij de eerder

gemaakte keuzes over maatschappelijk verantwoord beleggen vastgelegd in nieuw beleid. Dit jaar zijn wij voornemens dat beleid op het punt van de selectie van onze beleggingen verder te concretiseren. Daarmee is het beleid afgerond en kan het geïmplementeerd worden. Wij streven ernaar dit laatste voor het einde van het jaar te doen. In paragraaf 2.4 'Beleggingen: MVB-beleid' gaan we uitvoerig in op de stappen die in het afgelopen jaar zijn gezet in ons MVB-beleid.

Pensioenen

Eind 2020 was onze beleidsdekkingsgraad 109,8%. Met deze dekkingsgraad kunnen wij de pensioenen in 2021 helaas niet verhogen. Hiervoor moet de beleidsdekkingsgraad op grond van de wet namelijk hoger zijn dan 110%. De pensioenopbouwers hebben we gelukkig wel kunnen laten weten dat zij, op basis van de cao-afspraken voor de jaren 2019 tot en met 2021, ook in 2021 volledig pensioen opbouwen.

Gedurende het verslagjaar heeft het Algemeen Bestuur veel tijd besteed aan de transitie van de pensioenadministratie. Vanaf 1 januari 2021 heeft Blue Sky Group de administratie van de pensioenen overgenomen van pensioenuitvoerder PGGM. Meer hierover leest u in paragraaf 2.5.5 'Transitie naar nieuwe pensioenuitvoerder'.

Nieuw pensioenstelsel

In de nabije toekomst gaat in Nederland een nieuw pensioenstelsel gelden. De komende tijd moet er vanuit de overheid meer duidelijkheid komen over de regels die gaan gelden onder het nieuwe pensioenstelsel. En ook over de regels in de periode voorafgaande aan de overgang. Formeel gezien zijn het de sociale partners die besluiten nemen over de pensioenregeling in het nieuwe stelsel. Maar ook voor pensioenfondsbesturen is een belangrijke rol weggelegd. Zij moeten immers uiteindelijk beoordelen of de transitie naar het nieuwe stelsel evenwichtig is en of de nieuwe pensioenregeling kan worden uitgevoerd. Bij de beoordeling van de evenwichtigheid van de transitie speelt het al dan niet invaren van de opgebouwde pensioenen een belangrijke rol, alsmede een eventueel overeengekomen compensatie voor het nadeel dat bepaalde groepen pensioenopbouwers wellicht hebben als gevolg van de overgang naar het nieuwe stelsel. Daarom zijn wij ons binnen het Algemeen Bestuur al geruime tijd aan het voorbereiden op de komst van het nieuwe pensioenstelsel. Dit doen wij door zoveel mogelijk kennis te vergaren over de nieuwe regelgeving en door met adviseurs, bestuurders en medewerkers van andere pensioenfondsen en van onze uitbestedingspartners te overleggen over de gevolgen van de invoering van het nieuwe pensioenstelsel in diverse scenario's. Ook het Verantwoordingsorgaan wordt uitdrukkelijk in deze voorbereidingen betrokken, omdat het adviesrecht heeft over enkele belangrijke besluiten die in dit kader moeten worden genomen, zoals bijvoorbeeld het besluit om al dan niet in te varen.

Zoals eerder gemeld zijn het de sociale partners die bepalen hoe de pensioenregeling er in de toekomst gaat uitzien. Zij hebben daarbij de keuze tussen het zogenoemde nieuwe pensioencontract en de verbeterde premiereregeling. Beide contracten zijn zogenoemde premie-overeenkomsten, wat wil zeggen dat er voor iedere deelnemer een pensioenkapitaal wordt gevormd, waaruit na pensionering pensioenuitkeringen worden gedaan. Het belangrijkste verschil tussen het nieuwe pensioencontract en de verbeterde premiereregeling is dat in het eerste contract wat meer solidariteit zit dan in het laatste. De verbeterde

premiereregeling lijkt het meeste op de beschikbare premiereregelingen zoals we die nu ook al kennen. Wij staan Philips, Signify en de vakbonden bij in hun overleg over de nieuwe pensioenregeling, onder andere door te adviseren over technische kwesties en door het maken van berekeningen.

Uitvoeringskosten

Het Algemeen Bestuur van Philips Pensioenfonds staat voor het leveren van een goed pensioen tegen zo laag mogelijke kosten. Het Bestuur vindt transparantie over de uitvoeringskosten van groot belang. In dit jaarverslag zijn daarom de verschillende kosten en een uitvoerige toelichting daarop opgenomen. De pensioenuitvoeringskosten zijn in 2020 € 104 per deelnemer (pensioenopbouwers en -ontvangers) en dus nagenoeg gelijkgebleven met vorig verslagjaar (2019: € 105). Hierbij is geen rekening gehouden met de incidentele kosten vanwege de transitie naar de nieuwe pensioenuitvoerder Blue Sky Group. Meer informatie over de ontwikkeling van de pensioenuitvoeringskosten leest u in paragraaf 2.8 'Kosten'. De vermogensbeheerkosten zijn in 2020 gestegen naar 0,26% van het gemiddeld belegd vermogen (2019: 0,24%). In vergelijking met andere pensioenfondsden zijn de kosten van Philips Pensioenfonds relatief laag.

Vooruitblik

De buffers van Philips Pensioenfonds hebben zich in de loop van het verslagjaar goed hersteld. Helaas nog niet voldoende om de pensioenen dit jaar te kunnen verhogen. Gelukkig zet het herstel zich in 2021 vooralsnog voort. Onze actuele dekkingsgraad was ultimo april 2021 125,3%. Mede vanwege het niveau van de actuele dekkingsgraad, is onze verwachting dat de beleidsdekkingsgraad de komende jaren hoog genoeg zal zijn om de pensioenen weer gedeeltelijk te verhogen. Of de pensioenen de komende jaren ook daadwerkelijk gedeeltelijk verhoogd kunnen worden, blijft uiteraard onzeker omdat marktontwikkelingen moeilijk te voorspellen zijn. Wij achten de kans klein dat wij de pensioenen de komende jaren moeten verlagen. Verlaging van de pensioenen is namelijk pas aan de orde bij een zeer forse daling van de dekkingsgraad.

Over belangrijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het Fonds en het pensioen van onze deelnemers informeren wij u via verschillende communicatie-uitingen van het Fonds. Heeft u zelf vragen of wilt u bepaalde onderwerpen aan de orde stellen? Neem contact met ons op! U bereikt ons direct via het e-mailadres algemeenbestuur.ppf@philips.com

Namens het Algemeen Bestuur,

Roel Wijmenga

Voorzitter

1 Kerngegevens, profiel en personalia

1.1 Kerngegevens¹

Bedragen in miljoenen euro's

In deze paragraaf worden de belangrijkste kerncijfers van Philips Pensioenfonds genoemd. De in deze paragraaf opgenomen teksten zijn de belangrijkste toelichtingen die in andere paragrafen in dit jaarverslag uitgebreider aan de orde komen.

	Eind 2020	Eind 2019
Pensioenvermogen ²	22.921	21.302
Voorziening pensioenverplichtingen	19.544	18.210
Actuele dekkingsgraad	117,3%	117,0%
Beleidsdekkingsgraad	109,8%	114,2%
Vereiste dekkingsgraad ³	118,2%	118,6%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%
Reële dekkingsgraad	90,4%	92,4%
Reële marktrente-dekkingsgraad	83,0%	84,4%
Premiedekkingsgraad	79,2%	97,4%
Premiedekkingsgraad (inclusief renteaftdekking) ⁴	98,7%	100,5%
Pensioenuitvoeringskosten ⁵ <i>in euro per deelnemer⁶</i>	€ 156	€ 92
Vermogensbeheerkosten <i>als percentage van het gemiddeld belegd vermogen</i>	0,26%	0,24%
Transactiekosten <i>als percentage van het gemiddeld belegd vermogen</i>	0,13%	0,13%

¹ Voor een overzicht van de kerncijfers van 2016 tot en met 2020, zie paragraaf 5.1 'Kerncijfers: vijfjarenvergelijking'

² Het pensioenvermogen is de som van de beleggingen voor risico van het Fonds, de vorderingen, overlopende activa en liquide middelen onder aftrek van de overige schulden en overlopende passiva.

³ De vereiste dekkingsgraad is gebaseerd op het strategisch beleggingsbeleid.

⁴ Een toelichting op de premiedekkingsgraad inclusief renteaftdekking is opgenomen in paragraaf 2.1.1 'Toelichting verschillende dekkingsgraden'.

⁵ De kengetallen in de tabel zijn inclusief incidentele baten en lasten. Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer exclusief incidentele baten en lasten bedroegen in 2020 € 104 en in 2019 € 105.

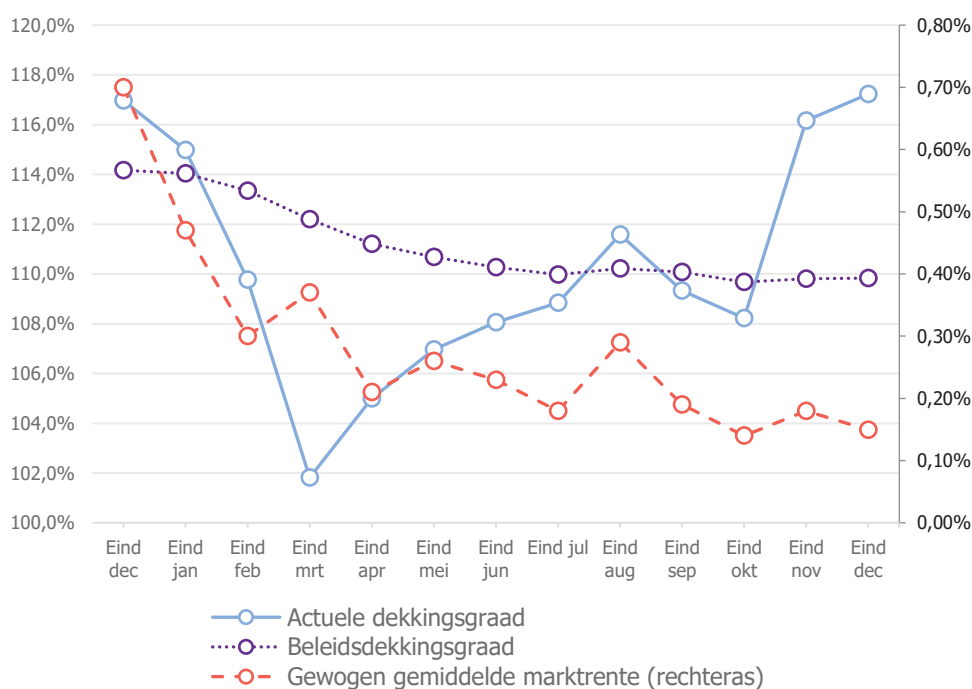
⁶ Het aantal deelnemers is gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden aan het einde van het boekjaar.

De actuele en beleidsdekkingsgraad van het Fonds worden in deze paragraaf toegelicht. De toelichting op de andere dekkingsgraden van het Fonds is opgenomen in paragraaf 2.1.1 'Toelichting verschillende dekkingsgraden'.

De actuele dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het vermogen van een pensioenfonds en de pensioenverplichtingen (alle nu en in de toekomst uit te keren pensioenen) die daartegenover staan. Voor de actuele dekkingsgraad gaan we uit van de nominale pensioenverplichtingen. Hiermee bedoelen we de pensioenverplichtingen waarbij we geen rekening houden met verhoging van de pensioenen door indexatie in de toekomst.

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend door het gemiddelde te nemen van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. Dat betekent dat het effect van het verloop van de actuele dekkingsgraad gedempt te zien is in de beleidsdekkingsgraad. Daarom wordt alleen het verloop van de actuele dekkingsgraad toegelicht.

Ontwikkeling actuele en beleidsdekkingsgraad 2020

De actuele dekkingsgraad steeg zeer beperkt, van 117,0% eind 2019 naar 117,3% eind 2020. In het eerste kwartaal van 2020 daalde de actuele dekkingsgraad fors vanwege het coronavirus. Om de verspreiding van het virus tegen te gaan, moesten overheden restricties in het sociaal-economische verkeer instellen. Deze zorgden ervoor dat de wereldeconomie in een zeer diepe recessie terecht kwam. Als een gevolg hiervan zochten beleggers de veiligheid van staatspapier op. De lange rente daalde dan ook fors. Beleggingen in risicovollere beleggingscategorieën zoals aandelen, vastgoed, schuldpapier uit opkomende landen en hoogrenderende bedrijfsobligaties lieten flinke verliezen zien. Zowel de dalende rente als verliezen op risicovollere beleggingen zoals aandelen zorgden voor de forse daling van de actuele dekkingsgraad in het eerste kwartaal van 2020.

Vanaf het tweede kwartaal herstelde de actuele dekkinggraad zich voorzichtig. Invoering van coronamaatregelen leidde ertoe dat de verspreiding van het coronavirus afnam. Dit gaf beleggers hoop dat de crisis onder controle gebracht kon worden. Tevens putten beleggers moed uit de ongekend grote monetaire en fiscale stimuleringsmaatregelen die centrale banken en overheden in het leven hebben geroepen. Zo verlaagde de Amerikaanse centrale bank de rente, voorzag financiële markten van liquiditeit en startte grote opkoopprogramma's, terwijl de Europese Centrale Bank zijn opkoopprogramma's uitbreidde. Overheden probeerden bijvoorbeeld via steunprogramma's bedrijven voor faillissement te behoeden en het ontslaan van werknemers te beperken. Verder verstrekten zij coronasteun gelden aan gezinnen. Dit alles leidde ertoe dat aandelen en andere risicovolle beleggingen zich begonnen te herstellen.

Aan het einde van het derde kwartaal en in het vierde kwartaal van vorig jaar was er sprake van een herintroductie van restricties in het sociaal-economische verkeer, vanwege een toename van het aantal virusinfecties. Dit leidde tot een hernieuwde economische neergang. Desondanks bleven financiële markten optimistisch. Dit kwam omdat beleggers enthousiast reageerden op het feit dat er vaccins tegen het coronavirus waren ontwikkeld. Hierdoor hielden beleggers er rekening mee dat er in de tweede helft van 2021 een sterk economisch herstel zal zijn. Vooruitlopend op dit economisch herstel lieten aandelenmarkten verdere koerswinsten zien, net als andere risicovolle beleggingen, zoals schuld papier uit opkomende landen en hoogrenderende bedrijfsobligaties.

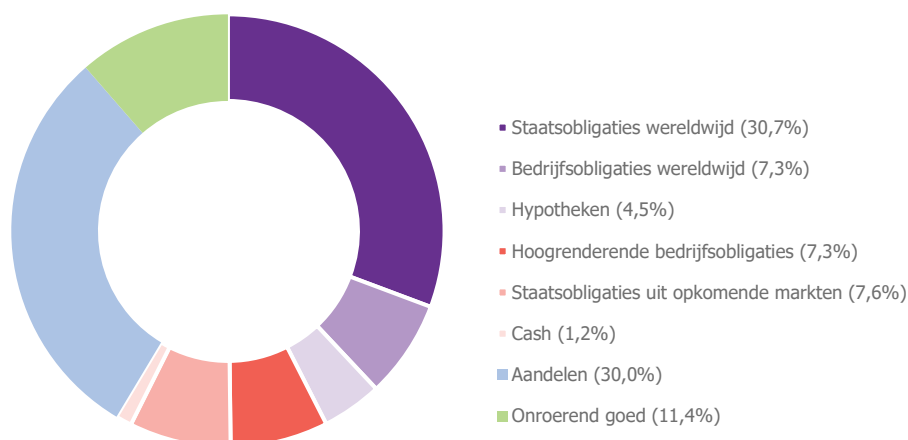
Als we over geheel 2020 kijken dan is de 0,3%-punt stijging van de actuele dekkinggraad vooral te danken aan het sterke herstel op aandelenmarkten. Hierdoor nam de waarde van de portefeuille met aandelenbeleggingen over het gehele jaar gezien, toe. De lange rente daalde echter in 2020. Hierdoor steeg de waarde van de portefeuille met veilige vastrentende waarde beleggingen (de LDI-portefeuille). Echter, het positieve effect hiervan op de dekkinggraad werd meer dan tenietgedaan door een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen. Een lagere rente leidt immers tot lagere toekomstige rendementen en maakt het daarom moeilijker om in de toekomst voor een goed pensioen te zorgen.

Herstelplan

De beleidsdekkinggraad lag per 31 december 2020 met 109,8% nog steeds onder de vereiste dekkinggraad (118,2%). Het Fonds had per die datum dus nog steeds een tekort. Daarom heeft het Fonds het bestaande herstelplan geactualiseerd en vóór 1 april 2021 ter goedkeuring voorgelegd aan de toezichthouder De Nederlandsche Bank. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank het herstelplan goedgekeurd.

1.1.1 Beleggingen

	Eind 2020	Eind 2019
Totaal belegd vermogen	22.869	21.274

Feitelijke portefeuilleverdeling (eind 2020)**Rendement beleggingen**

	2020	2019
Totaalrendement ⁷	9,9%	16,6%

Een toelichting op de rendementen wordt gegeven in paragraaf 2.3.2 'Beleggingsbeleid algemeen en resultaten'.

Beleggingsbeleid in het kort

De doelstelling (ambitie) van het beleggingsbeleid is om een belangrijke bijdrage te leveren aan het realiseren van een reëel pensioen. Daarmee wordt bedoeld een waardevast pensioen voor pensioenontvangers en premievrije polishouders en een welvaartsvast pensioen voor pensioenopbouwers. Om die ambitie te realiseren, is het van groot belang dat de pensioenen geïndexeerd kunnen worden. Om indexatie van de pensioenen mogelijk te maken, moet het Fonds voldoende rendement behalen met de beleggingen.

Gedurende 2020 was de volgende strategische verdeling tussen vastrentende waarden en zakelijke waarden van kracht. Met deze verdeling is er, naar het oordeel van het Bestuur, een goede kans op het halen van de ambitie, namelijk een reëel pensioen, zonder dat de risico's te groot worden. Hierbij wordt uitgegaan van de scenario's die het Fonds, mede op basis van historie, hanteert om vast te stellen of de ambitie haalbaar is.

⁷ Het gegeven rendement is inclusief afdekking rente-, valuta- en inflatierisico. Het totaalrendement exclusief afdekking rente- en inflatierisico bedroeg over 2020 8,3% en over 2019 14,8%. Het gegeven rendement is het gerapporteerde rendement. Dit is berekend op basis van werkelijke cijfers. Het bruto en netto rendement dat van dit gerapporteerde rendement is afgeleid, is opgenomen in paragraaf 2.8.6 'Relatie van de vermogensbeheerkosten met fondsrendement en risicoprofiel'.

De strategische verdeling was ultimo 2020 als volgt:

- *60,0% van het vermogen van het Pensioenfonds wordt belegd in vastrentende waarden*

Deze bestaan grotendeels uit relatief 'veilige' beleggingen, die een deel van de pensioenuitkeringen die het Fonds in de toekomst verwacht te moeten doen, in aanzienlijke mate zeker kunnen stellen. Denk hierbij met name aan staatsobligaties met een wereldwijde spreiding. Tevens wordt in risicovollere vastrentende waarden belegd, zoals bedrijfsobligaties en obligaties van opkomende markten. Het hogere risico wordt hierbij gecompenseerd door een hogere rendementsverwachting. Ook cash valt binnen de categorie vastrentende waarden. Cash is geïnvesteerd in kapitaalmarktfondsen/ leningen met een zeer korte looptijd en een goede kredietwaardigheid. Cash heeft daarmee een laag risicoprofiel.

- *40,0% van het vermogen van het Pensioenfonds wordt belegd in zakelijke waarden*

Dat zijn de meer 'risicovolle' beleggingen. Met de zakelijke waarden wordt beoogd een overrendement te behalen ten opzichte van de verplichtingen. Denk hierbij aan beleggingen in aandelen en onroerend goed.

1.1.2 Pensioenen

Aantal deelnemers	Eind 2020	Eind 2019
Pensioenopbouwers⁸	13.533	13.525
- Flex pensioen	12.715	12.383
- Flex pensioen ES	818	822
- Eindloonregeling	-	320
Pensioenontvangers	52.069	53.505
- Ouderdomspensioen	35.203	36.323
- Nabestaandenpensioen	16.654	16.980
- Wezenpensioen	212	202
Houders premievrije polissen	31.343	31.295
Totaal	96.945	98.325

⁸ Deelnemers die een arbeidsongeschiktheidspensioen ontvangen (eind 2020: 682 deelnemers), zijn – omdat hun opbouw wordt gecontinueerd - opgenomen in de aantallen onder 'pensioenopbouwers'.

Ontwikkelingen deelnemersbestand en overige gegevens

Het totaal aantal pensioenopbouwers van het Fonds is in 2020 zeer licht toegenomen, van 13.525 naar 13.533. Tot de categorie pensioenopbouwers behoren ook ex-medewerkers die vanwege arbeidsongeschiktheid recht hebben op premievrije voortzetting van hun pensioenopbouw. In de volgende tabel is de uitsplitsing van de pensioenopbouwers weergegeven.

Aantal pensioenopbouwers	Eind 2020	Eind 2019
Medewerkers	12.851	12.840
Ex-medewerkers die arbeidsongeschikt zijn	682	685
Totaal	13.533	13.525

Premies	2020	2019
Werkgevers	221	221
Werkgevers koopsommen	3	1
Werknemers pensioenregeling	22	16
Werknemers vrijwillige verzekeringen	1	1
Totaal	247	239

Uitkeringen	2020	2019
Pensioenuitkeringen	655	658
Afkopen	0	0
Uitgaande waardeoverdrachten individueel	5	4
Totaal	660	662

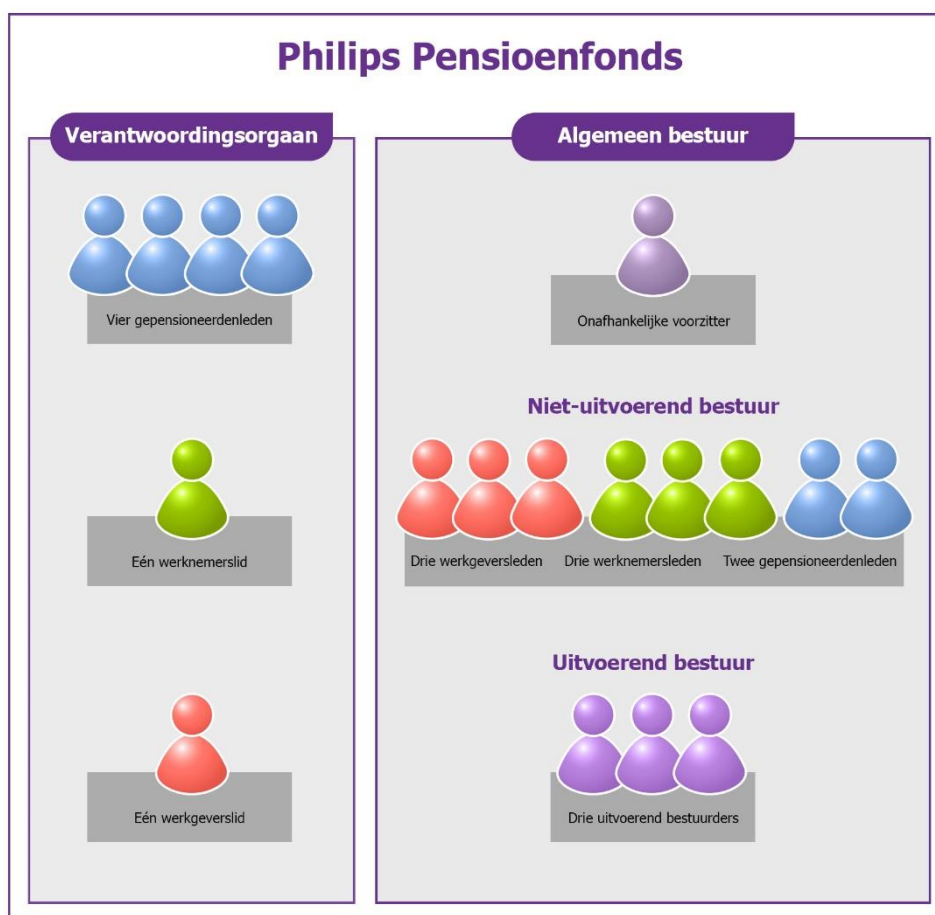
Indexaties	2020	2019
Pensioenopbouwers in het flex pensioen	0,64%	2,25%
Pensioenontvangers en houders premievrije polissen	0,64%	0,75%

1.2 Profiel

1.2.1 Doelstelling

Philips Pensioenfonds is belast met de uitvoering van de pensioenregelingen die gelden voor huidige en voormalige werknemers van de twee aangesloten ondernemingen (Koninklijke Philips N.V. en Signify N.V.) in Nederland. Dit houdt in: het administreren van pensioenrechten en -aanspraken en uitbetalen van pensioenen en het op solide wijze beleggen en beheren van de betaalde pensioenpremies en het overige vermogen van het Fonds.

1.2.2 Structuur

Meer informatie over de leden van het Algemeen Bestuur is opgenomen in paragraaf 1.3 'Personalia'.

Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit twaalf leden: een onafhankelijk voorzitter, drie vertegenwoordigers namens de werkgevers, drie vertegenwoordigers namens de werknemers, twee vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden en drie onafhankelijke⁹ bestuurders. De voorzitter en de vertegenwoordigers van de werkgevers, de werknemers en de gepensioneerden zijn niet-uitvoerende bestuurders. Zij zijn zowel lid van het Algemeen Bestuur, als van het Niet-Uitvoerend Bestuur (NUB) dat daarvan onderdeel uitmaakt. De voorzitter is een onafhankelijke deskundige. De overige drie onafhankelijke deskundigen zijn uitvoerende bestuurders. Zij zijn zowel lid van het Algemeen Bestuur, als van het Uitvoerend Bestuur (UB) dat daarvan onderdeel uitmaakt. De onafhankelijk voorzitter heeft onder meer als taak om toe te zien op een goede samenstelling en op het functioneren van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur. Voor personalia, zie paragraaf 1.3.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van de visie, strategie en governance van het Fonds en het vaststellen van het strategisch beleid op het gebied van onder andere het vermogensbeheer, het pensioenbeheer en het balansbeheer van het Fonds, alsook het nemen van maatregelen van algemene strekking en de in de statuten van het Fonds aan het Algemeen Bestuur opgedragen besluiten.

Adviseur

Het Algemeen Bestuur laat zich bij de uitvoering van zijn taken bijstaan door een juridisch adviseur.

Toezicht door het Niet-Uitvoerend Bestuur

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft een dubbele functie. Als gevolg van de wet is de besluitvorming over een aantal onderwerpen, zoals het beloningsbeleid, voorbehouden aan het Niet-Uitvoerend Bestuur. Daarnaast houdt het Niet-Uitvoerend Bestuur toezicht op het beleid van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur, de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur en de algemene gang van zaken in het Fonds. Het Niet-Uitvoerend Bestuur wordt daarbij ondersteund door de Auditcommissie. De kerntaken van de Auditcommissie zijn opgenomen op pagina 16.

Uitvoerend Bestuur

Het Uitvoerend Bestuur bestaat uit de Algemeen Directeur van het Fonds (tevens voorzitter van het Uitvoerend Bestuur), de Directeur Beleggingen en de Directeur Pensioenen. Voor personalia, zie paragraaf 1.3.

Het Uitvoerend Bestuur is verantwoordelijk voor de nadere uitwerking en uitvoering van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde visie en strategie en van het door het Algemeen Bestuur vastgesteld strategisch beleid. Daarnaast is het Uitvoerend Bestuur verantwoordelijk voor het vaststellen en uitvoeren van het overige beleid, de uitbesteding van

⁹ Met de toevoeging 'onafhankelijk' wordt bedoeld dat deze bestuursleden geen vertegenwoordiger zijn van een geleding en niet in dienst zijn van de werkgevers.

werkzaamheden en het toezicht daarop, het beheren van de risico's en het dagelijks bestuur van het Fonds.

Het Uitvoerend Bestuur wordt bij zijn taken ondersteund door het Bestuursbureau. De medewerkers van het Bestuursbureau zijn, evenals de leden van het Uitvoerend Bestuur, in dienst van het Fonds. Het Bestuursbureau staat onder leiding van de voorzitter van het Uitvoerend Bestuur.

Commissies

Het Algemeen Bestuur kan besluiten één of meer commissies te benoemen; de taak, samenstelling en werkwijze van de commissie(s) wordt bepaald door het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur heeft van deze bevoegdheid geen gebruikgemaakt. Ook het Niet-Uitvoerend Bestuur kan besluiten één of meer commissies te benoemen. Van deze bevoegdheid is gebruikgemaakt door het instellen van één commissie, de Auditcommissie. De Auditcommissie bestaat uit drie leden van het Niet-Uitvoerend Bestuur (één werkgeverslid, één werknemerlid en één gepensioneerd lid). Voor personalia, zie paragraaf 1.3.

De focus van de Auditcommissie ligt op het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht. De kerntaken van de Auditcommissie bestaan uit:

- het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op de risicobeheersing van het Pensioenfonds;
- het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op het beleggingsbeleid en de risico's in het beleggingsbeleid van het Pensioenfonds;
- het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op de financiële informatievervalsing en de budgettering van het Pensioenfonds en het adviseren van het Niet-Uitvoerend Bestuur of het Algemeen Bestuur over deze onderwerpen.

In aanvulling op de hiervoor vermelde kerntaken, kan de Auditcommissie door het Algemeen Bestuur en/of het Niet-Uitvoerend Bestuur worden verzocht te adviseren over kwesties waarin het Algemeen Bestuur respectievelijk het Niet-Uitvoerend Bestuur dit wenselijk acht.

Verantwoordingsorgaan

Het Algemeen Bestuur legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het Verantwoordingsorgaan is bevoegd een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekendgemaakt en in het bestuursverslag opgenomen. Daarnaast heeft het Verantwoordingsorgaan het recht om advies uit te brengen over een aantal in de wet genoemde onderwerpen, zoals de (gedeeltelijke) overdracht van verplichtingen en het communicatiebeleid. Tot slot draagt het bestuur in overleg met het Verantwoordingsorgaan zorg voor de vastlegging van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, van het Fonds.

Samenstelling

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit één werkgeverslid, één werknemerslid en vier gepensioneerd-leden (voor personalia, zie paragraaf 1.3). Daarnaast is voor de werknemers en de werkgevers een plaatsvervangend lid aangewezen.

Sleutelfunctiehouders

Vanaf 2019 zijn de sleutelfuncties verankerd binnen de governance van het Fonds. Het gaat om een actuariële functie, een risicobeheerfunctie en een interne auditfunctie. Voor personalia, zie paragraaf 1.3.

De risicobeheerfunctie bevordert het functioneren van een risicobeheersysteem. Het vervult de tweede lijns taak binnen het integraal risico management van het Fonds en stelt zich ten doel te bewerkstelligen dat de eerste lijnsverantwoordelijken van het Fonds alle risico's voldoende beheersen. Hiervan is sprake wanneer de werking van de geïmplementeerde beheersingsmaatregelen ervoor zorgt dat de resterende risico's passen binnen de risicobereidheid van het Fonds.

De actuariële functie voorziet in een verdere, meer doorlopende borging van de juistheid van de berekening van de technische voorzieningen en de in het kader daarvan gehanteerde grondslagen.

De interne auditfunctie is een onafhankelijke functie die aan het Algemeen Bestuur een objectief oordeel verschaft over de governance en de implementatie en effectiviteit van de interne risicobeheers- en controlesystemen van het Fonds en zijn uitbestedingspartners, inclusief de interne en externe verantwoording hierover.

Bestuursbureau

Met het Bestuursbureau heeft het Bestuur de beschikking over een eigen, onafhankelijke staf van 25 medewerkers. Dit is de stand per eind 2020, exclusief de leden van het Uitvoerend Bestuur.

Accountant/Actuaris

Philips Pensioenfonds heeft Ernst & Young Accountants LLP (EY) als externe accountant aangesteld en Willis Towers Watson als externe actuaris.

Uitbesteding

Philips Pensioenfonds heeft als bestaand beleid dat zowel pensioenbeheer als vermogensbeheer wordt uitbesteed. Het Fonds acht dit gunstig voor de kosten, de kwaliteit en de flexibiliteit.

- PGGM gaf gedurende het verslagjaar uitvoering aan het pensioenbeheer. Per 1 januari 2021 is het pensioenbeheer overgedragen aan Blue Sky Group.
- BlackRock draagt zorg voor de uitvoering van het vermogensbeheer.

Daarnaast heeft het Fonds ook nog andere werkzaamheden uitbesteed.

Pensioenbeheerder PGGM

In het contract met de pensioenbeheerder PGGM was een Service Level Agreement (SLA) opgenomen. In deze overeenkomst waren afspraken gemaakt over de te leveren prestaties bij een groot aantal processen dat de pensioenbeheerder uitvoerde voor Philips

Pensioenfonds. Het Fonds werd periodiek geïnformeerd over de realisatie van de SLA-afspraken. Daarnaast vond frequent overleg plaats over allerlei lopende zaken. Blue Sky Group is per 1 januari 2021 de nieuwe pensioenbeheerder geworden.

Vermogensbeheerder BlackRock

Met de vermogensbeheerder BlackRock is een Investment Management Agreement (IMA) afgesloten waarin onder meer specifieke beleggingsrichtlijnen en -restricties zijn opgenomen. De door BlackRock gerealiseerde beleggingsrendementen worden vergeleken met een door Philips Pensioenfonds vastgestelde benchmark. Het Fonds bespreekt periodiek de gerealiseerde beleggingsresultaten met de vermogensbeheerder. Mede op basis van deze overleggen beoordeelt het Fonds of de uitvoering van de overeenkomst leidt tot een beleggingsportefeuille die past bij de lange termijn verplichtingen. Daarnaast vindt er frequent overleg plaats over allerlei lopende zaken.

Monitoring uitbestedingspartners

Het Fonds toetst regelmatig of de manier waarop de uitbestede activiteiten worden uitgevoerd in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Daarbij wordt ook gebruikgemaakt van onafhankelijke derden. Periodiek wordt met de belangrijkste uitbestedingspartners aan de hand van (SLA-)rapportages overleg gevoerd over de uitvoering van de uitbestede activiteiten. Daarnaast vindt op diverse niveaus frequent overleg plaats met de uitbestedingspartners. Verder is het beleid van het Fonds om via ISAE3402-rapportages zicht te krijgen op de effectieve werking van de interne beheersmaatregelen bij de uitbestedingspartners. Een ISAE3402-rapportage is een rapportage van de uitbestedingsorganisatie voorzien van een oordeel van een onafhankelijke auditor. Hierin geeft de auditor van de uitbestedingsrelatie aan of de uitbestedingsorganisatie zijn in de rapportage genoemde processen op orde heeft en of de beheersmaatregelen in de processen gedurende een bepaalde periode effectief hebben gewerkt.

De werkzaamheden en resultaten van de verschillende uitbestedingspartners van Philips Pensioenfonds worden periodiek geëvalueerd. Op basis van de evaluatie kan worden besloten tot het aanpassen van de afspraken of het beëindigen van de relatie.

1.3 Personalia

Algemeen Bestuur Philips Pensioenfonds		Jaar van aftreden/ herbenoeming	Uiterste jaar van aftreden	Relevante nevenfuncties
<i>Onafhankelijk voorzitter</i>				
De heer R.Th. Wijmenga (1957)				- RvC Achmea
<i>Vertegenwoordigers van de werkgevers (leden A)</i>				
De heer R.W.L.M. Mangelmans (1969)	Vice-voorzitter	2022	2026	- RvB International Chamber of Commerce Nederland
De heer B.F.W. Lindenhovius (1971)		2023	2027	
De heer J.S. de Greeff (1979)	Lid Auditcommissie	2024	2032	
<i>Leden benoemd door de aangeslotenen (leden B)</i>				
De heer A.L. Uittenbroek (1971)	Lid Auditcommissie	2023	2026	
De heer T.J.J. Denteneer (1960)		2022	2026	
Mevrouw F.E. Leene (1970)		2024	2028	- Lid RvC Covra N.V.
<i>Gepensioneerdenleden (leden C)</i>				
De heer R.G.A. ter Huurne (1959)		2021	2029	- Lid Raad van Advies instituut voor HRM en Psychologie Fontys Hogescholen - Lid Investment Committee investeringsfonds INZET
De heer C.J.M. Reuvers (1953)	Lid Auditcommissie	2021	2029	

Uitvoerend Bestuur *Onafhankelijk deskundigen (leden D)*

De heer J.B.J. Kemme (1963)	Algemeen Directeur		-	Voorzitter Advies en uitvoeringsraad Pensioenfederatie
Mevrouw A.C. Joosten-Hendriks (1975)	Directeur Beleggingen		-	Lid Raad van Toezicht PMT
De heer M.J.M. Pernot (1968)	Directeur Pensioenen			

Juridisch adviseur Algemeen Bestuur

De heer A.F. Verdam (1957)			-	Jurist Koninklijke Philips N.V. - Hoogleraar VU Amsterdam - Bestuurder St. GITP
----------------------------	--	--	---	---

Leden Verantwoordingsorgaan¹⁰*Werkgeverslid*

De heer J.Y. Jongma (1971)		2023	2027	
De heer J.J. Hoogeveen (1967)	Plaatsvervangend lid	2023	-	

Werknemerslid

Mevrouw C. van der Wateren (1973)		2021 ¹¹	2025	
De heer G. den Otter (1978)	Plaatsvervangend lid	2021	2027	

Gepensioneerdleden

De heer E.P. Coutinho (1951)	Voorzitter	2023	2027	
De heer J. Cuperus (1941)		2023	-	
De heer R.W.M. Takken (1956)		2023	2027	
De heer A.J.M. Verhagen (1943)	Vice-voorzitter	2023	-	

Externe deskundigen

De heer C.L. Dert (1960)	Auditcommissie			
--------------------------	----------------	--	--	--

Sleutelfunctiehouders

De heer R. Kruijff ¹² (1954)	Actuariële functie			
Mevrouw G. Wallens (1974)	Risicobeheerfunctie			
De heer J. Herder (1956)	Interne auditfunctie			

¹⁰ Het Verantwoordingsorgaan beschikt over een ambtelijk secretaris in de persoon van de heer Rick Crauwels.

¹¹ Het werknemerslid van het Verantwoordingsorgaan wordt voor een termijn van 4 jaar gekozen. Daarna vinden opnieuw verkiezingen plaats. Het plaatsvervangend lid wordt aangewezen door het gekozen werknemerslid van het Verantwoordingsorgaan.

¹² Per 1 december 2020 opgevolgd door de heer W. Hoekert (1976)

2 Bestuursverslag

2.1 Financiële positie

Bedragen in miljoenen euro's

	Eind 2020	Eind 2019
Pensioenvermogen ¹³	22.921	21.302
Voorziening pensioenverplichtingen	19.544	18.210
Actuele dekkingsgraad	117,3%	117,0%
Beleidsdekkingsgraad	109,8%	114,2%
Vereiste dekkingsgraad ¹⁴	118,2%	118,6%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%
Reële dekkingsgraad	90,4%	92,4%
Reële marktrente-dekkingsgraad	83,0%	84,4%
Premiedekkingsgraad	79,2%	97,4%
Premiedekkingsgraad (inclusief renteafdekking)	98,7%	100,5%

2.1.1 Toelichting verschillende dekkingsgraden

De verschillende dekkingsgraden van het Fonds worden in deze paragraaf toegelicht. Ook wordt de ontwikkeling ervan in het verslagjaar toegelicht.

Actuele en beleidsdekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het vermogen van een pensioenfonds en de pensioenverplichtingen (alle nu en in de toekomst uit te keren pensioenen) die daartegenover staan. Voor de actuele dekkingsgraad gaan we uit van de nominale pensioenverplichtingen. Hiermee bedoelen we de pensioenverplichtingen waarbij we geen rekening houden met verhoging van de pensioenen door indexatie in de toekomst.

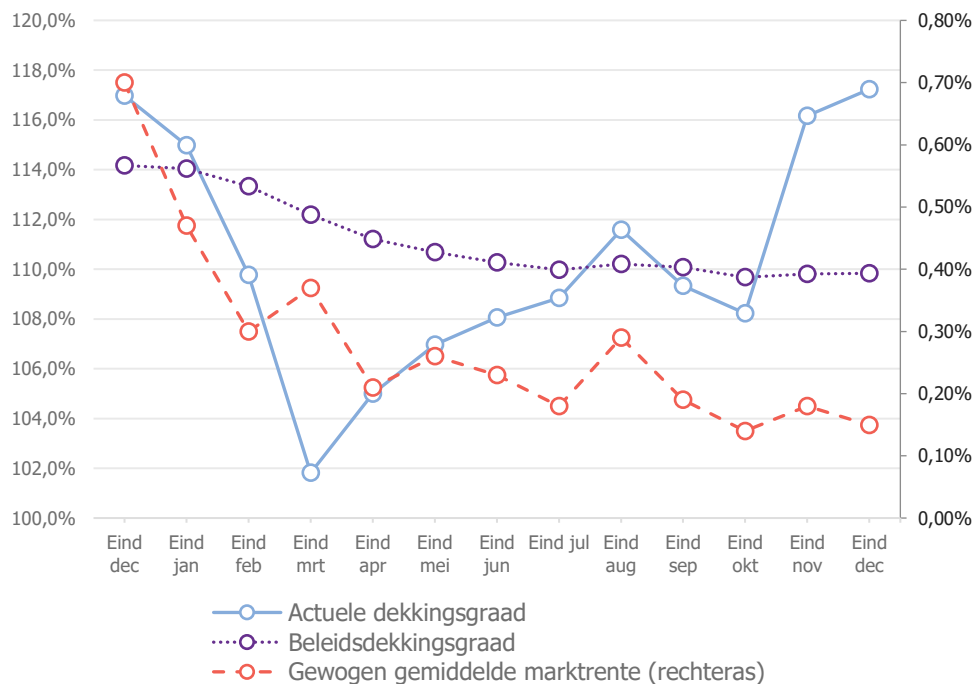
De wetgever bepaalt op welke manier de pensioenverplichtingen – die gebruikt worden voor de berekening van de actuele dekkingsgraad – vastgesteld moeten worden. De actuele dekkingsgraad is van belang voor het bepalen van de beleidsdekkingsgraad.

¹³ Het pensioenvermogen is de som van de beleggingen voor risico van het Fonds, de vorderingen, overlopende activa en liquide middelen onder aftrek van de overige schulden en overlopende passiva.

¹⁴ De vereiste dekkingsgraad is gebaseerd op het strategisch beleggingsbeleid.

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend door het gemiddelde te nemen van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. Een pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te gebruiken als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld beslissingen over indexatie. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of een pensioenfonds voldoende buffers heeft.

Ontwikkeling actuele- en beleidsdekkingsgraad 2020

Ontwikkeling gedurende verslagjaar

De actuele dekkingsgraad steeg zeer beperkt, van 117,0% eind 2019 naar 117,3% eind 2020. In het eerste kwartaal van 2020 daalde de actuele dekkingsgraad fors vanwege het coronavirus. Om de verspreiding van het virus tegen te gaan, moesten overheden restricties in het sociaal-economische verkeer instellen. Deze zorgden ervoor dat de wereldeconomie in een zeer diepe recessie terecht kwam. Als een gevolg hiervan zochten beleggers de veiligheid van staatspapier op. De lange rente daalde dan ook fors. Beleggingen in risicovollere beleggingscategorieën zoals aandelen, vastgoed, schuldpapier uit opkomende landen en hoogrenderende bedrijfsobligaties lieten flinke verliezen zien. Zowel de dalende rente als verliezen op risicovollere beleggingen zoals aandelen zorgden voor de forse daling van de actuele dekkingsgraad in het eerste kwartaal van 2020.

Vanaf het tweede kwartaal herstelde de actuele dekkingsgraad zich voorzichtig. Invoering van coronamaatregelen leidde ertoe dat de verspreiding van het coronavirus afnam. Dit gaf beleggers hoop dat de crisis onder controle gebracht kon worden. Tevens putten beleggers moed uit de ongekend grote monetaire en fiscale stimuleringsmaatregelen die centrale banken en overheden in het leven hebben geroepen. Zo verlaagde de Amerikaanse centrale bank de rente, voorzag financiële markten van liquiditeit en startte grote opkoopprogramma's, terwijl de Europese Centrale Bank zijn opkoopprogramma's uitbreidde.

Overheden probeerden bijvoorbeeld via steunprogramma's bedrijven voor faillissement te behoeden en het ontslaan van werknemers te beperken. Verder verstrekten zij coronasteungelden aan gezinnen. Dit alles leidde ertoe dat aandelen en andere risicovolle beleggingen zich begonnen te herstellen.

Aan het einde van het derde kwartaal en in het vierde kwartaal van vorig jaar was er sprake van een herintroductie van restricties in het sociaal-economische verkeer, vanwege een toename van het aantal virusinfecties. Dit leidde tot een hernieuwde economische neergang. Desondanks bleven financiële markten optimistisch. Dit kwam omdat beleggers enthousiast reageerden op het feit dat er vaccins tegen het coronavirus waren ontwikkeld. Hierdoor hielden beleggers er rekening mee dat er in de tweede helft van 2021 een sterk economisch herstel zal zijn. Vooruitlopend op dit economisch herstel lieten aandelenmarkten verdere koerswinsten zien, net als andere risicovolle beleggingen, zoals schuldpapier uit opkomende landen en hoogrenderende bedrijfsobligaties.

Als we over geheel 2020 kijken dan is de 0,3%-punt stijging van de actuele dekkingsgraad vooral te danken aan het sterke herstel op aandelenmarkten. Hierdoor nam de waarde van de portefeuille met aandelenbeleggingen over het gehele jaar gezien, toe. De lange rente daalde echter in 2020. Hierdoor steeg de waarde van de portefeuille met veilige vastrentende waarde beleggingen (de LDI-portefeuille). Echter, het positieve effect hiervan op de dekkingsgraad werd meer dan tenietgedaan door een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen. Een lagere rente leidt immers tot lagere toekomstige rendementen en maakt het daarom moeilijker om in de toekomst voor een goed pensioen te zorgen.

Vereiste dekkingsgraad

De vereiste dekkingsgraad geeft aan hoe hoog de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds wettelijk moet zijn. Is de beleidsdekkingsgraad gelijk aan of hoger dan de vereiste dekkingsgraad, dan beschikt het pensioenfonds over een financiële buffer die voldoende is. Deze buffer dient om schommelingen in de waarde van de beleggingen en de verplichtingen op te vangen. Is de beleidsdekkingsgraad lager dan de vereiste dekkingsgraad, dan is de buffer onvoldoende groot. De hoogte van de vereiste dekkingsgraad verschilt per pensioenfonds en is met name afhankelijk van het beleggingsbeleid. Hoe meer risico in het beleggingsbeleid wordt genomen, hoe hoger de vereiste buffers en hoe hoger de vereiste dekkingsgraad.

Ontwikkeling gedurende verslagjaar

Ten opzichte van eind 2019 is de strategisch vereiste dekkingsgraad gedaald van 118,6% naar 118,2% per eind 2020. Aan het einde van het eerste kwartaal van 2020 is besloten om meer risicovol te gaan beleggen waardoor de strategisch vereiste dekkingsgraad toenam van 118,6% naar 119,6%. De aanpassing van de portefeuille aan het einde van het derde kwartaal naar een neutrale allocatie heeft geleid tot een daling van de strategisch vereiste dekkingsgraad van 119,6% naar 118,2%. Overigens kan in zijn algemeenheid de vereiste dekkingsgraad door marktfactoren (zoals rente) stijgen of dalen zonder dat het beleid is aangepast.

Het Fonds kent ook een minimaal vereiste dekkingsgraad. Dit is de dekkingsgraad die minimaal vereist is om niet in dekkingstekort te geraken. De berekening hiervan is wettelijk voorgeschreven. Deze dekkingsgraad was eind 2020 gelijk aan 104,1%, net als eind 2019.

Reële dekkingsgraad

Hoe de reële dekkingsgraad moet worden bepaald, is wettelijk voorgeschreven. De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad van het Fonds gedeeld door de beleidsdekkingsgraad die het Fonds zou moeten hebben om naar verwachting structureel te kunnen komen tot volledige indexatie op basis van prijsinflatie. Per eind 2020 was de reële dekkingsgraad van het Fonds 90,4%.

Reële marktrente-dekkingsgraad

Philips Pensioenfonds hanteert naast de beleidsdekkingsgraad ook de reële marktrente-dekkingsgraad. Om deze te bepalen, moet een inschatting worden gemaakt van de toekomstige prijsstijgingen, de inflatie. Het percentage dat gebruikt wordt, is gebaseerd op de marktverwachtingen voor de Europese inflatie. Dit percentage wordt ook wel de 'break-even inflatie' genoemd.

Als er voldoende geld in kas is om naar verwachting structureel zowel de nominale pensioenen als de indexatie te kunnen betalen, spreken we van een reële marktrente-dekkingsgraad van 100%. Het Fonds streeft ernaar, om binnen 15 jaar een reële marktrente-dekkingsgraad van 100% te realiseren. In het beleggingsbeleid sturen we daarom hoofdzakelijk op de reële marktrente-dekkingsgraad.

Ontwikkeling gedurende verslagjaar

De reële marktrente-dekkingsgraad daalde van 84,4% (eind 2019) naar 83,0% (eind 2020). Net als de nominale rente, daalde de reële rente in 2020. Vanwege de hogere rentegevoeligheid van de reële verplichtingen, was de waardevermindering van de voorziening reële pensioenverplichtingen groter dan de toename van de waarde van de beleggingen in 2020. Hierdoor daalde de reële marktrente-dekkingsgraad met 1,4%-punt in 2020.

Premiedekkingsgraad

Met de premiedekkingsgraad wordt uitgedrukt hoeveel premie wordt betaald voor de nieuwe pensioenopbouw. Voor de vaststelling van de premiedekkingsgraad wordt in beginsel de methode gevolgd die DNB toepast. De premiedekkingsgraad is dan gelijk aan de verhouding tussen de feitelijk (te) ontvangen premie en de premie die benodigd is voor de inkoop van nieuwe pensioenaanspraken, zonder rekening te houden met bufferopslagen in de premie. Hiervoor gaan we uit van de door DNB voorgeschreven rentetermijnstructuur.

De premiedekkingsgraad van Philips Pensioenfonds, volgens de methode die DNB toepast, is in 2020 gelijk aan 79,2%. De vergelijkbare premiedekkingsgraad was in 2019 97,4%. De daling van de premiedekkingsgraad is het gevolg van de daling van de rente.

Ter beperking van het renterisico over de pensioenopbouw in 2019 tot en met 2021 (het risico dat in deze periode geen volledige pensioenopbouw kan plaatsvinden als gevolg van een dalende rente) is in 2018 in het kader van de besluitvorming door het Algemeen Bestuur over het in uitvoering nemen van de pensioenafspraken van de CAO-partijen over de CDC-periode 2019 tot en met 2021, tevens besloten dit renterisico via aanvullende rentederivaten zoveel mogelijk te elimineren. Deze derivaten worden afzonderlijk

gemanaged en geadministreerd. Als rekening gehouden wordt met deze renteafdekking dan bedraagt de premiedekkingsgraad in 2020 98,7% (2019: 100,5%).

Dekkingsgraden indexatie

Met betrekking tot de indexatie moet het Fonds wettelijk gezien een ondergrens hanteren. Bij een beleidsdekkingsgraad van 110% of lager mag er op grond van de wet geen indexatie toegekend worden.

Het Fonds kan pas bij een bepaalde beleidsdekkingsgraad een volledige indexatie verlenen. De te verlenen indexatie moet namelijk op grond van de wet toekomstbestendig zijn. In 2020 lag deze grens op 123%. Dit betekent dat bij een beleidsdekkingsgraad van 123% sprake is van volledige indexatie die ook toekomstbestendig is. Bij een beleidsdekkingsgraad die hoger is dan 123% kan ook sprake zijn van gedeeltelijke inhaalindexatie. Vanwege de eis van toekomstbestendigheid is het mogelijk dat dit percentage van 123% in de toekomst moet worden verhoogd.

2.1.2 Financiële crisisplan

Philips Pensioenfonds heeft een crisisplan opgesteld. Dat is ook wettelijk verplicht. In het crisisplan staat beschreven wat het Algemeen Bestuur gaat doen als het Pensioenfonds in een crisissituatie terechtkomt of dreigt te komen. Het crisisplan is breder van opzet dan het herstelplan, en omvat ook de situatie dat de financiële situatie zodanig is, dat het Fonds wettelijk verplicht is een herstelplan op te stellen.

Het staat pensioenfonds vrij in hun crisisplan zelf aan te geven wat zij verstaan onder een crisissituatie. Philips Pensioenfonds vindt dat er sprake is van een crisissituatie als de beleidsdekkingsgraad lager is dan 100%. In die situatie komt één van de belangrijkste doelstellingen van Philips Pensioenfonds, het veiligstellen van de nominale pensioenen van zijn aangeslotenen, in gevaar. Met de nominale pensioenen bedoelen we de opgebouwde pensioenen waarbij we geen rekening houden met verhoging van de pensioenen door indexatie in de toekomst. Het Fonds kan in het geval van een crisissituatie overgaan tot het doorvoeren van een verlaging van de pensioenen en pensioenaanspraken.

Het Fonds streeft ernaar de pensioenen jaarlijks volledig te indexeren. Als de beleidsdekkingsgraad tussen de 100% en 123% ligt, is deze doelstelling niet of slechts ten dele haalbaar. Deze gevarezone wordt door het Fonds verdeeld in een 'hoog gevaar' en een 'laag gevaar'-zone.

Om te bepalen of het Fonds zich bevindt in een gevarezone of een crisissituatie, wordt gekeken naar de beleidsdekkingsgraad. Er zijn vier verschillende zones waarin de financiële positie van het Fonds zich kan bevinden:

1. Gezonde beleidsdekkingsgraad ($\geq 123\%$)
Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan of gelijk aan 123% spreekt het Fonds van een gezonde dekkingsgraad. Het vermogen van het Fonds ligt boven het vereist eigen vermogen en er is voldoende vermogen aanwezig om in de toekomst volgens het principe van toekomstbestendig indexeren volledige indexatie te kunnen toekennen.

2. Gevarezone: laag gevaar (110%-123%)
Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan 123%, maar hoger dan 110%, spreekt het Fonds van een gevarezone 'laag gevaar'. Het vermogen van het Fonds is dan nog altijd groter dan de waarde van de verplichtingen. Conform het geldende indexatiebeleid kent het Algemeen Bestuur dan geen volledige indexatie toe.
3. Gevarezone: hoog gevaar (100%-110%)
Indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 100%, maar lager dan 110%, spreekt het Fonds van een gevarezone 'hoog gevaar'. Het vermogen van het Fonds is dan nog altijd groter dan de waarde van de verplichtingen. Conform het geldende indexatiebeleid, en conform de wettelijke bepalingen, kent het Algemeen Bestuur dan geen indexatie toe.
4. Crisissituatie (<100%)
Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan 100% zijn de buffers helemaal verdwenen. In dat geval spreekt het Fonds van een crisissituatie. Het Fonds kan dan overgaan tot het verlagen van de pensioenen en pensioenaanspraken.

2.1.3 Protocol Crisissituatie

Naast een Crisisplan, beschikt het Fonds ook over een zogenoemd Protocol Crisissituatie. Dit is een beleidsdocument waarin is vastgelegd welke stappen door wie moeten worden ondernomen ingeval van een (dreigende) crisis. Het Protocol kent een bredere definitie van een crisis dan het Crisisplan. Een crisis als bedoeld in het Protocol is een onvoorziene gebeurtenis van substantiële omvang en met significante impact die een direct gevaar betekent voor:

- de (beschikbaarheid van de) middelen (assets) van Philips Pensioenfonds;
- (het uitvoeren van) de pensioenbetalingen;
- de veiligheid en het welzijn van de medewerkers van Philips Pensioenfonds en de leden van het Algemeen Bestuur;
- de continuïteit van dienstverlening en (primaire) bedrijfsprocessen;
- de privacy van de deelnemers in de pensioenregelingen en overige bij het Fonds
- betrokken personen (datalek);
- de reputatie van Philips Pensioenfonds.

Ingeval van een crisis als bedoeld in het Protocol, wordt het Crisisteam van het Fonds bijeengeroepen. Dat is in het verslagjaar bij het uitbreken van de coronacrisis gebeurd. Meer informatie hierover is opgenomen in paragraaf 2.2.5 'Niet-financiële risico's'. Het Crisisteam bestaat uit:

- Voorzitter Algemeen Bestuur
- Vice voorzitter Algemeen Bestuur
- Juridisch adviseur Algemeen Bestuur
- (Delegatie van) Uitvoerend Bestuur
- Delegatie niet uitvoerend bestuurders (max. 2 personen)

- Communicatiespecialist / woordvoerder
- Directiesecretaris/'logger'
- Afhankelijk van de aard van de crisis: andere specialisaties (bijv. IT, HRM, FG, Compliance officer)

Het Crisisteam heeft in grote lijnen de volgende taken:

1. Coördinatie van de crisis en het stellen van prioriteiten;
2. Coördinatie beperking (reputatie)schade en het treffen van (beheers)maatregelen;
3. Continue inventarisatie van de actuele situatie;
4. Monitoring (social) media
5. Coördinatie van de crisiscommunicatie.

2.2 Risicoparagraaf

Bedragen in miljoenen euro's

Philips Pensioenfonds heeft als statutaire doelstelling om in opdracht van de aangesloten ondernemingen, de door die ondernemingen met hun werknemers gesloten pensioenovereenkomsten uit te voeren. Bij het uitvoeren van deze opdracht staat het nakomen van de financiële toezegging (nominaal) en het waarmaken van de financiële ambitie, binnen de gekozen risicogrenzen, centraal. Bovendien heeft het Fonds de ambitie met goede communicatie actief bijdragen aan het financieel bewustzijn van de aangeslotenen. Randvoorwaarde bij het nastreven van deze ambities is dat de uitvoering van de overeenkomst correct, maatschappelijk verantwoord en zo (kosten)efficiënt mogelijk plaatsvindt.

Na een omschrijving van de ambities en onderliggende principes wordt in deze paragraaf eerst de risicohouding met betrekking tot deze ambities toegelicht. Daarna wordt ingegaan op de risico's in het verslagjaar, de belangrijkste beheersmaatregelen en worden de relevante gebeurtenissen, ontwikkelingen en verbeteringen gedurende 2020 beschreven. De risicoparagraaf wordt afgesloten met de beschrijving van het risicomangement-proces en met de aandachtspunten voor 2021.

2.2.1 Ambities en principes

Financiële ambitie

Het Fonds heeft een reële ambitie. De reële ambitie houdt in dat het Fonds een waardevast¹⁵ pensioen voor pensioenontvangers en premievrije polishouders wil bieden en een welvaartsvast¹⁶ pensioen voor pensioenopbouwers.

Wat betekent dit concreet voor de verschillende deelnemersgroepen van Philips Pensioenfonds?

- Voor *pensioenontvangers* en *houders van een premievrije polis* streven we naar een pensioen dat jaarlijks verhoogd wordt door indexatie met de prijsinflatie (op basis van de afgeleide consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek). Deze verhoging wordt gefinancierd uit het pensioenvermogen.
- Voor *pensioenopbouwers* streven we, in lijn met de cao-afspraken die in 2018 zijn gemaakt, naar volledige pensioenopbouw met een opbouwpercentage van 1,85%. De pensioenopbouw moet gefinancierd worden uit de premie. Daarnaast streven we voor deze deelnemers naar het verhogen van de opgebouwde pensioenen door indexatie met de looninflatie (de collectieve cao-schaalaanpassingen binnen Koninklijke Philips N.V.). Deze verhoging wordt gefinancierd uit het pensioenvermogen.

¹⁵ Een pensioen dat meegroeit met de prijsinflatie (op basis van de afgeleide consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek).

¹⁶ Een pensioen dat meegroeit met de looninflatie (de collectieve cao-schaalaanpassingen binnen Koninklijke Philips N.V.).

Het Fonds voert binnen vastgestelde risicogrenzen een beleid dat erop gericht is om na uiterlijk 15 jaar alle pensioenen en pensioenaanspraken volledig te hebben geïndexeerd, gemiste indexaties te hebben ingehaald en een zodanige financiële positie te hebben dat ook in de toekomst volledige indexatie toegekend kan worden. Hierbij streeft het Fonds naar een reële marktrente-dekkingsgraad van 100%. Voor de ambitie ten aanzien van pensioenopbouw is het Fonds afhankelijk van de afspraken die op de cao-tafel worden gemaakt.

Principes financiële ambitie

De geformuleerde financiële ambitie is gebaseerd op een aantal principes:

- *Op lange termijn zijn volledige opbouw en koopkrachtbehoud belangrijker dan de nominale waarde van het pensioen*

Voor een 'goed' pensioen is volledige opbouw, dat wil zeggen in lijn met de streefopbouw, een belangrijke voorwaarde. Philips Pensioenfonds is daarbij mede afhankelijk van adequate afspraken over de daarvoor benodigde premieafdracht aan het Fonds. Inflatie holt de waarde van de opgebouwde pensioenen uit. Gezien het langetermijnkarakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen via indexatie behouden blijft.

- *We houden rekening met het verschil in horizon van de verschillende deelnemersgroepen*

Pensioenontvangers bevinden zich in de uitkeringsfase. Voor hen is het pensioen nu een belangrijke inkomensbron. Belangrijk is dat de koopkracht hiervan gedurende de komende jaren op peil blijft, zonder al te grote schommelingen. Pensioenopbouwers bevinden zich in de opbouwfase. Voor een deelnemer die al veel pensioen heeft opgebouwd, is de pensioenopbouw van relatief beperkt belang, maar is zowel indexatie nu als indexatie in de toekomst van groot belang. Voor een pensioenopbouwer die nog maar weinig pensioen heeft opgebouwd, is nu vooral de opbouw van belang en daarnaast indexatie in de toekomst (omdat dan het opgebouwde pensioen veel groter zal zijn). Schommelingen in opbouw en indexatie gedurende de komende jaren raken de actieve deelnemer niet meteen, omdat actieven op dit moment geen pensioen ontvangen. Houders van een premievrije polis bouwen geen pensioen meer op in de regeling van Philips Pensioenfonds. Indexatie nu is voor hen even belangrijk als indexatie in de toekomst. Schommelingen gedurende de komende jaren raken de premievrije polishouders niet meteen, omdat deze doelgroep op dit moment nog geen pensioen ontvangt.

- *Het hoeft niet eenvoudig te zijn om de ambitie te halen, maar het moet wel haalbaar zijn*

Bij voorkeur lukt het om de ambitie van het Fonds in het merendeel van de gevallen te behalen. Om te bepalen of de ambitie haalbaar is, moeten we een inschatting maken van structurele verbanden op de financiële markten (risicopremies, renteniveaus, correlaties etc.) en van beleidskeuzes die buiten de invloed van het Algemeen Bestuur vallen (premieafspraken op de cao-tafel). De mate waarin een bepaalde ambitie haalbaar is, zal door de tijd wijzigen, bijvoorbeeld als gevolg van veranderingen in de financiële situatie van het Fonds maar ook door extreme of structurele veranderingen in de financiële markten of wijzigende preferenties van de cao-partners. Bijvoorbeeld: bij een hoge dekkingsgraad is

het eenvoudiger om de ambitie waar te maken dan bij een lage dekkingsgraad. Bij een hoge rente is de ambitie ten aanzien van de pensioenopbouw eenvoudiger waar te maken dan bij een lage rente. Het hoeft niet eenvoudig te zijn om de ambitie te halen, maar het moet wel haalbaar zijn. Het definiëren van een onmogelijk haalbare ambitie is zinloos.

- *Op het moment dat de ambitie niet meer haalbaar blijkt, is een discussie nodig over aanpassing van het beleid en/of aanpassing van de ambitie*

Onder bepaalde omstandigheden kan de situatie ontstaan dat de ambitie niet meer haalbaar is bij het beleid dat op dat moment wordt gevoerd. Dit kan verschillende oorzaken hebben (bijvoorbeeld een crisissituatie op de financiële markten, een sterk dalende rente etc.). Ook kan in verschillende richtingen naar een oplossing worden gezocht zoals aanpassing beleggingsbeleid of indexatiebeleid, signalering richting cao-partners, in het uiterste geval een verlaging van de ambitie enzovoorts. In zo'n situatie is daarom een strategische discussie nodig die ertoe kan leiden dat het beleid, de ambitie of beide worden aangepast.

Communicatie-ambitie

Philips Pensioenfonds heeft in het strategisch communicatieplan 2020 – 2022 vastgelegd dat met communicatie de volgende twee hoofddoelen worden nagestreefd (communicatie-ambitie):

- *Ik heb het gevoel dat mijn pensioen bij Philips Pensioenfonds in goede handen is*
Bij dit doel gaat het uitdrukkelijk om de perceptie van deelnemers. Hoe ervaren zij het gegeven dat hun pensioen bij Philips Pensioenfonds is ondergebracht? Door middel van communicatie willen we de houding (dat wil zeggen: hoe zij tegen het Fonds aankijken) van deelnemers beïnvloeden. Om vast te stellen hoe we dat kunnen doen, hebben we onszelf de vraag gesteld 'Wanneer zal onze deelnemer het gevoel hebben dat zijn of haar pensioen bij Philips Pensioenfonds in goede handen is?'. Ofwel, aan welke punten kunnen wij werken om dit 'in goede handen'-gevoel te bereiken?
- *Ik weet wat ik kan verwachten met betrekking tot mijn pensioen en wanneer ik in actie moet komen*
Met dit communicatiedoel werken we aan kennis bij onze deelnemers. Tegelijkertijd zit er een houding-aspect achter: de overtuiging 'dat men pensioen begrijpt' bij deelnemers wordt gevoed als men weet wat men kan verwachten en wanneer men in actie kan/moet komen. Met name het kennisaspect maakt dit hoofddoel uitdagend. Toch vindt Philips Pensioenfonds het van groot belang dat misvattingen over pensioen worden weggenomen en deelnemers op zijn minst weten dat er pensioen voor hen is. En dat zij weten hoe zij informatie kunnen vinden over het te verwachten pensioen en op welke momenten het belangrijk is om stil te staan bij pensioen.

Communicatiebeliefs

Voor het bereiken van de communicatie-ambitie hanteert het Fonds 'communicatiebeliefs' die aansluiten bij onderstaande kernbegrippen:

- *Klantgericht*

Door rekening te houden met specifieke situaties en kenmerken van deelnemers, wordt de kans vergroot dat een communicatieboodschap aankomt en begrepen wordt.

- *Evenwichtig*

Philips Pensioenfonds is van mening dat de informatieverstrekking aan deelnemers evenwichtig moet zijn. Hiermee wordt 'evenwichtig' bedoeld zoals opgenomen in de Wet Pensioencommunicatie: Philips Pensioenfonds wil juiste verwachtingen wekken bij de deelnemer ten aanzien van zijn of haar pensioensituatie. Als een deelnemer niet op de hoogte is van de aanwezige voor- en nadelen van de pensioenregeling, kan dat leiden tot verkeerde conclusies. Onder evenwichtig verstaat het Fonds ook dat het Fonds integer handelt en altijd in het belang van de deelnemers.

- *Pro-actief*

Philips Pensioenfonds weet dat de meeste deelnemers niet zelf informatie over hun pensioen gaan 'halen'. Pro-activiteit is daarom onmisbaar om een bepaalde boodschap op het juiste moment bij de deelnemer te brengen, waarop de deelnemer tot actie kan overgaan.

- *Transparant*

Vertrouwen en verbondenheid vormen zich onder andere door de mate van openheid en eerlijkheid van een pensioenfonds.

2.2.2 Risicohouding

Het Fonds definieert 'risicohouding' als de risico's die het Fonds bereid is te lopen om de ambitie met een bepaalde mate van zekerheid te halen. Met betrekking tot deze risicohouding kent Philips Pensioenfonds de volgende principes:

- *We vinden een reële ambitie belangrijk. We accepteren daarbij dat we in een situatie met een dekkingstekort kunnen komen en eventueel de pensioenen moeten verlagen*

Het voeren van een ambitie met betrekking tot koopkrachtbehoud impliceert, zeker bij een reële marktrente-dekkingsgraad die kleiner is dan 100%, dat een bepaalde mate van risico gelopen moet worden om deze ambitie te kunnen halen. Het risico dat het Fonds in onderdekking komt, of zelfs de pensioenen moet verlagen, wordt hierbij niet op voorhand uitgesloten.

- *Als we in zo'n tegenvallend scenario terechtkomen, gaan we bij voorkeur geen risico afbouwen*

Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling geaccepteerd, maar ook een waaier aan mogelijke scenario's daar omheen. Deze scenario's kunnen gunstiger, maar ook minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. Korte termijn risico's stijgen als de financiële situatie van het Fonds verslechtert (en de dekkinggraad daalt). In een tegenvallend scenario wordt er bij voorkeur geen risico afgebouwd. De lange termijn reële ambitie heeft in dit geval een hogere prioriteit dan de korte termijn risico's. Dit laat onverlet dat structurele wijzigingen in bijvoorbeeld waardering van markten tot een aanpassing van de Allocatie Richtniveaus kunnen leiden.

- *Als de financiële situatie van het Fonds verbetert, nemen we bij voorkeur risico terug*

Als zich in de loop van de tijd een scenario voordoet waarin de financiële positie van het Fonds sterk verbetert, dan is er wellicht vanaf dat punt een beleid te vinden waarbij de

ambitie in evenveel of meer gevallen haalbaar is met minder risico. Ook in dat geval is een beleidsdiscussie nodig over de mate waarin, en de wijze waarop risico terug kan worden genomen.

- *De risicobereidheid wordt geconcretiseerd door de vaststelling van risicogrenzen. Bij een overschrijding vindt een beleidsdiscussie plaats*

Risicogrenzen maken het mogelijk om op een vooraf vastgelegde en objectieve manier te beoordelen of het risico hoger of lager is dan vooraf is toegestaan. Bij overschrijding van risicogrenzen vindt echter geen vooraf vastgestelde aanpassing van het beleid plaats. Wel zullen het beleid en/of de ambitie en risicohouding indien gewenst aangepast worden op basis van de situatie en inzichten van dat moment.

Philips Pensioenfonds heeft onder meer risicogrenzen vastgesteld ten aanzien van indexatie, verlagen van opgebouwde aanspraken en opbouw van pensioen

2.2.3 Financiële ambitie: positie 2020, gevolgen voor deelnemers en risico's

Voor zowel de pensioenopbouwers als de pensioenontvangers en houders van premievrije polissen streeft Philips Pensioenfonds naar een pensioen dat jaarlijks verhoogd wordt door indexatie met de loon- respectievelijk prijsinflatie. Deze verhoging wordt gefinancierd uit het pensioenvermogen.

Het Algemeen Bestuur heeft in 2020 conform de indexatiestafel een gedeeltelijke indexatie toegekend van 0,64% aan zowel pensioenopbouwers als pensioenontvangers. Meer informatie over dit besluit is opgenomen in paragraaf 2.5.1 'Indexatie'.

Het algemene beeld over de haalbaarheid van de financiële ambitie en de bijbehorende risico's vraagt verhoogde waakzaamheid. Belangrijkste reden daarvoor is dat het korte termijn risico (1-3jr) ten aanzien van indexatie hoog blijft. De (middel)lange termijn risico's zijn niet laag, maar ook niet alarmerend. Met het huidige beleid blijft de indexatie-ambitie in verwachting haalbaar. In 2021 wordt een nieuwe ALM-studie gedaan, waarin ook nadrukkelijk aandacht zal worden geschonken aan de korte termijn risico's bezien in het licht van het nieuwe pensioenstelsel. Tegen die achtergrond geven de uitkomsten van de ambitie en risicohouding geen aanleiding om per ultimo 2020 het beleid of de ambitie te heroverwegen.

Naast de indexatieambitie streeft het Fonds naar volledige pensioenopbouw met een opbouwpercentage van 1,85%. De pensioenopbouw moet gefinancierd worden uit de premie die door de ondernemingen betaald wordt. Op de cao-tafel is een premie van 29,4% van de pensioengrondslag afgesproken voor een periode van 3 jaar (2019-2021). Dit is inclusief de eigen bijdrage. Voor Philips-medewerkers bedraagt deze 2% van de pensioengrondslag, voor medewerkers van Signify bedraagt de eigen bijdrage 5% van de pensioengrondslag. Het opbouwpercentage staat voor deze periode in beginsel vast op 1,85%. De huidige lage rente kan van invloed zijn op de pensioenopbouw in de toekomst. Hoe de pensioenregeling er vanaf 1 januari 2022 uit gaat zien, is afhankelijk van de

uitwerking van de nieuwe pensioenwetgeving en van afspraken die aan de cao-tafels bij Philips en Signify worden gemaakt.

Risico's

Het marktrisico is voor Philips Pensioenfonds het belangrijkste risico. De rente en het behaalde rendement (op onder andere aandelen en onroerend goed) beïnvloeden de financiële positie van Philips Pensioenfonds. Dit risico wordt zo goed als mogelijk beheerst door de wijze waarop het strategisch beleggingsbeleid is ingericht en door de voortdurende monitoring of het beleid aansluit bij de financiële ambitie en risicohouding. Hiertoe is er ondermeer een limiet gesteld aan het strategisch Vereist Eigen Vermogen van het Fonds en wordt de toelaatbare allocatie naar de verschillende assetcategorieën (vastrentende waarden, aandelen en onroerend goed) bepaald door een op basis van ALM-analyses vastgestelde strategische ruimte. Via de overlay portefeuille wordt de rentegevoeligheid van de liability driven vastrentende waarden met behulp van renteswaps afgestemd op de rentegevoeligheid van de reële verplichtingen. Op deze manier wordt zekerheid ingebouwd om de beweeglijkheid van de (reële) pensioenverplichtingen op te vangen. Er is geen sprake van een vast rentehedge-percentage. Hoe hoger de reële dekkingsgraad, des te hoger het percentage liability driven vastrentende waarden ten opzichte van de verplichtingen en hoe hoger de rentehedge. Ook wordt met behulp van een overlay-portefeuille het valutarisico deels afgedekt, aangezien de beleggingsportefeuille (vastrentende waarden, aandelen en onroerend goed) een brede internationale spreiding kent en de pensioenverplichtingen van het Fonds in euro's luiden. In tegenstelling tot de valutarisico's zijn de marktrisico's die zijn verbonden aan de beleggingen in aandelen en onroerend goed, niet afgedekt. De uitbraak van het coronavirus had een grote invloed op de financiële positie van het Fonds. Meer informatie over dit onderwerp is opgenomen in paragraaf 2.1.

In de volgende tabellen wordt de invloed van de rente en het behaalde rendement (op onder andere aandelen en onroerend goed) getoond op zowel de actuele dekkingsgraad als de reële marktrente-dekkingsgraad. De tabellen geven een indicatie van de gevolgen van veranderingen in rente en rendement op de dekkingsgraad. De beginsituatie van de eerste tabel is gebaseerd op de hoogte van de actuele dekkingsgraad per eind 2020. In de tweede tabel is voor de beginsituatie (rente en rendement zijn ongewijzigd) uitgegaan van de hoogte van de reële marktrente-dekkingsgraad per eind 2020. De gekozen bandbreedtes hangen samen met de bewegingen van de rente en de rendementen op aandelen en onroerend goed die we in het verleden hebben gezien. Dit betekent overigens niet dat kortetermijnbewegingen van plus of min 1,5% van de rente en van plus of min 20% in de rendementen van aandelen en onroerend goed gebruikelijk zijn. Het betekent echter evenmin dat er geen (korte- of langere termijn) rentebewegingen of bewegingen in rendementen van aandelen en onroerend goed mogelijk zijn die buiten de analyse vallen. Op de website van het Fonds is het 'Model effect rente en rendement' opgenomen. Deze interactieve tool wordt elk kwartaal geactualiseerd. Meer informatie hierover is opgenomen op www.philipspensioenfonds.nl/model.

Effect rente en rendement op actuele dekingsgraad (stand eind 2020)

Rentewijziging	Rendement - aandelen en onroerend goed				
	-20%	-10%	0%	10%	20%
-1,5%	102%	106%	110%	113%	117%
-1,0%	104%	108%	112%	116%	120%
-0,5%	106%	110%	114%	119%	123%
0,0%	108%	113%	117,3%	122%	127%
0,5%	111%	116%	121%	126%	131%
1,0%	114%	119%	125%	130%	135%
1,5%	117%	123%	129%	135%	141%

Kleuren-legenda (sluit aan bij de indexatiestafel, zie paragraaf 2.5.1 'Indexatie'):

Rood = verlaging van de pensioenen is aan de orde

Oranje = de pensioenen kunnen niet worden verhoogd

Geel = de pensioenen kunnen gedeeltelijk worden verhoogd

Groen = de pensioenen kunnen volledig worden verhoogd en inhaalindexatie is mogelijk

De kleuren in bovenstaande tabel gelden pas als de opgenomen actuele dekingsgraad een jaar lang op dat niveau blijft (waardoor ook de beleidsdekingsgraad op hetzelfde niveau ligt).

Effect rente en rendement op reële marktrente-dekingsgraad¹⁷ (stand eind 2020)

Rentewijziging	Rendement - aandelen en onroerend goed				
	-20%	-10%	0%	10%	20%
-1,5%	65%	67%	69%	71%	74%
-1,0%	68%	71%	73%	76%	79%
-0,5%	72%	75%	78%	81%	84%
0,0%	76%	80%	83,0%	86%	90%
0,5%	81%	84%	88%	92%	96%
1,0%	85%	89%	94%	98%	102%
1,5%	90%	95%	99%	104%	108%

¹⁷ Voor de reële dekingsgraad is de reële rente van belang. Die is gelijk aan de nominale rente minus de inflatieverwachting. Een verandering van de rente betekent hier dus een verandering van de reële rente.

2.2.4 Wettelijke risicohouding, haalbaarheidstoets en herstelplan

Het Fonds heeft in 2020 de verplichte jaarlijkse haalbaarheidstoets op basis van de wettelijk voorgeschreven methodiek uitgevoerd. Hierbij bleek dat het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de ondergrens van 90% bleef (fondsspecifiek op basis van wettelijke parameters). Tevens was de verwachte afwijking van dit pensioenresultaat in een slechtweersscenario kleiner dan het maximum van 25% (fondsspecifiek op basis van wettelijke parameters). De resultaten van de toets in 2020 kwamen neer op een verwacht pensioenresultaat van 104% en een verwachte afwijking van 21%. Op basis van deze resultaten heeft het Algemeen Bestuur van het Fonds geconstateerd dat het beleid binnen de wettelijke risicohouding van het Fonds past.

De beleidsdekkingsgraad lag per 31 december 2020 met 109,8% nog steeds onder de vereiste dekkingsgraad (118,2%). Het Fonds had per die datum dus nog steeds een tekort. Daarom heeft het Fonds het bestaande herstelplan geactualiseerd en vóór 1 april 2021 ter goedkeuring voorgelegd aan de toezichthouder De Nederlandsche Bank. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank het herstelplan goedgekeurd.

2.2.5 Niet-financiële risico's

Philips Pensioenfonds stelt het belang van de deelnemer centraal, dat blijkt uit de financiële- en communicatie-ambities die in de voorgaande paragrafen zijn besproken. De door het Bestuur vastgestelde randvoorwaarde voor het waarmaken van die ambities is een correcte, efficiënte en maatschappelijk verantwoorde uitvoering van de pensioenovereenkomst. Aan de uitvoering van deze overeenkomst zijn uiteraard ook risico's verbonden. In deze paragraaf geeft het Fonds een toelichting op de niet-financiële risico's die in het verslagjaar extra aandacht hebben gekregen. Daarnaast worden enkele andere belangrijke ontwikkelingen in 2020 benoemd.

Voor wat betreft de niet-financiële risico's stond in 2020 de overdracht van het pensioenbeheer van PGGM naar Blue Sky Group (BSG) centraal. Er is een project ingericht, om de transitie, implementatie bij BSG en implementatie bij PGGM in goede banen te leiden. Belangrijke onderkende risico's waren de beschikbare capaciteit bij de betrokken partijen, de impact van de corona-pandemie, het risico dat de data-kwaliteit niet voldoende zou zijn, het risico van onvolledige data migratie en het risico dat bepaalde reguliere werkzaamheden vanwege de overdracht van PGGM naar BSG tussen de wal en het schip zouden vallen. Met name aan deze risico's is verhoogde aandacht geschonken en op deze gebieden zijn aanvullende beheersingsmaatregelen genomen. Zo heeft het Fonds een uitgebreid datakwaliteitsonderzoek uitgevoerd op de data bij PGGM om vast te stellen dat de data die over zou gaan naar de nieuwe uitvoerder ook correct was. Dit alles heeft ertoe bijgedragen dat de transitie van de pensioenadministratie naar BSG conform de planning is verlopen. Vanaf 1 januari 2021 wordt de reguliere dienstverlening op het gebied van pensioenbeheer dan ook verzorgd door BSG.

Daarnaast was de beheersing van risico's voortvloeiend uit de coronacrisis van belang. Vanwege deze crisis is, in de periode 13 maart tot en met 18 mei het protocol crisissituatie in werking getreden. Dit betekende dat Philips Pensioenfonds een crisisteam formeerde dat frequent overleg had over de ontstane situatie en diverse risico's intensief volgde en waar nodig acties formuleerde en uitzette. Ook heeft in deze periode het Uitvoerend Bestuur wekelijks telefonisch overleg gevoerd met de toezichthouder van DNB.

Uitbestedingspartners hebben ons frequent geïnformeerd over de maatregelen die werden genomen en op het Bestuursbureau zelf is, conform de landelijke richtlijnen, het grootste deel van 2020 in beginsel vanuit huis gewerkt. Binnen de Audit commissie van het Fonds heeft eind november 2020 een tussentijdse evaluatie van de coronacrisis plaatsgevonden. Daarbij is geconstateerd dat zowel op het niveau van het Fonds als op het niveau van de uitbestedingspartners de maatregelen adequaat hebben gewerkt en dat de business-continuïteit niet in gevaar is geweest.

Tot slot vindt het Fonds het zeer belangrijk dat wet- en regelgeving tijdig en correct worden verwerkt in het beleid en de procedures van het Fonds en dat wet- en regelgeving in de uitvoering wordt nageleefd. In verband daarmee worden ontwikkelingen in wet- en regelgeving op systematische wijze gemonitord, zowel intern als door een door ons ingeschakeld gerenommeerd advocatenkantoor. Met dit advocatenkantoor vindt periodiek afstemming plaats over de resultaten van deze monitoring. Daar waar relevant worden ontwikkelingen onder de aandacht van het bestuur gebracht. Het bestuur zorgt ervoor dat de processen van het Fonds en van zijn uitbestedingspartners worden aangepast aan relevante ontwikkelingen in wet- en regelgeving. Zodra processen zijn aangepast, wordt de naleving daarvan langs reguliere weg gemonitord.

Overige belangrijke ontwikkelingen in 2020

In 2019 zijn de sleutelfunctiehouders Actuarieel, Risicobeheer en Interne Audit benoemd. In 2020 is verdere invulling gegeven aan het functiehouderschap.

Met de sleutelfunctie Interne Audit werd deze derdelijns-functie onderdeel van de interne organisatie van het Fonds. Vanuit de functie Interne Audit zijn in 2020 twee audits uitgevoerd. De eerste audit had betrekking op de People Beliefs van het Fonds. Met de People Beliefs onderstreept het Fonds het belang dat wordt gehecht aan openheid, respect, samenwerking, resultaat, ambitie en continu verbeteren. In de tweede audit stond het Risicobeheer en het systeem van Interne Controle centraal.

Op het gebied van Risicobeheer werd in 2020 het Beleid Eigenrisicobeoordeling (ERB) vastgesteld. In het Beleid ERB zijn de rollen en verantwoordelijkheden in de uitvoering van het ERB-beleid opgenomen. Het Uitvoerend Bestuur voert het ERB-proces uit en stelt de concept-ERB rapportage op. Het Algemeen Bestuur stelt de ERB-rapportage vast en stelt de eventuele aties naar aanleiding van de rapportage vast. De Sleutelfunctie Risicobeheer heeft zowel een toetsende als oordelende rol t.a.v. het beleid, het gevolgde proces en de ERB-rapportage. In 2021 wordt op basis van het vastgestelde beleid de eerste reguliere ERB door het Fonds uitgevoerd.

Incidenten

In 2020 zijn 60 incidenten gemeld bij het Fonds. De meeste incidenten hadden betrekking op de pensioenuitvoering en dit waren voor het grootste deel incidenten met een lage impact. Bij 11 incidenten was sprake van een gemiddelde impact. In 2020 heeft zich géén incident met een hoge impact voorgedaan. De toename van het aantal incidenten in 2020 is voornamelijk toe te schrijven aan de datakwaliteitsonderzoeken die zijn uitgevoerd in verband met de onderbrenging van het pensioenbeheer per 1 januari 2021 bij Blue Sky Group.

2.2.6 Risicomanagement/-proces & aandachtspunten

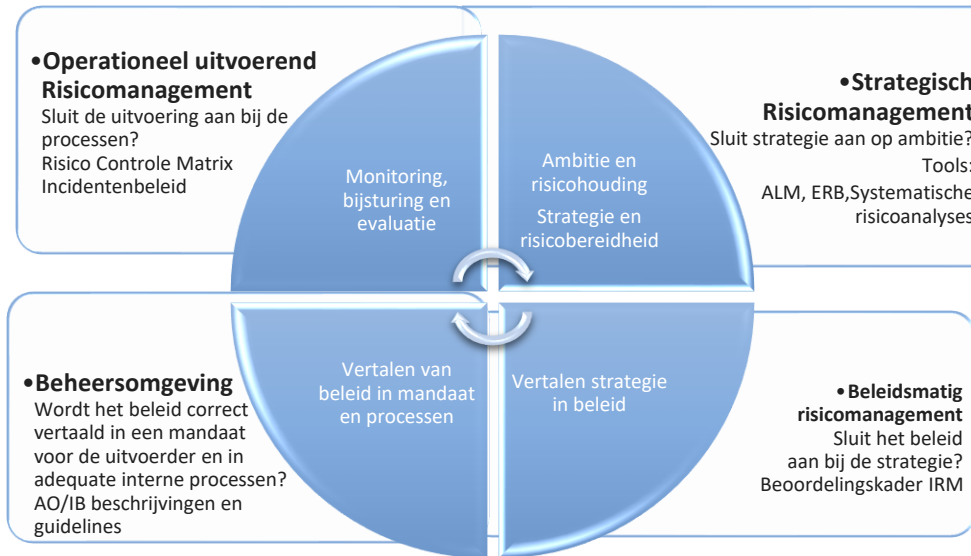
Integraal Risicomanagement staat nadrukkelijk op de agenda van het Fonds. Het Fonds wil een actueel, volledig en samenhangend beeld hebben van alle relevante risico's en zorgen voor gepaste beheersmaatregelen. Ten behoeve van het Integraal Risicomanagement is een onafhankelijk gepositioneerde afdeling Integraal Risicomanagement (IRM) ingericht. Op deze afdeling werkt ook de sleutelfunctiehouder Risicobeheer. De onafhankelijkheid van deze afdeling wordt onder meer geborgd via rechtstreekse toegang tot de voorzitter van het Algemeen Bestuur, periodieke gesprekken met een delegatie van het Niet-Uitvoerend Bestuur en een open uitnodiging voor de sleutelfunctiehouder Risicobeheer voor vergaderingen van het Algemeen Bestuur.

Strategisch risicomanagement

Om de ambities te bereiken, wordt een strategie uitgevoerd. Strategisch risicomanagement omvat alle activiteiten die zich richten op het identificeren en meten van de risico's bij de uitvoering van die strategie, inclusief het op basis daarvan bijstellen van de strategie. Strategisch risicomanagement monitort door de tijd of de strategische ambities van het Fonds waargemaakt kunnen worden en of er eventueel bijsturing nodig is (in het beleid of in de ambitie). Om een goed Strategisch risicomanagementproces vorm te geven, is een heldere definitie van de ambitie en risicohouding van het Fonds noodzakelijk. Het regelmatig monitoren en periodiek grondig evalueren van het risicobeeld ten opzichte van deze ambitie en risicohouding vormt de kern van het Strategisch risicomanagementproces. De monitoring van de financiële ambitie en risk appetite, van het overall risicobeeld van het Fonds (per kwartaal) en de jaarlijkse risicosessies van het Uitvoerend Bestuur zijn belangrijke onderdelen van dit proces. Daarnaast zal tenminste eens in de 3 jaar een Eigen Risico Beoordeling op niveau van het Algemeen Bestuur worden uitgevoerd.

Organisatie

Onderstaande figuur geeft grafisch de verschillende niveaus weer van integraal risicomanagement.

Bij de invulling van het risicomanagement gaan we uit van de gedachte dat risicomanagement bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen van het pensioenfonds en daarmee een belangrijke activiteit is. De missie, visie en risicobereidheid zijn bepalend voor de besturing en strategie van het Fonds. Een besturing gericht op het creëren van die waarde die het Fonds op basis van zijn visie wil toevoegen. De strategie wordt vertaald in beleid waarbij de risico's die aan het beleid verbonden zijn in beeld worden gebracht en worden getoetst aan de risicobereidheid van het Fonds. Vervolgens wordt het beleid geïmplementeerd in procedures en processen inclusief beheersmaatregelen die ervoor moeten zorgen dat bij de uitvoering van het beleid de risico's binnen de risicobereidheid blijven.

Beleidsmatig risicomanagement

Het beleidsmatig risicomanagement bij het Fonds betreft in de kern een onafhankelijke risicobeoordeling door de afdeling IRM van alle relevante beleidsvoorstellen waarover het Algemeen of Uitvoerend Bestuur besluit. Onder meer op deze manier is binnen het Fonds voorafgaand aan besluitvorming 'countervailing power' georganiseerd.

In Beleidsvoorstellen dient expliciet aandacht te worden gegeven aan de bijbehorende risico's en de beheersing daarvan. Bij voorkeur wordt in een aparte paragraaf bij een beleidsvoorstel expliciet ingegaan op de geïdentificeerde risico's, de beoordeling van deze risico's, de voorgestelde beheersing en wordt het resterende risicoprofiel afgezet tegen de risicobereidheid.

IRM geeft, gevraagd of ongevraagd, een oordeel over relevante beleidsvoorstellen waarover het Algemeen of Uitvoerend Bestuur besluit.

Operationeel risicomanagement

Het Operationeel Risicomanagement is het geheel van activiteiten dat het Fonds uitvoert om in control te zijn over het behalen van de ambitie en de daarvan afgeleide strategie en financiële en niet financiële doelstellingen. Het Operationeel Risicomanagement is ingericht rond vier pijlers. Het Operationeel Risicomanagement is in opzet mede gebaseerd op het COSO Enterprise Risk Management raamwerk dat aangepast is voor toepassing binnen de Fondsorganisatie.

1. De eerste pijler is de interne beheersomgeving omtrent Gedrag en Cultuur. Effectief risicomanagement kan niet worden bereikt zonder het juiste gedrag van de medewerkers, waarbij de 'tone at the top' voor een gedragen risicocultuur essentieel is.
2. Omdat Philips Pensioenfonds een groot deel van zijn activiteiten heeft uitbesteed, wordt het beleid, dat wordt uitgevoerd door de uitbestedingspartners, vertaald in een mandaat voor de uitbestedingspartners waarop effectieve monitoring dient plaats te vinden. De tweede pijler bestaat uit het geheel van beheersmaatregelen die worden uitgevoerd door het lijnmanagement. Deze beheersmaatregelen zijn opgenomen in actuele en normatieve beschrijvingen van de processen, de Administratieve Organisatie/Interne Beheersing beschrijvingen. Vaak betreft het hier zogenoemde hard controls zoals functiescheiding, plausibiliteitscontroles, autorisaties etc.
3. De derde pijler bestaat uit de beschikbaarheid van heldere bestuurs- en verantwoordingsrapportages en een goede informatievoorziening.
4. De vierde pijler bestaat uit de risicomanagement activiteiten die worden verricht vanuit de tweede lijnsfunctie. De Risico Controle Matrix en het Incidentenbeleid en -management zijn hiervoor de belangrijkste instrumenten.

Aandachtspunten risicomanagement voor 2021

Het Fonds beoordeelt binnen de risicomanagementcyclus voortdurend of en zo ja, op welke wijze verbeteringen in het systeem van risicomanagement kunnen worden aangebracht. In 2021 wordt de eerste integrale eigenrisico beoordeling (ERB) door het Fonds uitgevoerd. Het doel van de ERB is het creëren van inzicht in en het beoordelen van de samenhang tussen:

- de strategie van het Fonds;
- de materiële risico's die het Fonds kunnen bedreigen;
- de mogelijke consequenties hiervan voor de financiële positie van het Fonds en de rechten van pensioengerechtigden en van (gewezen) deelnemers.

De ERB wordt minimaal eens in de 3 jaar uitgevoerd en opgesteld. Er wordt hiervoor zoveel mogelijk aangesloten bij de ALM-cyclus van het fonds.

In 2021 treffen sociale partners voorbereidingen om tijdig tot afspraken te komen over de pensioenregeling, tegen de achtergrond van het aflopen van de CDC-termijn (eind 2021) en de transitie naar een nieuw pensioenstelsel (uiterlijk begin 2026). Formeel vindt eerst besluitvorming plaats door sociale partners en daarna door het Fonds. In de praktijk zullen besluiten over o.m. de nieuwe regeling, invaren, compensatie en de solidariteitsreserve, door sociale partners en door het Fonds niet volgtijdelijk, maar in een iteratief proces min of

meer gelijk op moeten lopen, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid. Het Fonds ondersteunt de sociale partners en tracht binnen het Fonds zoveel als mogelijk rekening te houden met de mogelijke besluiten van sociale partners. Op deze wijze worden onder meer de risico's gemitigeerd dat de nieuwe regeling niet zou passen bij de evenwichtige belangenafweging van het Fonds en/of de nieuwe regeling niet tijdig door het Fonds zou kunnen worden geïmplementeerd.

Het Fonds voert in 2021 tevens een ALM-studie uit waarin aandacht wordt besteed aan de mogelijke impact van een nieuwe pensioenregeling op het beleggingsbeleid en aan de vraag of en zo ja hoe met de beleggingen kan worden bijgestuurd in de overgangperiode naar de nieuwe regeling. Deze opzet heeft als doel om te komen tot een management van de risico's waarbij wordt uitgegaan van de continuïteit van de huidige regeling, rekening wordt gehouden met de risico's in overgangperiode regeling en tegelijkertijd ervoor gezorgd wordt dat eventuele beleidswijzigingen zoveel mogelijk in lijn zijn met de nieuwe pensioenregeling.

De coronacrisis in combinatie met de uitvoering van de transitie naar een pensioenuitvoerder en het continueren van de reguliere dienstverlening deed in 2020 een groot beroep op het risicomanagement van het Fonds. De transitie naar de nieuwe pensioenuitvoerder BSG is conform planning verlopen. Aangezien alle processen in 2021 door BSG voor de eerste keer voor ons Fonds worden uitgevoerd, is in de opstartfase sprake van intensieve monitoring en betrokkenheid vanuit het Fonds. Dit geldt met name voor de kernprocessen zoals bijvoorbeeld pensioenuitkeringen, premiebetalingen, pensioenregister en verstrekken UPO's. Helaas kunnen we nog niet zeggen dat de coronacrisis voorbij is, al lijkt het er soms op dat de hierdoor afgedwongen manier van werken bij het Fonds en onze uitbestedingspartners inmiddels als regulier wordt ervaren. Inderdaad is het aanpassingsvermogen groot gebleken, maar we moeten oog hebben en houden voor de risico's die aan deze werkwijze verbonden zijn. Dit geldt zowel voor de risico's ten aanzien van het welzijn van medewerkers, als voor de risico's verbonden aan het on-line uitvoeren van werkzaamheden. Bij de uitvoering van werkzaamheden gaat het daarbij bijvoorbeeld om communicatie- en afstemmingsrisico's die de beoogde voortgang belemmeren. Gezien de te treffen voorbereidingen voor de overgang naar een nieuwe pensioenregeling een hele uitdaging.

2.3 Beleggingen: algemeen

Bedragen in miljoenen euro's

2.3.1 Algemene ontwikkelingen op beleggingsgebied

Algemene economische ontwikkelingen hebben directe invloed op de beleggingen van Philips Pensioenfonds. Daarom wordt hier eerst een beeld geschetst van de algemene ontwikkelingen op beleggingsgebied in het jaar 2020.

2020 het jaar van het coronavirus...

2020 was het jaar dat het coronavirus de maatschappij, de economie en financiële markten in zijn greep hield. In het eerste kwartaal leidde de snelle verspreiding van het virus ertoe dat overheden gedwongen werden om zware restricties in het sociaal-economische verkeer in te stellen. Door dit overheidsingrijpen kwam de economie in een zeer zware recessie terecht. In het tweede kwartaal begonnen de restricties langzaam maar zeker hun vruchten af te werpen en nam het tempo van de verspreiding van het coronavirus af. Hoewel in het vierde kwartaal de meeste overheden weer gedwongen werden om restricties opnieuw in te voeren of aan te scherpen, gloort er licht aan het einde van de tunnel. De ontwikkeling van vaccins tegen het virus, zorgt er hopelijk voor dat in de tweede helft van 2021, wanneer afdoende mensen ingeënt zijn, restricties langzamerhand kunnen worden opgeheven en een duurzaam economisch herstel kan inzetten.

...en ongekend grote stimulering

Hoewel overheden met de ene hand, via het instellen van restricties, de economie afknepen, trachtten zij met de andere hand de economische schade zoveel mogelijk te beperken. Aan beide kanten van de Atlantische oceaan werden indrukwekkende steunpakketten opgetuigd door overheden. Veel bedrijven ontvingen steun om faillissementen en massaontslagen te voorkomen. In de VS ontvingen mensen tijdelijk extra uitkeringen. Overheden werden hierbij impliciet geholpen door het stimulerende beleid van centrale banken. Zo verlaagde de Fed de beleidsrente en startte opkoopprogramma's op. De ECB breidde haar aankoopprogramma's uit. Als een gevolg van de monetaire stimulering daalde de lange rente, waardoor overheden goedkoop geld konden lenen op kapitaalmarkten om de economie te ondersteunen. De coronacrisis zal de (economische) geschiedenisboeken dan ook ingaan als de crisis waarbij overheden en centrale banken alles op alles hebben gezet om de economische averij het hoofd te kunnen bieden.

Aandelenmarkten herstelden sterk na eerste kwartaal

Het coronavirus leidde tot zeer forse bewegingen op financiële markten. Aandelenmarkten bereikten op 23 maart hun dieptepunt. De toonaangevende S&P 500 daalde tussen eind 2019 en 23 maart met meer dan 30%. De diepe val werd echter gevolgd door een even indrukwekkend herstel. De Amerikaanse index van de 500 grootste bedrijven behaalde na 23 maart maar liefst een rendement van bijna 68% in 2020. Andere risicovollere beleggingen, zoals bijvoorbeeld hoogrenderende bedrijfsobligaties, volgden het patroon van aandelenbeleggingen, al waren de bewegingen minder scherp.

Lange rente voor tweede jaar op rij negatief

Als een gevolg van de monetaire stimulering daalde de lange rente in 2020, zoals eerder vermeld. De Duitse 10-jaarsrente, die vaak als graadmeter voor de risicovrije rente in de eurozone genomen wordt, eindigde het jaar op een niveau van -0,58%. Dit betekent dat 2020 de boeken ingaat als het tweede jaar op rij dat de rente negatief was aan het einde van het jaar.

2.3.2 Beleggingsbeleid algemeen en resultaten

De doelstelling (ambitie) van het beleggingsbeleid is om een belangrijke bijdrage te leveren aan het realiseren van een reëel pensioen. Daarmee bedoelen we een waardevast pensioen voor pensioenontvangers en premievrije polishouders en een welvaartsvast pensioen voor pensioenopbouwers.

	Eind 2020	Eind 2019
Totaal belegd vermogen	22.869	21.274

Het totaal belegd vermogen per eind 2020 bedroeg € 22,9 miljard, dit is een stijging ten opzichte van eind 2019. Deze stijging is te verklaren door het positieve rendement op de beleggingsportefeuille. Eind 2020 was 9,3% (2019: 8,7%) van het belegd vermogen geïnvesteerd in Nederland. Deze beleggingen in Nederland bestaan hoofdzakelijk uit staatsobligaties en hypotheke.

Beleggingsbeleid

Het vermogen van Philips Pensioenfonds is verdeeld over vastrentende waarden (zoals obligaties) en zakelijke waarden (zoals aandelen en onroerend goed). Om op lange termijn verhoging van de pensioenen door indexatie mogelijk te maken, moeten we voldoende rendement behalen met de beleggingen. Deze ambitie kan niet met slechts één beleggingsmix, maar met meerdere mixen worden waargemaakt. Wanneer meer in zakelijke waarden wordt belegd, wordt een hoger rendement verwacht en wordt de ambitie sneller haalbaar. Tegelijkertijd neemt dan echter ook het risico toe. Wanneer meer in vastrentende waarden wordt belegd, nemen de risico's af, maar is de ambitie naar verwachting minder snel haalbaar omdat het verwachte rendement minder hoog zal zijn. Derhalve zijn er onder- en bovengrenzen vastgesteld waarbinnen de verdeling tussen vastrentende en zakelijke waarden kan schuiven. Dit wordt de 'strategische ruimte' genoemd. De strategische ruimte is vastgesteld op basis van een ALM-studie. Onderstaande tabel geeft de strategische ruimte weer.

Strategische ruimte	Ondergrens	Bovengrens
Vastrentende waarden	55%	65%
Zakelijke waarden	35%	45%

Welke beleggingsmix binnen de strategische ruimte op enig moment het beste past, hangt samen met de risico-/rendementskarakteristieken op dat moment. Overigens wordt alleen een andere beleggingsmix gekozen wanneer structurele ontwikkelingen in de markt hiertoe aanleiding geven.

Keuze beleggingsmixen

Zoals beschreven in paragraaf 2.3.1 'Algemene ontwikkelingen op beleggingsgebied', kenmerkte 2020 zich door zeer forse koersbewegingen op financiële markten. Mede als een gevolg daarvan is in 2020 de beleggingsmix twee keer aangepast. Beide aanpassingen van de beleggingsmix pasten binnen de strategische ruimte. Aan het einde van het eerste kwartaal werd besloten meer beleggingen in de portefeuille op te nemen met een hoger verwacht rendement (en dus ook iets meer risico). Waarderingen van aandelen waren op dat moment relatief gunstig, de rente was laag en de economie stond op een laag niveau. Bij die omstandigheden is het beleid van Philips Pensioenfonds om wat meer beleggingen met een hoger verwacht rendement aan te houden. Concreet betekende dit:

- *Afbouw van onze beleggingen in cash*
7,5% van het vermogen was voorafgaande aan de besluitvorming belegd in 'cash'. De cash-positie werd teruggebracht naar 1%. De 6,5% van het vermogen die hierdoor vrijkwam, werd belegd in andere beleggingscategorieën waar Philips Pensioenfonds reeds in belegde: aandelen, hoogrenderende bedrijfsobligaties en staatsobligaties uit opkomende landen. Dit zijn beleggingscategorieën met een hoger verwacht rendement.
- *Een verschuiving binnen de meest veilige vastrentende waarden*
30% van het vermogen van Philips Pensioenfonds was voorafgaande aan de besluitvorming belegd in wereldwijde staatsobligaties. Dit is teruggebracht naar 25%. De 5% van het vermogen die hierdoor vrijkwam, werd herbelegd in andere beleggingscategorieën die eveneens behoren tot de relatief 'veilige' vastrentende waarden met een hoger verwacht rendement dan staatsobligaties. Dat zijn hypotheek en bedrijfsobligaties.

Aan het einde van het derde kwartaal werd besloten om de portefeuille opnieuw aan te passen. Door het sterke herstel op financiële markten van de coronaschok aan het begin van het jaar waren de waarderingen van met name aandelen sterk toegenomen en daarmee ook het risico op koersdalingen. Er is daarom besloten om wat risico af te bouwen door minder te beleggen in aandelen en meer in staatsobligaties. Door de aanpassing in de beleggingsportefeuille zal het verwachte toekomstige rendement iets lager zijn. Daar staat tegenover dat de beleggingsportefeuille beter bestand is tegen tegenvallende marktontwikkelingen.

Ultimo 2020 was de hieronder beschreven verdeling tussen vastrentende waarden en zakelijke waarden van kracht. Er is berekend dat er bij deze verdeling een goede kans is op het halen van de ambitie, namelijk een reëel pensioen, zonder dat de risico's te groot worden. Hierbij wordt uitgegaan van de scenario's die het Fonds, mede op basis van historie, hanteert om vast te stellen of de ambitie haalbaar is.

De strategische verdeling was ultimo 2020 als volgt:

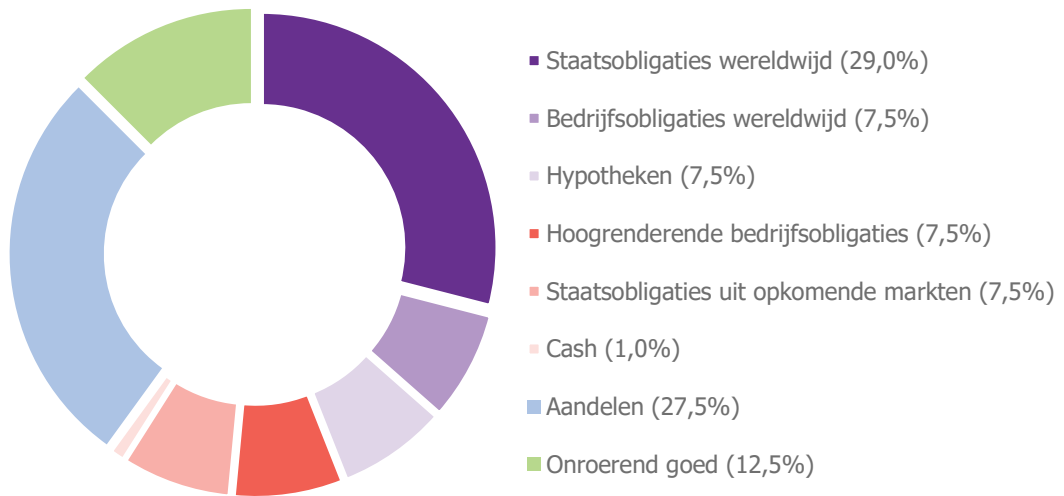
- *60,0% van het vermogen van het Pensioenfonds was belegd in vastrentende waarden*
Deze bestaan grotendeels uit relatief 'veilige' beleggingen, die een deel van de pensioenuitkeringen die het Fonds in de toekomst verwacht te moeten doen, in aanzienlijke mate zeker kunnen stellen. Denk hierbij met name aan staatsobligaties met een wereldwijde spreiding. Tevens wordt in (naar verwachting) hoger renderende en iets risicovollere vastrentende waarden belegd, zoals bedrijfsobligaties en obligaties van opkomende markten. Het hogere risico wordt hierbij gecompenseerd door een hogere rendementsverwachting. Ook cash valt binnen de categorie vastrentende waarden. Cash is geïnvesteerd in kapitaalmarktfondsen/ leningen met een zeer korte looptijd en een goede kredietwaardigheid. Cash heeft daarmee een laag risicoprofiel.
- *40,0% van het vermogen van het Pensioenfonds was belegd in zakelijke waarden*
Dat zijn de meer 'risicovolle' beleggingen. Met de zakelijke waarden wordt beoogd een overrendement te behalen ten opzichte van de verplichtingen. Denk hierbij aan beleggingen in aandelen en onroerend goed.

Er zijn verschillende risico's die van invloed zijn op de financiële positie van Philips Pensioenfonds. Zo hebben renteontwikkelingen en de ontwikkeling van de inflatie grote invloed op de mate waarin het Fonds de toekomstige pensioenen (inclusief indexatie) kan betalen. Naast de beleggingen in vastrentende waarden en zakelijke waarden koopt het Fonds daarom nog extra 'bescherming' – in de vorm van een 'swapoverlay' – om de invloed van die risico's deels af te dekken.

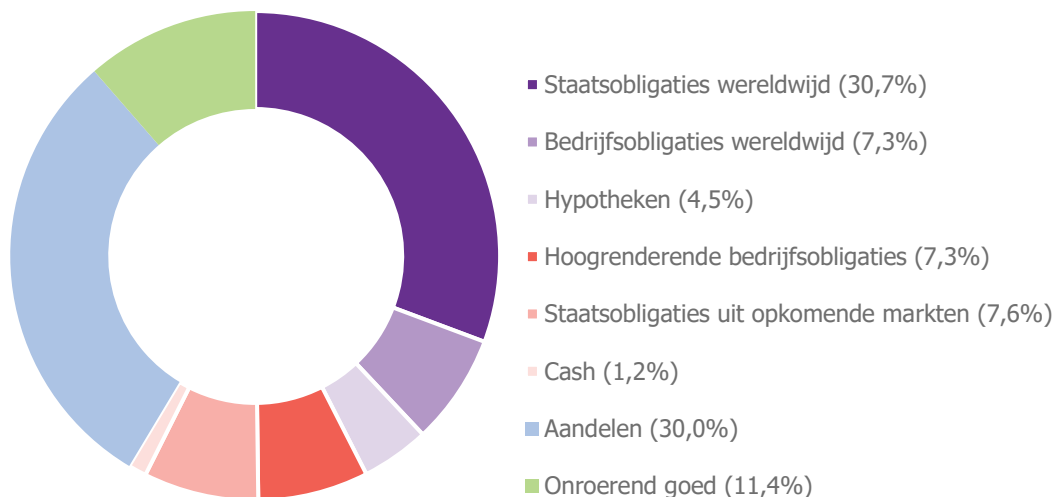
Portefeuilleverdeling

In het diagram hieronder wordt getoond hoe het belegd vermogen van het Fonds verdeeld is over de verschillende beleggingscategorieën. De strategische verdeling geeft aan op welke verdeling van het vermogen het beleggingsbeleid van het Fonds aanstuurt. De feitelijke verdeling geeft aan hoe de verdeling van de beleggingen feitelijk eind 2020 verdeeld was. Vastgesteld kan worden dat er een verschil is tussen de strategische en feitelijke verdeling per einde verslagjaar. Dit verschil valt binnen de hiervoor door het Bestuur vastgestelde bandbreedtes. Hypotheken kent een relatief groter verschil tussen feitelijke allocatie en strategische allocatie. De verhoging van de allocatie naar hypotheken met 2.5% in 2020 kost, door de illiquiditeit van deze beleggingscategorie, meer tijd om in te vullen. Een allocatie verhoging tot dicht bij het strategische gewicht staat gepland voor 2021.

Strategische portefeuillevverdeling

Feitelijke portefeuillevverdeling (eind 2020)

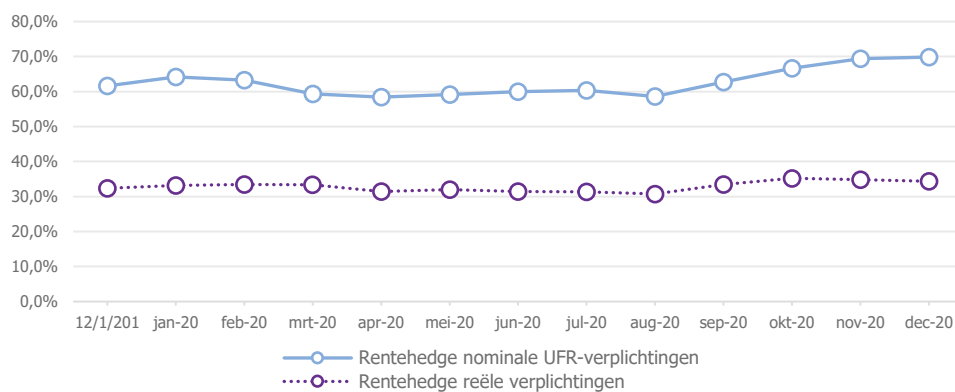

Verloop rentehedge-percentage

De mate waarin het renterisico wordt afgedekt (de 'rentehedge'), kan door de tijd fluctueren, afhankelijk van de feitelijke beleggingsmix en de reële marktrentedekkingsgraad. In het algemeen geldt dat de rentehedge hoger is als meer in (relatief veilige) vastrentende waarden wordt belegd en als de dekkingsgraad hoger is.

Ondanks enige tussentijdse fluctuaties is het rentehedge-percentage gedurende het overgrote gedeelte van 2020 weinig veranderd. In de laatste maanden van 2020 was een stijging van de rente-hedge waar te nemen. Zoals uitgelegd onder het kopje 'Keuze beleggingsmixen' werd aan het einde van het derde kwartaal besloten om na het herstel op

financiële markten wat risico af te bouwen door minder te beleggen in aandelen en meer in staatsobligaties. Doordat er meer belegd werd in veilige vastrentende waarden nam de rentehedge toe. De rentehedge nam ook toe doordat de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen daalde vanwege de aanpassing van de levensverwachting in november van vorig jaar. Dit alles is te zien in onderstaande grafiek. Deze toont de ontwikkeling van het rentehedge-percentages ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de door DNB voorgeschreven rente (UFR-curve) alsook ten opzichte van de reële voorziening pensioenverplichtingen (op basis van de 1-dags swapcurve gecorrigeerd met de volledige inflatiecurve).

Totaalrendement

Rendement beleggingen

	2020	2019
Totaalrendement ¹⁸	9,9%	16,6%

In paragraaf 2.8.6 is de relatie van de vermogensbeheer- en transactiekosten met het totaalrendement opgenomen.

Rendement per beleggingscategorie

In de volgende tabel worden de rendementen per beleggingscategorie gegeven tegenover het rendement van de bijbehorende benchmark. Onder de tabel is een toelichting op de rendementen opgenomen. Het betreft hier voor de verschillende beleggingscategorieën de rendementen in euro's, waarbij het effect van de valuta-afdekking niet is meegenomen. Het valutarisico van de belangrijkste valuta's (waaronder de dollar en de yen) wordt geheel afgedekt voor de meeste beleggingscategorieën. Voor de beleggingscategorie aandelen geldt dat de helft van het valutarisico wordt afgedekt. Ook andere valuta's worden soms (deels) afgedekt. Het totaaleffect van de valuta-afdekking is te zien op de regel 'Afdekking

¹⁸ Het gegeven rendement is inclusief afdekking rente-, valuta- en inflatierisico. Het totaalrendement exclusief afdekking rente- en inflatierisico bedroeg over 2020 8,3% en over 2019 14,8%. Het gegeven rendement is het gerapporteerde rendement. Dit is berekend op basis van werkelijke cijfers. Het bruto en netto rendement dat van dit gerapporteerde rendement is afgeleid, is opgenomen in paragraaf 2.8.6 'Relatie van de vermogensbeheerkosten met fondsrendement en risicoprofiel'.

valuta (contributie aan totaal)'. In de kolom 'Rendement (incl. afdekking valuta)' worden de rendementen getoond inclusief de geschatte effecten van het afdekken van het valutarisico.

Onder de tabel is tot slot een toelichting opgenomen over de rendementen in vergelijking met de benchmark.

Rendementen beleggingscategorieën	Feitelijke omvang	Passief /actief	Rende- ment	Benchmark ¹⁹	Rendement (incl. afdekking valuta) ²⁰
Staatsobligaties wereldwijd	30,7%	Passief	10,3%	10,3%	12,2%
Bedrijfsobligaties wereldwijd	7,3%	Actief	1,3%	1,5%	5,5%
Hypotheke	4,5%	Actief	2,3%	nvt	nvt
Hoogrenderende bedrijfsobligaties	7,3%	Actief	-0,9%	-1,3%	4,4%
Staatsobligaties uit opkomende markten	7,6%	Actief	-4,3%	-4,8%	-2,3%
Aandelen	30,0%	Passief	7,5%	7,1%	10,0%
Onroerend goed ²¹	11,4%	Actief	-2,2%	0,1%	-2,2%
Cash	1,2%	Actief	-0,8%	-0,5%	nb
Afdekking valuta (contributie aan totaal)²²			2,1%- punt		
Afdekking rente- en inflatierisico (contributie aan totaal)			1,7%- punt		

¹⁹ De componenten van de strategische benchmark per eind 2020 zijn: Customized Barclays Global Aggregate Treasury 15Yr+ index, Customized Barclays Global Aggregate ex Japan index, JPM GBI EM Global Diversified index ex Russia, JPM EMBI Global index ex Russia, BofAML Global HY Constrained index, Customized MSCI IMI World aandelen index, Customized Emerging Markets aandelen index, Customized MSCI Global Property index, FTSE EPRA/NAREIT Developed index, BofAML 3month Euribid CMS index. Er is geen benchmark voor Hypotheken vanwege het illiquide karakter van de categorie.

²⁰ Deze kolom laat de rendementen zien inclusief de effecten van het afdekken van het wisselkoersrisico. Omdat de contributie aan het totale rendement moet worden toegedeeld aan de verschillende beleggingscategorieën betreft dit een geschat rendement.

²¹ De rendementen getoond voor de categorie Onroerend goed zijn reeds gecorrigeerd voor de afdekking van valuta-effecten.

²² Exclusief afdekking valuta-effecten van Onroerend goed.

Rentedaling door coronaschok

Na een beleggingsrendement van 16,6% in 2019, bedroeg het totale beleggingsrendement 9,9% in 2020. Zoals uitgelegd in paragraaf 2.3.1 'Algemene ontwikkelingen op beleggingsgebied' leidden restricties in het sociaal-economische verkeer ertoe dat de economie in het eerste kwartaal van 2020 in een zeer zware recessie terecht kwam. Als een gevolg hiervan zochten beleggers de veiligheid van staatspapier op. Tegelijkertijd verruimden centrale banken het monetaire beleid om de economie te ondersteunen. Hierdoor daalde de lange rente sterk in 2020.

...leidde tot hoge rendementen op de beleggingen in vastrentende waarden

De daling van de lange rente ondersteunde de rendementen van de beleggingen in veilige vastrentende waarden. Dit verklaart waarom het rendement op de portefeuille met staatsobligaties 10,3% bedroeg in 2020. Ook andere beleggingen in veilige vastrentende waarden lieten positieve rendementen zien. Zo bedroeg het rendement op de hypotheekportefeuille 2,3%, terwijl het rendement op de portefeuille met bedrijfsobligaties 1,3% was.

Aandelenmarkten herstelden sterk na eerste kwartaal

Ondanks de scherpe daling in het eerste kwartaal, beleefden aandelenmarkten een zeer goed jaar. Aandelenmarkten begonnen eind maart te herstellen, toen bleek dat restricties leidden tot een lager tempo van coronabesmettingen. Dit gaf beleggers hoop dat de crisis onder controle gebracht kon worden. Aandelenmarkten werden tevens gesteund door de zeer forse overheidssteun en monetaire stimuleringspakketten die in 2020 in het leven werden geroepen om de economie te ondersteunen. Het nieuws dat er vaccins tegen het coronavirus waren ontwikkeld, leidde later in het jaar tot verder optimisme. Beleggers gaan ervan uit dat, wanneer afdoende mensen gevaccineerd zijn, er in de tweede helft van 2021 een sterk economisch herstel zal plaatsvinden. Vooruitlopend op dat herstel stegen aandelenmarkten verder.

De rendementen van aandelen worden in bovenstaande tabel in euro's gemeld (kolom 'Rendement'). Philips Pensioenfonds belegt in zijn aandelenportefeuille in veel verschillende landen. Valuta-effecten spelen dus een rol bij de totstandkoming van het rendement. Een belangrijke trend vorig jaar was de waardestijging van de euro ten opzichte van veel valuta. Dit drukte het euro-rendement van beleggingen in andere valuta dan de euro. Dit negatieve effect werd voor een deel gecompenseerd, doordat Philips Pensioenfonds binnen de aandelenbeleggingen van ontwikkelde landen de helft van het wisselkoersrisico afdekt. Het uiteindelijk behaalde rendement op de aandelenportefeuille (dus het rendement rekening houdend met de valuta afdekking) was dan ook hoger dan de in de tabel vermelde 7,5%. In de kolom rendement incl. afdekking valuta wordt het rendement getoond inclusief de geschatte effecten van het afdekken van het wisselkoersrisico. Inclusief het afdekken van wisselkoersrisico bedroeg het rendement vorig jaar 10% (zie ook tekst onder kopje 'Afdekking valutarisico leidde tot hoger rendement in 2020' in dit hoofdstuk).

Ook beleggingen in hoogrenderende bedrijfsobligaties profiteerden van herstel op financiële markten

Beleggingen in hoogrenderende bedrijfsobligaties volgden in grote lijnen het patroon van aandelenmarkten, al waren de bewegingen minder scherp. Ook hier speelden

valutaontwikkelingen een rol bij het tot stand komen van het rendement. Vanwege de waardeinstijging van de euro tegenover de Amerikaanse dollar, was het rendement in euro's in 2020 negatief. Echter voor beleggingen in hoogrenderende bedrijfsobligaties dekt Philips Pensioenfonds het totale wisselkoersrisico af. Het uiteindelijke rendement inclusief de geschatte effecten van het afdekken van het wisselkoersrisico was, met 4,4%, dan ook positief in 2020.

Waardestijging euro drukt rendement op beleggingen schuld papier opkomende landen

Het rendement op de beleggingen van schuld papier van opkomende landen was negatief in 2020. Hoewel deze beleggingen ook herstelden van de coronaschok in het eerste kwartaal, werd ook het rendement van deze beleggingen beïnvloed door de waardeinstijging van de euro ten opzichte van veel valuta. Hierdoor was het rendement in euro's negatief. Ook wanneer we de effecten van het afdekken van wisselkoersrisico meenemen blijft het uiteindelijke rendement negatief. Philips Pensioenfonds belegt enerzijds in schuld papier van opkomende landen dat is uitgedrukt in dollars en anderzijds in schuld papier dat is uitgedrukt in de valuta van de desbetreffende landen zelf. Bij de eerste categorie is het valutarisico afgedekt, bij de tweede categorie niet. Twee derde van de beleggingen zijn in deze tweede categorie. Hierdoor hebben valuta-effecten relatief veel invloed op het uiteindelijk behaalde rendement.

Vastgoed bleef achter

Het rendement op de vastgoedportefeuille was negatief in 2020. Vanwege de specifieke impact van het coronavirus op deze sector, bleef het rendement op deze beleggingscategorie achter in vergelijking tot bijvoorbeeld aandelenbeleggingen. Dit kwam met name tot uiting in de beleggingen in beursgenoteerd vastgoed, die over 2020 een diep negatief rendement lieten zien. Het rendement op de niet-beursgenoteerd vastgoed beleggingen was licht positief. Echter vanwege de slechte performance van beursgenoteerd vastgoed was het rendement op de gehele vastgoedportefeuille negatief in 2020.

Het rendement op cash was net als in 2019 negatief

Het negatieve rendement op cash komt doordat deze rendementen, vanwege de korte looptijd van deze beleggingscategorie, samenhangen met de beleidsrente van de ECB. Vanwege het stimulerende monetaire beleid was deze rente negatief in 2020, waardoor het rendement op cash-beleggingen -0,75% was.

Afdekking valutarisico leidde tot hoger rendement in 2020

Het afdekken van valutarisico beschermt tegen het risico van waardedaling van de afgedekte valuta en heeft dus een positieve invloed op het rendement als die waardedaling zich voordoet. (Als de afgedekte valuta echter stijgen in waarde, heeft de afdekking een negatieve invloed op het rendement.) Zoals eerder vermeld, steeg in 2020 de waarde van de euro tegenover veel valuta en daalde dus de waarde van de afgedekte valuta. Hierdoor droeg de afdekking van het valutarisico 2,1%-punt²³ bij aan het rendement in 2020.

²³ Exclusief afdekking valuta-effecten van Onroerend goed.

Afdekking rente en inflatierisico droeg ook positief bij

Het afdekken van het rente- en inflatierisico middels de swap-overlaydroeg in totaal 1,7%-punt bij aan het rendement in 2020. Zoals reeds eerder vermeld daalde de lange rente in 2020. Hierdoor was de contributie aan het rendement van de afdekking van het renterisico door middel van renteswaps positief in 2020. Vanwege de coronacrisis daalde de inflatieverwachtingen in de eurozone in 2020. Hierdoor was de contributie van het afdekken van het inflatierisico middels inflatie-swaps aan het rendement negatief.

Rendementen in vergelijking met de benchmark

In de tabel op pagina 48 is per beleggingscategorie aangegeven of deze passief of actief belegd wordt. In een actief beheerde portefeuille probeert de beheerder zijn relevante benchmark te overtreffen. Een passief beheerde portefeuille bootst de benchmark na. Hoewel er de nodige actief beheerde portefeuilles zijn (ongeveer een derde van het vermogen), wordt het grootste deel van het vermogen van het Fonds passief beheerd (ongeveer tweederde van het vermogen), wat ook tot lagere vermogensbeheerkosten leidt. Het is de overtuiging van Philips Pensioenfonds dat actief beheer in veel gevallen onvoldoende extra rendement oplevert om de hogere kosten ervan te rechtvaardigen. Om die reden is het uitgangspunt 'passief beheer, tenzij passief beheer niet mogelijk is of het Fonds het vanwege bijzondere marktomstandigheden mogelijk acht met actief beheer een hoger rendement te behalen dan met passief beheer'.

Rendement passief beheerde portefeuilles kunnen afwijken van de benchmarks

Vanwege het passieve beheer van de categorie Staatsobligaties wereldwijd was het rendement van deze categorie vrijwel gelijk aan dat van de bijbehorende benchmark.

Ook de categorie Aandelen wordt passief beheerd. Desondanks werd in deze categorie een hoger rendement behaald dan dat van de benchmark. Dit is te verklaren door het verschil in fiscale status van het Fonds en de aannames in de benchmark ten aanzien van de fiscale behandeling van ontvangen dividenden.

De meeste actief beheerde portefeuilles renderden beter dan de bijbehorende benchmarks

Met de actief beheerde beleggingen in Bedrijfsobligaties wereldwijd werd als enige een rendement behaald dat lager was dan het rendement van de benchmark. Het risicoprofiel van de portefeuille is hoger dan dat van de benchmark. Dat pakte negatief uit tijdens de marktcorrectie in de eerste maanden van het jaar. Later in het jaar had dit een positief effect.

De beleggingen in Hoogrenderende bedrijfsobligaties behaalden een hoger rendement dan de benchmark vanwege de selectie van individuele beleggingen, met name de beleggingen met een lager risicoprofiel deden het aan het begin van het jaar in verhouding minder slecht.

De categorie Staatsobligaties uit opkomende markten behaalde een hoger rendement dan de benchmark. Landenpositionering in obligaties uitgegeven in lokale valuta én het inspelen op bewegingen in de valutamarkt zorgden voor dit positieve resultaat.

Rendement onroerend goedportefeuille lager dan de benchmark

De onderliggende beleggingen in beursgenoteerd onroerend goed behaalden een rendement dat 82bps hoger was dan de beursgenoteerd onroerend goed benchmark vanwege belastingvoordelen en lagere transactiekosten. Niet-beursgenoteerd onroerend goed haalde een rendement in lijn met de benchmark voor dit segment. De totale onroerend goedportefeuille haalde echter een lager rendement dan de benchmark. Dit is ontstaan door een hogere allocatie naar beursgenoteerd onroerend goed aan het begin van het jaar ten opzichte van het strategisch gewicht binnen deze beleggingscategorie. Juist aan het begin van het jaar onderpresteerde beursgenoteerd onroerend goed ten opzicht van niet-beursgenoteerd.

2.4 Beleggingen: MVB-beleid

Philips Pensioenfonds stelt in het kader van het beleggingsbeleid, het financiële belang van zijn deelnemers voorop. Het Fonds is van mening dat deze verantwoordelijkheid naar deelnemers prima samengaat met een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid (MVB-beleid). In 2020 heeft het Fonds een uitgebreid deelnemersonderzoek uitgevoerd en daarna een nieuw MVB-beleid ontwikkeld. Het nieuwe beleid is gebaseerd op onderstaande zaken:

- Wensen van onze deelnemers
- Internationale richtlijnen verantwoord ondernemen
 - De OESO-richtlijnen, UN Guiding Principles (UNGP's) en Global Compact (worden onderschreven)
- Internationale principes op het gebied van verantwoord beleggen
 - De UN Principles for Responsible Investment (PRI) – ondertekend in 2009
 - Het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant – ondertekend in 2018
- Wet- en regelgeving
 - O.a. Pensioenwet, Nederlandse Corporate Governance code, IORP2, SRD2

Het MVB-beleid geeft weer hoe Philips Pensioenfonds rekening houdt met maatschappelijke aspecten zoals het milieu en sociale verhoudingen in het beleggingsproces. MVB gaat zowel over de impact via de beleggingen op deze aspecten als over de financiële impact die deze aspecten hebben op de beleggingsportefeuille.

Het Fonds heeft als doel om negatieve impact via de beleggingen te voorkomen en te verhelpen en met een gedeelte van de beleggingen positief bij te dragen aan duurzame ontwikkeling van de maatschappij. Daarnaast wil het Fonds dat milieu, sociale aspecten en goed ondernemingsbestuur (ook wel 'ESG-aspecten') bij beslissingen in de beleggingsketen adequaat worden meegenomen vanwege de overtuiging dat deze financieel relevant zijn (vaak op de lange termijn). Dit komt terug in:

1. de *keuzes* die we maken ten aanzien van onze beleggingen en anderzijds
2. de wijze waarop we zorgdragen voor deze beleggingen, '*stewardship*' genaamd.

De invulling hiervan is op zo'n manier dat het niet ten koste gaat van de kans om de financiële ambitie te behalen. Ook wenst het Fonds een beleid dat eerlijk en oprecht is. Daarom wordt uitleg gegeven over wat er gedaan wordt en de redenen daarvoor. Verder blijft het MVB-beleid continu in ontwikkeling, bijvoorbeeld vanwege maatschappelijke trends of nieuwe wet- en regelgeving.

2.4.1 Beleid – Keuze voor beleggingen

Er zijn drie aspecten van belang bij de keuze voor de beleggingen vanuit het MVB-beleid. Ten eerste hanteert het Fonds randvoorwaarden waar beleggingen aan moeten voldoen. Ten tweede wil het Fonds waar dat kan aansluiten bij de houdingen en voorkeuren van onze deelnemers op het gebied van duurzaamheid. Als laatste draagt MVB ook bij aan het maken van afwegingen op het vlak van risico en rendement. Het MVB-beleid zorgt ervoor dat de portefeuille een duurzamer karakter heeft dan het universum van beschikbare beleggingen. Het betekent niet dat we enkel 'groene' beleggingen in de portefeuille hebben.

Bovenstaande drie punten komen tot uiting in het uitsluitingsbeleid (waar het Fonds niet in wenst te beleggen), een beleid over keuze voor duurzame beleggingen (waar het Fonds juist wél in wenst te beleggen) en in een beleid over het meewegen van ESG-informatie bij beleggingsbeslissingen om risico en rendementsafwegingen te maken.

- Bij uitsluitingen wordt onderscheid gemaakt tussen bedrijven en landen (voor staatsobligaties). Het Fonds sluit beleggingen in de productie van controversiële wapens en tabak uit. Ook wenst het Fonds niet te beleggen in bedrijven die in hun productieproces internationale afspraken op het gebied van verantwoord ondernemen (Global Compact, OESO-richtlijnen en UNGP's) structureel ernstig schenden. Daarover gaat het Fonds eerst de dialoog aan met zulke bedrijven. Als dialoog niet leidt tot het gewenste resultaat dan sluit het Fonds deze bedrijven uit. Ook wenst het Fonds niet te beleggen in staatsobligaties van landen waartegen sancties zijn afgekondigd door de Europese Unie en/of de Verenigde Naties. En belegt het Fonds niet in staatsobligaties van landen die significant achterblijven op ESG-gebied.
- Op basis van de resultaten uit het deelnemersonderzoek, uitgevoerd in 2020, wil het Fonds met de beleggingen bijdragen aan het behalen van de Sustainable Development Goals (SDGs) en dan met name SDGs:
 - 3 'Goede gezondheid en welzijn',
 - 11 'Duurzame steden en gemeenschappen',
 - 12 'Verantwoorde consumptie en productie' en
 - 13 'Klimaatactie'.

Voor deze SDGs is gekozen omdat ze herkenbaar zijn, aansluiten bij het beleid van de ondernemingen en door deelnemers onderschreven worden als belangrijke doelen. Dit betekent dat Philips Pensioenfonds meer wil beleggen in duurzame beleggingen die bijdragen aan het behalen van de vier geselecteerde SDGs ten opzichte van het beleggingsuniversum. Ook wil het Fonds juist minder beleggen in niet-duurzame beleggingen ten opzichte van het universum. De implementatie hiervan start in 2021.

- Ten slotte neemt het Fonds informatie over duurzaamheid ook mee in het beleggingsproces om een optimaal rendement tegen een aanvaardbaar risico te genereren. Om die reden wordt rekening gehouden met ESG-aspecten bij beleggingsbeslissingen, net zoals rekening wordt gehouden met overige risico's en factoren zoals omzetgroei en kosten bij een bedrijf.

2.4.2 Beleid – Stewardship

Dit deel van het beleid gaat over het verantwoord beheer ('stewardship') van het aan Philips Pensioenfonds toevertrouwde kapitaal, daaronder valt het verantwoord gebruik van de rechten die het Fonds heeft als belegger. Dit doet het Fonds voornamelijk door de bedrijven in de portefeuille te monitoren, als er reden toe is een dialoog met hen aan te gaan en tijdens aandeelhoudersvergaderingen het stemrecht uit te oefenen.

- Om de beleggingen zo goed mogelijk te kunnen beoordelen is het belangrijk om voldoende informatie te verzamelen over de bedrijven waarin belegd wordt. Hoe bedrijven opereren, heeft naast financiële consequenties ook invloed op omgevingsfactoren zoals maatschappij, klimaat en milieu. Bij het beoordelen van beleggingen wordt gekeken naar (potentiële) negatieve impact en dat doet het Fonds zoveel als mogelijk op basis van due diligence zoals omschreven in het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers. Daarnaast worden ook ontwikkelingen in de bredere maatschappij die relevant zijn (of dat kunnen worden) voor onze beleggingsportefeuille gemonitord.
 - Deze informatie (onder andere verkregen via due diligence) heeft ertoe geleid dat het Fonds klimaatverandering als strategisch risico, ofwel thematisch aandachtsgebied, heeft aangemerkt vanwege de grote financiële en maatschappelijke gevolgen ervan.
- Op basis van de informatie die voortvloeit uit de monitoring van de portefeuille, gaat het Fonds een dialoog aan met de bedrijven in de portefeuille. Hierbij richt het Fonds zich op de bedrijven waarvan ingeschat wordt dat de dialoog kan leiden tot veranderingen die zoveel mogelijk bijdragen aan langetermijnwaardecreatie.
- Beleggingen in aandelen geven het Fonds het recht om te stemmen tijdens aandeelhoudersvergaderingen. Door gebruik te maken van het stemrecht kan het Fonds indirect invloed uitoefenen op de kwaliteit van het bestuur van de ondernemingen waarin wordt belegd. Het Fonds zal daarom geïnformeerd het stemrecht uitoefenen en niet blindelings het management of een proxyadviesbureau volgen. Het Fonds gebruikt informatie van verschillende bronnen. Het Fonds leent geen aandelen uit. Verder is het Fonds terughoudend in het inbrengen van stemvoorstellen.

Uitvoering

Er zijn diverse partijen die een rol spelen in de uitvoering van het beleid, de belangrijkste zijn Philips Pensioenfonds, BlackRock, Cambridge en de vermogensbeheerders. Van deze partijen zijn de voornaamste activiteiten voor de uitvoering van het MVB-beleid hieronder weergegeven.

- Philips Pensioenfonds bepaalt het beleid, selecteert benchmarks voor de diverse beleggingscategorieën en stelt de uitsluitingslijsten op. Ook treedt het Fonds in dialoog met BlackRock en de vermogensbeheerders over MVB.
- BlackRock (Master Manager) zorgt dat het beleid wordt uitgevoerd door de onderliggende vermogensbeheerders. BlackRock meet het ESG-gehalte van de portefeuille, rapporteert hierover en adviseert het Fonds inhoudelijk.
- Vermogensbeheerders

- De vermogensbeheerders van passief beheerde portefeuilles volgen de benchmark geselecteerd door Philips Pensioenfonds bij het selecteren van beleggingen. Bij deze managers is de belangrijkste taak het uitvoeren van het stewardshipbeleid.
- De vermogensbeheerders van actief beheerde mandaten kunnen afwijken van de benchmark, daarbij moeten ESG-aspecten worden meegewogen. Daarnaast voeren deze managers stewardshipactiviteiten uit.
- Cambridge is een door het Fonds gecontracteerde onafhankelijke adviseur op het gebied van vermogensbeheer en de partijen die in de vermogensbeheermarkt actief zijn. In de advisering over de selectie en beoordeling van vermogensbeheerders neemt Cambridge de uitvoering van het MVB-beleid mee.

Verantwoording

Bij de verantwoording over het beleid en de uitvoering ervan wordt onderscheid gemaakt tussen interne en externe verantwoording.

- Intern wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van het beleid op het niveau van beleggingscategorieën en op het niveau van individuele vermogensbeheerders. Er is specifieke aandacht voor engagements die mogelijk kunnen leiden tot uitsluiting. Dat zijn de engagements met bedrijven die internationale afspraken op het gebied van maatschappelijke verantwoordelijkheid schenden.
- Extern legt het Fonds verantwoording af door een beknopte versie van het beleid te publiceren. Dat vult het Fonds aan met een uitleg over hoe het beleid wordt uitgevoerd in de verschillende beleggingscategorieën. Ook publiceert het Fonds de beleggingen in beursgenoteerde aandelen samen met informatie over de gevoerde dialoog en het stemgedrag. Voor de overige beleggingscategorieën wordt een lijst met de grootste beleggingen qua marktwaarde gepubliceerd.

Hierboven staat een beknopte samenvatting van het MVB-beleid. Het Fonds legt verantwoording af over de uitvoering van dat beleid in 2020 op de website en in het jaarverslag.

Stewardshipbeleid uitgevoerd door de vermogensbeheerder

Stemmen

Philips Pensioenfonds heeft de uitvoering van zijn stembeleid, net als de uitvoering van de beleggingen, overgedragen aan zijn vermogensbeheerder. De vermogensbeheerder brengt namens Philips Pensioenfonds stemmen uit op zoveel mogelijk aandeelhoudersvergaderingen wereldwijd. Philips Pensioenfonds blijft uiteraard eindverantwoordelijk voor het stemmen en ziet erop toe dat dit op de juiste wijze gebeurt. Philips Pensioenfonds geeft elk kwartaal informatie over de uitvoering van het stembeleid op de website van het Fonds. In 2020 heeft het Fonds tijdens 6778 aandeelhoudersvergaderingen stemmen uitgebracht. In totaal werd 72.117 keer gestemd, dat is meer dan 93% van alle stemmen die uitgebracht konden worden bij de beleggingen in aandelen. Er werd 5490 maal tegen voorstellen van het bestuur van de desbetreffende onderneming gestemd.

Dialogo (engagement)

Het Fonds wenst niet te beleggen in bedrijven die in hun productieproces internationale afspraken op het gebied van verantwoord ondernemen (Global Compact, OESO-richtlijnen en UNGP's) structureel ernstig schenden. Philips Pensioenfonds geeft deze bedrijven de kans om te verbeteren en daarvoor wordt een engagement traject gestart door de vermogensbeheerder. Deze engagements volgt het Fonds intensief. Als het gewenste resultaat niet tijdig wordt bereikt dan wordt het bedrijf uitgesloten. Dat was in 2020 het geval bij 7 bedrijven.

In 2020 is er bij één bedrijf in zo'n langdurig engagement traject het gewenste resultaat bereikt. Uit de monitoring (due diligence) van de beleggingen in 2016 kwam een Chinees mijnbouwbedrijf onder de aandacht. Dit bedrijf was betrokken bij grootschalige vervuiling met veel negatieve gevolgen voor de nabijgelegen gemeenschappen. Het engagement traject dat liep sinds 2016 heeft ertoe bijgedragen dat het bedrijf de schending heeft verholpen en heeft gezorgd voor herstel van de natuur.

Oordeel ESG-beleid, landelijk in middenmoot en internationaal goed

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) voert jaarlijks onderzoek uit naar de duurzaamheid van pensioenfondsen. Uit het VBDO-onderzoek dat in 2020 heeft plaatsgevonden onder 50 pensioenfondsen blijkt dat pensioenfondsen steeds duurzamer beleggen. Philips Pensioenfonds bezet de 31-ste plaats op de totale ranglijst. De positie reflecteert dat het Fonds op het moment van de beoordeling geen strategische allocatie naar zogenoemde doelinvesteringen in de portefeuille had. Dat zijn beleggingen die naast het behalen van financieel rendement ook andere maatschappelijke doelen nastreven. Wat goed werd gewaardeerd zijn het uitsluitingsbeleid, het Global Compact engagement beleid en het feit dat het verantwoord beleggingsbeleid wordt toegepast op alle beleggingen.

De beoordeling van de organisatie achter de Principles for Responsible Investment was in 2020 wederom goed. Op alle onderdelen scoorde het Fonds A of A+ op een schaal van E (laagste) t/m A+ (hoogste) en dat was beter dan vergelijkbare pensioenfondsen internationaal gezien.

De internationale vredesorganisatie Pax maakt al enkele jaren onderzoeksrapportages over de financiering van controversiële wapens, één over kernwapenproductie en één over clustermunitie. In de meest recente versie van de onderzoeksrapportages wordt Philips Pensioenfonds geroemd om het beleid waarin het investeringen in zulke wapens volledig uitsluit. Daarmee staat het Fonds, net als in voorgaande jaren, bij beide onderzoeken in de zogenoemde 'Hall of fame'.

Philips Pensioenfonds werkt aan implementatie van convenant voor verantwoord beleggen

In december 2018 heeft het Fonds het convenant met maatschappelijke organisaties (ngo's), vakbonden en de overheid voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) ondertekend. Pensioenfondsen beleggen om te zorgen dat de premies die deelnemers hebben ingelegd een goed inkomen opleveren bij pensionering. Het kan voorkomen dat een onderneming waarin belegd wordt ongewenste negatieve effecten heeft op de maatschappij of het milieu. In het IMVB-convenant staan richtlijnen voor de

identificatie van deze negatieve effecten en hoe deze vervolgens te adresseren. Hierbij staan internationale standaarden centraal, namelijk de OESO-richtlijnen en de VN-richtlijnen (UNGP's). Het Fonds heeft in 2020 het beleid aangepast in lijn met de genoemde internationale standaarden. In 2021 is het doel om gerelateerde afspraken in de contracten met de vermogensbeheerders vast te leggen.

2.5 Pensioenen

2.5.1 Indexatie

In paragraaf 2.2.3 'Financiële ambitie: positie 2020, gevolgen voor deelnemers en risico's' is de financiële ambitie van Philips Pensioenfonds opgenomen. In deze paragraaf wordt toegelicht hoe een eventuele verhoging van de pensioenen door indexatie gefinancierd wordt en wat de voorwaarden hiervoor zijn. Tevens wordt de besluitvorming over indexatie in het verslagjaar toegelicht.

Financiering pensioenverhogingen

De pensioenverhogingen worden met ingang van 1 januari 2019 volledig uit het pensioenvermogen en/of het beleggingsrendement van Philips Pensioenfonds gefinancierd. Dit betreft zowel de pensioenverhoging voor pensioenopbouwers als de verhoging voor pensioenontvangers en premievrije polishouders. Voor pensioenopbouwers is daarbij de looninflatie het uitgangspunt. De looninflatie is gebaseerd op de collectieve cao-schaalaanpassingen binnen Koninklijke Philips N.V. (ook voor Signify-medewerkers). Voor pensioenontvangers en premievrije polishouders is de verhoging gebaseerd op de afgeleide consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Jaarlijks besluit

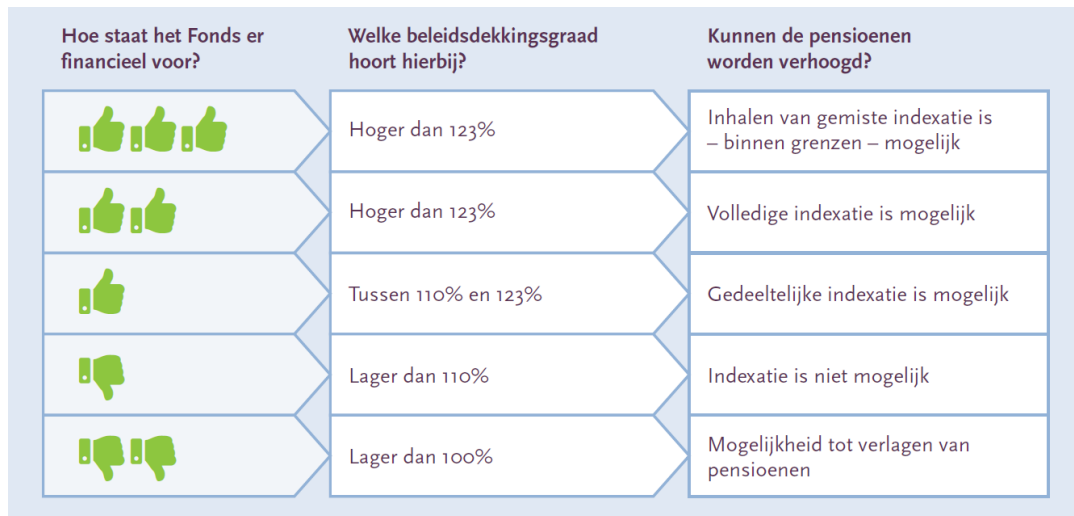
Het Algemeen Bestuur besluit ieder jaar of en in welke mate de opgebouwde pensioenen worden verhoogd door indexatie. Dit besluit wordt genomen op basis van de zogenoemde indexatiestaffel (zie hierna).

Indexatiestaffel

Of de pensioenen verhoogd kunnen worden door indexatie, ligt vast in de zogenoemde indexatiestaffel. Met deze staffel krijgt de deelnemer meer duidelijkheid over de indexatie van het pensioen.

In de indexatiestaffel is precies vastgelegd wanneer gehele of gedeeltelijke indexatie kan plaatsvinden. Dat is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad van het Fonds. In het beleid is ook opgenomen wanneer het Algemeen Bestuur kan besluiten om de pensioenen en pensioenaanspraken te verlagen. Dat is de uiterste maatregel die genomen kan worden, als de financiële situatie van het Fonds slecht is. Overigens kan het Algemeen Bestuur onder omstandigheden, wanneer het wettelijk mogelijk is, besluiten af te wijken van de indexatiestaffel.

Op de website van het Fonds wordt maandelijks de dekkingsgraad van het Fonds in een grafiek gepubliceerd (www.philipspensioenfonds.nl/grafiek). In deze grafiek is te zien op welk niveau de dekkingsgraad zich bevindt binnen de indexatiestaffel.

Indexatiebesluit 2020

Hieronder is het indexatiebesluit opgenomen dat het Algemeen Bestuur begin 2020 heeft genomen. Hierbij is rekening gehouden met de per 1 januari 2019 gewijzigde indexatieambitie voor de pensioenopbouwers.

In 2019 daalde de beleidsdekkingsgraad van Philips Pensioenfonds naar 114,2% per 31 december 2019. Met deze dekkingsgraad kon het Fonds per 1 april 2020 32% van de indexatie-ambitie waarmaken.

Pensioenopbouwers

Het is de indexatie-ambitie van het Fonds om de opgebouwde pensioenen te verhogen met de looninflatie²⁴, die over de periode van 2 april 2019 tot en met 1 april 2020 2% bedroeg. Dit betrof de collectieve salarisverhoging van 2% per 1 oktober 2019. De opgebouwde pensioenen werden daarom per 1 april 2020 verhoogd met 0,64% (32% van 2%).

Pensioenontvangers en premievrije polishouders

Net als bij vrijwel alle pensioenfondsen is de indexatie-ambitie van Philips Pensioenfonds gelijk aan de prijsinflatie volgens de afgeleide consumentenprijsindex. Over de periode van januari 2019 tot januari 2020 kwam de verhoging van deze index uit op 2,0%. De pensioenen van pensioenontvangers en houders van een premievrije polis werden daarom per 1 april 2020 eveneens verhoogd met 0,64% (32% van 2%).

Indexatiebesluit 2021

In 2020 daalde de beleidsdekkingsgraad van Philips Pensioenfonds van 114,2% per 31 december 2019 naar 109,8% per 31 december 2020. Met deze beleidsdekkingsgraad is het wettelijk niet toegestaan om de opgebouwde pensioenen te verhogen. Derhalve was er geen sprake van een verhoging van de pensioenen per 1 april 2021 en was de realisatie 0%.

²⁴ Onder looninflatie verstaat het Fonds de cao-schaalaanpassing bij Philips, ook voor diegenen die werkzaam zijn bij Signify. Voor het indexatiebesluit van 2020 kijken we naar de cao-schaalaanpassing van 2 april 2019 tot en met 1 april 2020.

Pensioenopbouwers

In de periode van 2 april 2020 tot en met 1 april 2021 bedroeg de collectieve salarisverhoging bij Philips 3,4% en was de ambitie 3,4%, maar vanwege de te lage beleidsdekkingsgraad heeft er per 1 april 2021 geen verhoging plaatsgevonden.

Pensioenontvangers en premievrije polishouders

Over de periode van januari 2020 tot januari 2021 kwam de verhoging van het afgeleide consumentenprijsindexcijfer uit op 1,2% en was de ambitie dus 1,2%, maar vanwege de te lage beleidsdekkingsgraad heeft er per 1 april 2021 geen verhoging plaatsgevonden.

Indexatie-achterstand

Bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan 123% is inhalen van gemiste indexatie mogelijk. Het inhaalpercentage is voor alle deelnemers gelijk, met dien verstande dat op individueel niveau deelnemers niet meer kunnen inhalen dan ze feitelijk hebben gemist. Gelet op het feit dat de beleidsdekkingsgraad ultimo 2020 onder de 123% lag, was inhaalindexatie in het verslagjaar niet aan de orde.

De volgende tabel bevat een overzicht van de indexatie-achterstanden van de diverse groepen deelnemers van het Fonds. Vóór 2011 is er geen sprake van (niet ingehaalde) indexatieachterstanden. Er is een verschil tussen de indexatieachterstanden voor de diverse groepen omdat de indexatie-ambitie en -realisatie in het verleden voor de diverse groepen verschillend is geweest.

		Flex pensioen cao	Flex pensioen ES	
	Pensioenontvangers en houders van een premiervrije polis	Pensioen- opbouwers cao- medewerkers	Pensioen- opbouwers Executives	Pensioen- opbouwers Senior Directors
Indexatie- achterstand 1 april 2020	Prijs: 11,3%	Loon: 15,3%	Loon: 17,1%	Loon: 15,3%
Indexatie-ambitie per 1 april 2021	Prijs: 1,2%	Loon: 3,4%	Loon: 3,4%	Loon: 3,4%
Feitelijke indexatie per 1 april 2021	Prijs: 0,00%	Loon: 0,00%	Loon: 0,00%	Loon: 0,00%
Indexatie- achterstand 1 april 2021	Prijs: 12,6%	Loon: 19,2%	Loon: 21,1%	Loon: 19,2%

De gemiste indexatie in de periode van 2 april 2020 tot en met 1 april 2021 is gelijk aan de indexatie-ambitie verminderd met de realisatie per 1 april 2021. Aangezien er geen sprake is geweest van indexatie per 1 april 2021, is de gemiste indexatie gelijk aan de indexatie-

ambitie. Voor de pensioenopbouwers was de indexatie-ambitie 3,4% en voor de pensioenontvangers en houders van premievrije polissen 1,2%. De indexatieachterstand per 1 april 2021 wordt vastgesteld door de indexatieachterstand per 1 april 2020 te combineren met de gemiste indexatie per 1 april 2021 (bijvoorbeeld voor pensioenontvangers en houders van een premievrije polis is de gemiste indexatie $111,3\% \times 101,2\% / 100,00\% - / - 100\% = 12,6\%$).

2.5.2 Premie

Om de uitbetaling van pensioenen nu en in de toekomst zo goed mogelijk zeker te stellen, moet het Pensioenfonds ervoor zorgen dat het over voldoende financiële middelen beschikt. Het geld dat hiervoor nodig is, wordt enerzijds verkregen uit beleggingsopbrengsten en anderzijds via premiebetalingen. Afspraken over de premie zijn de uitkomst van de cao-onderhandelingen en worden vastgelegd in de Uitvoeringsovereenkomsten. Nadat de overeengekomen premie betaald is, hebben werkgevers en werknemers (financieel gezien richting het Pensioenfonds) geen verdere verplichtingen meer. Ook niet indien de financiële positie van het Fonds zich minder goed ontwikkelt dan gedacht op het moment dat de premie werd overeengekomen. Het Fonds is verplicht om buffers aan te houden om tegenvallers op te vangen. Indien die niet toereikend zijn, wordt in eerste instantie de indexatie verlaagd en kan uiteindelijk ook verlaging van opgebouwde pensioenen en -aanspraken worden doorgevoerd.

Premie werknemers

In de cao van de aangesloten ondernemingen is vastgelegd wat de bijdrage is die door de werknemers wordt betaald. Werknemers van Philips betalen in 2021, net als in 2020 maandelijks een eigen bijdrage van 2% voor hun pensioen via hun salaris. Werknemers van Signify betalen in 2021 een eigen bijdrage van 5%. Tot 1 februari 2020 was voor deze werknemers de bijdrage eveneens 2% en vanaf die datum 5%. De eigen bijdrage wordt berekend over de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is het deel van het salaris waarover pensioen wordt opgebouwd. Oftewel het pensioengevend salaris minus de franchise.

Premie werkgevers

Vanaf 2014 dragen de aangesloten ondernemingen in de flex-regeling een vast premiepercentage van de salarissen af waaruit de pensioenopbouw betaald moet worden. Het premiepercentage is afgesproken door de aangesloten ondernemingen en de vakbonden en is inclusief de eigen bijdrage van de werknemers. Ook voor het flex pensioen ES, de pensioenregeling voor Executives en Senior Directors, geldt een vast premiepercentage. In tegenstelling tot de vorige cdc-periode (2014 tot en met 2018) is de bijdrage met ingang van 1 januari 2019 uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslagsom in plaats van de salarissom. Het vaste premiepercentage bedraagt in de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2021:

- Voor het flex pensioen cao 29,4%;
- Voor het flex pensioen ES (Executives en Senior Directors) 30,3%.

De in 2020 betaalde premie bedroeg in totaal € 247 miljoen.

Premiebeleid 2020

Jaarlijks wordt beoordeeld in welke mate de geambieerde pensioenopbouw (1,85% ouderdomspensioen) gerealiseerd kan worden met de verschuldigde premie.

Voor de jaren 2019 tot en met 2021 vindt deze toetsing plaats op basis van de gedempte kostendekkende premie. Deze gedempte kostendekkende premie wordt vergeleken met de feitelijke premie welke, bij het maken van de nieuwe cdc-afspraken, gemiddeld genomen een premiedekkingsgraad van 104,4% kende (oftewel, een kostendekkende premie met een solvabiliteitsopslag van 4,4%).

Ter beperking van het renterisico over de pensioenopbouw in 2019 tot en met 2021 (het risico dat in deze periode geen volledige pensioenopbouw kan plaatsvinden als gevolg van een dalende rente) is in 2018 in het kader van de besluitvorming door het Algemeen Bestuur over het in uitvoering nemen van de pensioenafspraken van de cao-partijen over de cdc-periode 2019 tot en met 2021, tevens besloten dit renterisico via aanvullende rentederivaten zoveel mogelijk te elimineren. Deze derivaten worden afzonderlijk gemanaged en geadministreerd. Als rekening gehouden wordt met deze renteafdekking (met een waarde voor de opbouw in 2020 van € 58 miljoen) dan bedraagt de premiedekkingsgraad over 2020 98,7%.

Premiereserve

De premiereserve komt voort uit de cao-afspraken in 2014. Dit was een aparte reserve die niet tot het pensioenvermogen behoorde en daarmee geen invloed had op de dekkingsgraad. De premiereserve is in de cdc-periode 2014-2018 ingezet voor de realisatie van het opbouwpercentage van 1,85%. Per 1 januari 2019 was nog een klein deel van de premiereserve over, namelijk € 1 miljoen. Dit bedrag is in 2019 volledig aangewend ter financiering van de pensioenopbouw in 2019. De premiereserve is daarmee per 31 december 2019 komen te vervallen. In verband met de vergelijking van 2020 met 2019 is het verloop van de bestemde premiereserve nog in onderstaande tabel te zien.

Verloop bestemde premiereserve	2020	2019
Bestemde premiereserve – beginstand	-	1
Onttrekking vanwege tekort op pensioenpremie	-	1
Onttrekking vanwege indexatie (verschil looninflatie min prijsinflatie)	-	
Bestemde premiereserve – eindstand	-	0

Overzicht premies

In de volgende tabel wordt de feitelijke premie vergeleken met de gedempte kostendekkende premie en de zuivere kostendekkende premie.

Overzicht premie	2020	2019
Gedempte kostendekkende premie	220	211
Zuivere kostendekkende premie	366	290
Feitelijke premie	247	239 ²⁵

Premiebeleid 2021

Er is geen wijziging doorgevoerd in het premiebeleid voor 2021. De premie wordt vastgesteld op basis van de laatst gepubliceerde parameters als bedoeld in artikel 23a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Bij de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie die voor 2021 geldt wordt rekening gehouden met de per 1 oktober 2020 geldende parameters. Voor het rendement op vastrentende waarden wordt nog steeds uitgegaan van de per 31 december 2018 geldende rentetermijnstructuur, conform de wettelijke regels.

Volgens de prognose is in 2021 de feitelijke premie hoger dan de gedempte kostendekkende premie. Het opbouwpercentage is voor 2021 daarom gehandhaafd op 1,85%.

2.5.3 Verzekeringstechnische analyse

Net als ieder ander pensioenfonds maakt Philips Pensioenfonds voor zijn financiële opzet gebruik van veronderstellingen, die deels zijn gebaseerd op wet- en regelgeving. Deze veronderstellingen hebben onder andere betrekking op de marktrente, de verwachte hoogte van kosten en de verwachte sterfte onder deelnemers. De verzekeringstechnische analyse maakt inzichtelijk welke verschillen er zijn tussen de vooraf gedane veronderstellingen en de werkelijkheid zoals na afloop van het jaar vastgesteld. Deze analyse resulteert in technische winst- en verliesbronnen, oftewel geeft weer of de werkelijkheid in positieve dan wel negatieve zin afwijkt van de gedane veronderstellingen.

In het volgende overzicht is een samenvatting opgenomen van alle componenten van de verzekeringstechnische analyse. De ontwikkeling van het pensioenvermogen is inzichtelijk gemaakt, evenals de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen. Het verschil in de ontwikkeling van het pensioenvermogen en de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen levert het verzekeringstechnisch resultaat.

²⁵ Per 1 januari 2019 was nog een klein deel van de premiereserve over, namelijk € 1 miljoen. Dit bedrag is in 2019 beschikbaar als premie ter financiering van de pensioenopbouw in 2019. Dit bedrag is toegevoegd aan de premie als 'Premie overige regelingen' waardoor de totale premie € 239 miljoen bedraagt.

De verschillende onderdelen van de verzekeringstechnische analyse worden hierna toegelicht.

Verzekeringstechnische analyse	Pensioenvermogen	Voorziening pensioenverplichtingen	Resultaat
Stand einde vorig verslagjaar	21.302	18.210	724
Beleggingen	2.045	-58	2.103
Salaris- en indexatieontwikkeling		117	-117
Premie	247	310	-63
Pensioenuitkeringen	-655	-654	-1
Saldo herverzekeringen	-2		-2
Technisch resultaat		-7	7
Waardeoverdrachten	1	1	0
Kosten	-17	-17	0
Wijziging actuariële grondslagen		-511	511
Rentetermijnstructuur		2.140	-2.140
Diversen	0	13	-13
Stand einde verslagjaar	22.921	19.544	285

Beleggingen

Voor de directe beleggingsopbrengsten is in 2020 een positief resultaat van € 511 miljoen geboekt. Positieve resultaten op indirecte beleggingsopbrengsten (winsten als gevolg van waardewijzigingen van de beleggingen) van € 1.562 miljoen en kosten van vermogensbeheer van € 28 miljoen, zorgden per saldo voor een positief resultaat op beleggingen van € 2.045 miljoen. De renteonttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen bedroeg € 58 miljoen. Per saldo resulteerde dit in een positief resultaat van € 2.103 miljoen.

Salaris- en indexatieontwikkeling

Het Algemeen Bestuur heeft besloten om de pensioenen voor pensioenopbouwers in 2020 met 0,64% te verhogen door indexatie. Voor pensioenontvangers en houders van premievrije polissen bedroeg de indexatie per 1 april 2020 eveneens 0,64%. De voorziening nam hierdoor toe met € 28 miljoen respectievelijk € 89 miljoen.

Premie

De feitelijke premie over 2020 bedroeg € 247 miljoen.

De in de kolom 'voorziening pensioenverplichtingen' vermelde € 310 miljoen is de benodigde premie: de som van de actuariel benodigde koopsom voor pensioenopbouw (€ 295 miljoen), de risicopremies voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico (€ 11 miljoen) en de opslag voor uitvoeringskosten (€ 4 miljoen).

De opbrengst van de derivaten in verband met de afdekking van het renterisico over de pensioenopbouw (€ 58 miljoen) is overigens conform de voorschriften niet opgenomen als premieresultaat maar als beleggingsresultaat.

Technisch resultaat

In de post 'Technisch resultaat' is het resultaat op arbeidsongeschiktheid alsmede op sterfte als gevolg van langlevens en kortlevens opgenomen. Het resultaat op langlevens ontstaat doordat mensen langer leven dan is aangenomen. Het resultaat op kortlevens ontstaat doordat er meer mensen overlijden dan verwacht. In het resultaat op langlevens en kortlevens, dat in totaal in 2020 fors hoger was dan in 2019, is de toename van sterfte door corona terug te zien.

Pensioenuitkeringen

De post 'Pensioenuitkeringen' bestond uit de verrichte pensioenuitkeringen (€ 655 miljoen) c.q. de uit de voorziening vrijgevallen pensioenuitkeringen (€ 654 miljoen).

Saldo herverzekeringen

Het Fonds heeft het risico van overlijden en arbeidsongeschiktheid herverzekerd bij Elips Life AG. De premies en uitkeringen worden toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. In deze post zijn de betaalde risicopremies en de (te verwachten) uitkeringen van de herverzekeraar opgenomen.

Waardeoverdrachten

De € 1 miljoen genoemd in de kolom 'Pensioenvermogen' van de tabel 'Verzekeringstechnische analyse', is het saldo van de ontvangen, respectievelijk betaalde bedragen van inkomende waardeoverdrachten (€ 6 miljoen) en uitgaande waardeoverdrachten (€ 5 miljoen). De € 1 miljoen genoemd in de kolom 'Voorziening pensioenverplichtingen' van de tabel 'Verzekeringstechnische analyse', is het saldo van het effect van inkomende waardeoverdrachten (€ 5 miljoen) en uitgaande waardeoverdrachten (€ 4 miljoen) op de voorziening pensioenverplichtingen. Per saldo is derhalve € 1 miljoen binnengekomen en toegevoegd aan het pensioenvermogen, terwijl de voorziening ook met afgerond € 1 miljoen is toegenomen. Anders gezegd: het Fonds heeft voor € 1 miljoen aan pensioenen of pensioenaanspraken toegekend, terwijl daarvoor afgerond € 1 miljoen is ontvangen. Een (onafgerond) verschil wordt veroorzaakt door verschillen tussen de wettelijke overdrachtsregels die gelden voor individuele waardeoverdrachten (die de omvang van de wettelijke overdrachtswaarde bepalen) en de actuariële grondslagen van Philips Pensioenfondsen (die bepalen hoeveel de werkelijke waarde van de pensioenaanspraken is). Per saldo is dit jaar het verschil op totaalniveau marginaal en is er een resultaat van € 0 miljoen afgerond.

Kosten

Het resultaat op kosten is het verschil tussen de kosten waarmee in de veronderstellingen rekening is gehouden en de werkelijke kosten. Het resultaat op kosten kwam in het verslagjaar uit op € 0 miljoen.

Aanpassing actuariële grondslagen

Bij het bepalen van de voorziening pensioenverplichtingen dient rekening gehouden te worden met diverse risico's, zoals levensverwachting en arbeidsongeschiktheid. Deze risico's dienen zo goed als mogelijk te worden ingeschat. Deze inschattingen liggen vast in de actuariële grondslagen, die periodiek geëvalueerd worden.

In september 2020 publiceerde het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) de Prognosetafel AG2020. Deze nieuwe prognose leidt tot een daling van de levensverwachting van de Nederlandse bevolking. De impact van corona in 2020 is hierin overigens niet meegenomen. De invloed van Corona op de lange termijn levensverwachting is nog niet in te schatten. Het Algemeen Bestuur heeft in november 2020 besloten om deze nieuwe prognosetafel toe te passen bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen. Daarnaast wordt nog rekening gehouden met een fondsspecifieke correctie op de sterftেকansen in de prognosetafel. Uit onderzoek blijkt namelijk dat de sterfte onder een populatie van pensioenfondsen in het algemeen lager ligt dan de sterfte van de gehele bevolking. De levensverwachting is dus hoger. In verband hiermee past het Pensioenfonds een correctie toe op de prognosetafel, de zogenoemde ervaringssterfte. Parallel aan de introductie van de Prognosetafel AG2020 heeft het Algemeen Bestuur in november 2020 besloten om deze ervaringssterfte ook aan te passen. De wijzigingen van deze actuariële grondslagen hebben een verlagend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van € 511 miljoen.

Rentetermijnstructuur

De gemiddelde gewogen rente is met 0,15% ultimo 2020 lager dan de verwachte rente op basis van de ultimo 2019 rentetermijnstructuur van 0,75%. Dit leidde tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 2.140 miljoen.

Diversen

Het resultaat op 'Diversen' bedroeg in het verslagjaar per saldo € 13 miljoen negatief. Deze last bestaat vrijwel volledig uit doorgevoerde correcties.

2.5.4 Klachten

Als een deelnemer een klacht heeft over de uitvoering van een pensioenreglement door Philips Pensioenfonds, dan kan dit gemeld worden aan de Algemeen Directeur van het Fonds. De klacht moet schriftelijk ingediend worden. De klacht wordt dan behandeld binnen het Uitvoerend Bestuur, aangevuld met de Juridisch adviseur van Philips Pensioenfonds (de 'Klachtencommissie').

Het totaal aantal klachten in het jaar 2020 was meer dan aan het totaal aantal klachten in het voorgaande jaar.

	2020	2019	2018	2017	2016
Aantal klachten	13	7	11	11	7
Gehonoreerd	3	0	4	3	0
Afgewezen	10	7	7	8	7

De klachten hadden betrekking op terugvordering van te veel betaald pensioen, de berekening van de pensioenuitkering, de wijze van omzetten van het prepensioneringskapitaal in aanspraken, pensioenopbouw in relatie tot een tijdelijke onderbreking van het deelnemerschap en de toepassing van wettelijke voorschriften.

Wanneer de deelnemer het niet eens is met een beslissing van de Klachtencommissie, dan kan hij of zij zich wenden tot de Ombudsman Pensioenen (www.ombudsmanpensioenen.nl). Dit is een landelijke instantie die klachten over de uitvoering van pensioenreglementen behandelt. De Ombudsman neemt een klacht pas in behandeling indien deze eerst behandeld is door het betreffende pensioenfonds. De Ombudsman bekijkt de klacht grondig en zal op basis daarvan een advies uitbrengen over de vraag of de klacht gegrond is. In het verslagjaar heeft de Ombudsman de Klachtencommissie geen enkele keer verzocht om een toelichting op een besluit tot afwijzing van een klacht.

Het Uitvoerend Bestuur heeft met PGGM afgesproken dat potentiële klachten al vroeg worden doorgegeven aan het Bestuursbureau. Er wordt dan in voorkomende gevallen vanuit het Bestuursbureau contact opgenomen met betrokkene en zo nodig een afspraak gemaakt voor een gesprek met een lid van het Uitvoerend Bestuur. Dit heeft een aantal klachten kunnen voorkomen.

2.5.5 Transitie naar nieuwe pensioenuitvoerder

Vanaf 1 januari 2021 verzorgt pensioenbeheerder Blue Sky Group de administratie van de pensioenen, evenals de informatievoorziening aan deelnemers. In april 2020 is de overeenkomst voor deze dienstverlening getekend. Tot 1 januari 2021 heeft pensioenbeheerder PGGM de administratie van de pensioenen verzorgd. Gedurende 2020 is de transitie voorbereid. De transitie naar een nieuwe pensioenbeheerder was een belangrijk en veelomvattend proces. Het is projectmatig aangepakt onder uiteindelijke verantwoordelijkheid van het Algemeen Bestuur van het Fonds. De transitie is voor de deelnemers zo geruisloos mogelijk verlopen en een eventueel ongemak is zoveel mogelijk voorkomen. Onder meer zijn de pensioenbetalingen van januari 2021 door de nieuwe pensioenbeheerder overgenomen en correct en tijdig verricht.

2.6 Goed pensioenfondsbestuur

2.6.1 Code Pensioenfondsen

Per 1 januari 2014 is de 'Code Pensioenfondsen' van kracht geworden, welke in 2018 is hernieuwd. De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben samen de Code Pensioenfondsen opgesteld. De Code is een gedragscode voor de sector en bestaat uit normen die de sector zichzelf oplegt. De Code bevat de volgende acht thema's:

1. Vertrouwen waarmaken
2. Verantwoordelijkheid nemen
3. Integer handelen
4. Kwaliteit nastreven
5. Zorgvuldig benoemen
6. Gepast belonen
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen
8. Transparantie bevorderen

Door de normen in deze Code na te leven, wil de pensioenfondssector zorgen voor goed functionerende pensioenfondsbesturen, de verhoudingen binnen het pensioenfonds transparanter maken en verzekeren dat er adequaat met belanghebbenden gecommuniceerd wordt.

Naleving Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. Er is ruimte om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt. De Code gaat derhalve uit van het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Daar waar niet (geheel) wordt voldaan aan de voorschriften van de Code, dient dit te worden uitgelegd. Overigens bepaalt de Code dat het gaat om de intentie, niet om de naleving van de letter. Philips Pensioenfonds voldoet aan de meeste voorschriften in de Code. In deze paragraaf wordt uitgelegd op welke punten het Fonds niet of niet geheel voldoet, wordt aangegeven wat daarvoor de redenen zijn en of ondanks het niet of niet geheel voldoen toch wordt bijgedragen aan het doel van de norm. Ondanks het pas-toe-of-leg-uit karakter van de Code Pensioenfondsen zijn er normen die altijd een toelichting veronderstellen²⁶. Voor deze normen wordt in het schema verderop in deze paragraaf verwezen naar de vindplaatsen ervan in dit jaarverslag.

Thema: zorgvuldig benoemen, onderdeel Diversiteit

De Code Pensioenfondsen (norm 31 tot en met 39) schrijft voor dat het bestuur ervoor moet zorgen dat de samenstelling van de fondsorganen een redelijke afspiegeling vormt van de belanghebbenden. Daarbij moet rekening worden gehouden met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur moet de geschiktheid van bestuursleden toetsen bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap.

²⁶ Bron: nalevingsrapportage Monitoringcommissie 2018/2019

De Code schrijft voor dat in het Bestuur en in het Verantwoordingsorgaan zowel mensen van boven als onder de 40 jaar zitting hebben. Aan dit criterium wordt niet voldaan. Wel is er een bestuurslid dat ten tijde van zijn benoeming tot aspirant-lid nog geen 40 jaar oud was. Verder wordt opgemerkt dat de grootste uitdaging is het vinden van jongeren die een bestuurslidmaatschap ambiëren. Er is een plan van aanpak van kracht dat erop gericht is het aantal jongeren in het Bestuur en het Verantwoordingsorgaan te vergroten. Enkele actiepunten uit dit plan van aanpak zijn:

- Philips Pensioenfonds beziet in overleg met de ondernemingen of jongeren binnen specifieke 'talent pools' of andere netwerken binnen de ondernemingen voor een functie in het Algemeen Bestuur of het Verantwoordingsorgaan geïnteresseerd kunnen worden.
- Voordragende instanties worden zo vroeg mogelijk geattendeerd op vacatures die volgens het rooster van aftreden gaan ontstaan en de bijbehorende functieprofielen. Dit om te bevorderen dat er voldoende tijd is om te zoeken naar een geschikte jongere kandidaat.

Ondanks dat het Fonds niet voldoet aan het diversiteitscriterium op basis van uitsluitend leeftijd, beschikken Bestuur en Verantwoordingsorgaan op basis van andere criteria over voldoende diversiteit om de hen toebedeelde taken en verantwoordelijkheden te dragen.

Thema: zorgvuldig benoemen, onderdeel Zittingsduur en herbenoeming

De Code Pensioenfonds schrijft voor dat de zittingsduur van een bestuurslid maximaal vier jaar is. Daarnaast mag een bestuurslid maximaal twee keer worden herbenoemd. De statuten van Philips Pensioenfonds zijn daarmee in lijn, zij het dat de termijn van vier jaar kan worden verlengd of verkort via het zogenoemde rooster van aftreden.

Voor wat betreft de herbenoemingstermijn van maximaal twee keer, wijkt Philips Pensioenfonds voor de onafhankelijke voorzitter van het Fonds en de uitvoerend bestuurders af. Zij zijn benoemd voor onbepaalde tijd. De overige niet-uitvoerende bestuursleden zien erop toe dat de zittingstermijn van de voorzitter en de uitvoerend bestuursleden niet langer duurt dan door hen wenselijk wordt geacht. Zo nodig kunnen de voorzitter en de uitvoerend bestuursleden door hen op ieder moment worden ontslagen.

Ondanks dat het Fonds naar de letter niet geheel voldoet aan de norm ten aanzien van zittingsduur en herbenoeming, is het bestuur van mening dat de wijze waarop dit binnen het Fonds geregeld is in overeenstemming is met de strekking van de Code.

De Code Pensioenfonds kent acht normen die rapportage over de naleving van deze normen in het jaarverslag vereisen. Deze acht normen worden 'rapportagenormen' genoemd. In de volgende tabel is per rapportagenorm een verwijzing opgenomen naar de vindplaats in de toelichting jaarverslag.

Rapportagenorm**Vindplaats toelichting
jaarverslag****Norm 5**

Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.

Hoofdstuk 2
(Bestuursverslag)

Norm 31

De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij aanvang van een termijn als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.

Paragraaf 2.6 (Goed Pensioenfondsbestuur)

Norm 33

In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.

Paragraaf 2.6 (Goed Pensioenfondsbestuur)

Norm 47

Het intern toezicht betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak.

Hoofdstuk 3 (Intern Toezicht)

Norm 58

Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.

Paragraaf 2.2.6
(Risicomanagement/-
proces &
aandachtspunten)

Norm 62

Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.

Paragraaf 2.4
(Beleggingen: MVB-
beleid)

Norm 64

Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.

Paragraaf 2.6 (Goed Pensioenfondsbestuur)

Norm 65

Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.

Paragraaf 2.5
(Pensioenen)

2.6.2 Gedragscode en Klokkenluiderregeling

Bij het Fonds is een Gedragscode van kracht. De compliance officer van het Fonds houdt toezicht op de naleving van de Gedragscode. Eén van de items daarbij is het vaststellen dat alle aan het Fonds verbonden personen de Gedragscode voor akkoord hebben ondertekend. Tevens beoordeelt de compliance officer of ontvangen relatiegeschenken en nevenfuncties van verbonden personen in overeenstemming zijn met de in de Gedragscode opgenomen normen hiervoor.

Bij het Fonds is tevens een Klokkenluiderregeling van kracht. Op grond van die regeling kunnen misstanden binnen het Fonds, desgewenst anoniem, worden gemeld. In het verslagjaar 2021 zijn geen meldingen ontvangen. De externe vertrouwenspersoon is gecontracteerd bij het Nederlands Compliance Instituut (NCI).

2.6.3 Vergaderingen fondsorganen

Het Algemeen Bestuur vergaderde in 2020 acht keer. De Auditcommissie vergaderde in 2020 vijf keer. Het Verantwoordingsorgaan heeft in 2020 drie keer met (een afvaardiging van) het Algemeen Bestuur vergaderd en een keer met het Niet Uitvoerend Bestuur. Daarnaast vergaderde het Verantwoordingsorgaan drie keer met het Uitvoerend Bestuur. Er vond eenmaal een overleg tussen het Verantwoordingsorgaan en de externe accountant en externe actuaris plaats.

2.6.4 Zelfevaluatie Algemeen Bestuur

Het Bestuur besteedt veel aandacht aan het eigen functioneren. In verband hiermee wordt onder meer het navolgende gedaan: De voorzitter van het Algemeen Bestuur houdt jaarlijks 1-op-1 gesprekken met alle bestuursleden. Eenmaal per jaar vindt in de vorm van een plenaire sessie een zelfevaluatie plaats. Eén keer in de drie jaar betreft het Bestuur een derde partij bij de evaluatie.

Viermaal per jaar wordt door de niet-uitvoerende bestuursleden de wijze van uitoefening van hun toezichtstaak geëvalueerd.

Dit proces voor de zelfevaluatie is in overeenstemming met Code Pensioenfondsen. Ook over het verslagjaar 2020 heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden. In de zelfevaluatie is onder meer aan de orde geweest het functioneren van het Algemeen Bestuur, de

Auditcommissie en het Uitvoerend Bestuur, waarbij onder meer is gesproken over de samenstelling en competenties van de gremia, de vergaderdocumenten, de algehele effectiviteit en de communicatie met de verschillende stakeholders van het Fonds. Verder is in 2020, in het kader van (het toezicht op) het gedrag en de cultuur binnen het Fonds, een audit naar de zogenoemde 'people beliefs' uitgevoerd onder medewerkers van het Bestuursbureau en het Algemeen Bestuur. Deze audit heeft plaatsgevonden onder begeleiding van de sleutelfunctiehouder Interne Audit en is uitgevoerd door een externe organisatie (BDO). De uitkomsten van de audit zijn, voor zover deze van toepassing waren op het Algemeen Bestuur, gebruikt als externe input bij de zelfevaluatie.

2.6.5 Geschiktheid van het Algemeen Bestuur

Het besturen van een pensioenfonds is een grote verantwoordelijkheid. Die verantwoordelijkheid vraagt om specifieke geschiktheid. De eisen voor geschiktheid van de bestuursleden liggen vast in de 'Beleidsregel Geschiktheid'. Deze beleidsregel is door De Nederlandsche Bank opgesteld.

Geschiktheidsbeleid

Philips Pensioenfonds beschikt over een geschiktheidsbeleid waarin vastligt over welke deskundigheid, competenties en professioneel gedrag de bestuursleden dienen te beschikken. Philips Pensioenfonds sluit zich in het geschiktheidsbeleid aan bij de richtlijnen uit de Handreiking geschiktheid van de Pensioenfederatie en de Code Pensioefondsen. Het geschiktheidsbeleid is in 2020 geactualiseerd en beschrijft:

- de benodigde geschiktheidskenmerken voor het Algemeen Bestuur;
- de methodiek die het Algemeen Bestuur hanteert in geschiktheidsontwikkeling;
- hoe permanente educatie wordt bevorderd en geborgd;
- hoe evaluatie- en opvolgingsbeleid zijn ingericht;
- hoe de door het Fonds gehanteerde aanpak aansluit bij de eisen van de toezichthouder.

Visie op leren

Philips Pensioenfonds maakt gebruik van zowel formele als informele leeroplossingen om het geschiktheidsbeleid in te vullen. De formele kant bestaat uit trainingen voor bestuursleden. Verder biedt het Fonds mogelijkheden tot het ontwikkelen van specifieke vaardigheden en tot het onderhouden van deskundigheid via het bezoeken van themabijeenkomsten, seminars en congressen en het bijhouden van actualiteiten.

Intern organiseert het Bestuur periodiek opleidingsdagen om actuele thema's te behandelen. De opleidingsdagen van het Algemeen Bestuur vonden in het verslagjaar plaats in de maand oktober. Een van beide dagen stond geheel in het teken van het onderwerp 'pensioenakkoord'. Tijdens de de andere dag is in samenwerking met externe sprekers onder meer ingezoomd op de onderwerpen cybersecurity, integriteit, klokkenluidersregeling en ongewenst gedrag

Beoordeling van nieuwe leden van het Algemeen Bestuur vindt plaats op grond van een door het Bestuur opgesteld functieprofiel. In beginsel worden nieuwe leden van het Algemeen Bestuur geacht om een opleiding gericht op het besturen van een ondernemingspensioenfonds te volgen. Ook het doorlopen van een assessment, uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij behoort tot de mogelijkheden.

Profiel van het Algemeen Bestuur

Bij de samenstelling van het Algemeen Bestuur wordt actief gestuurd om kandidaten aan boord te krijgen die de deskundigheidsgebieden op hoog niveau en op basis van ruime ervaring kunnen afdekken en wordt ernaar gestreefd om vrouwelijke en/of jongere kandidaten aan te trekken (zie ook paragraaf 2.6.1 'Code Pensioenfondsen'). Voor alle bestuurders geldt dat ze een grondige kennis van de eigen regeling en beleidskeuzes die daaraan ten grondslag liggen dienen te bezitten. Evenals inzicht in de risico's en manieren en momenten om die te beheersen en bij te sturen. Voor de uitvoerend bestuurders en de onafhankelijke voorzitter geldt daarnaast dat deze over zeer ruime werk- en managementervaring in de financiële sector dienen te beschikken. De eisen die het Fonds stelt aan specifieke functies binnen het Algemeen Bestuur zijn uitgewerkt in het Geschiktheidsbeleid.

2.6.6 Verkiezingen

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden: vier leden namens de gepensioneerden, één lid namens de werknemers en één lid namens de werkgevers. Daarnaast is voor de werknemers en de werkgevers een plaatsvervangend lid aangewezen. Leden worden benoemd voor een periode van vier jaar. In 2019 zijn nieuwe vertegenwoordigers voor de gepensioneerden (de heren Coutinho en Takken) gekozen. De twee zittende vertegenwoordigers die zich herkiesbaar hadden gesteld, de heren Cuperus en Verhagen, zijn ook herkozen. Daarnaast is de heer Jongma benoemd tot lid namens de werkgevers en is de heer Hoogeveen aangewezen als plaatsvervangend lid. In 2020 zijn geen wijzigingen in de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan opgetreden. In 2021 worden verkiezingen georganiseerd voor de positie van werknemersvertegenwoordiger.

2.7 Communicatiebeleid

2.7.1 Strategisch communicatiebeleid

In paragraaf 2.2.1 'Ambities en principes' is de communicatie-ambitie van Philips Pensioenfonds geformuleerd. Deze communicatie-ambitie is gebaseerd op het strategisch communicatieplan met een looptijd van 2020 tot eind 2022. Begin 2020 is het strategisch communicatieplan 2020-2022, na een positief advies van het Verantwoordingsorgaan, door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

2.7.2 Actuele communicatiethema's in 2020

In het verslagjaar speelden onder meer de volgende actuele thema's: het indexatiebesluit, de coronacrisis en pensioen, het Pensioenakkoord, deelnemersonderzoek naar maatschappelijk verantwoord beleggen van pensioengeld en het thema 'Later goed geregeld? Check het nu!' tijdens de Pensioen3daagse. Deze thema's hebben in 2020 centraal gestaan in de diverse communicatiemiddelen die Philips Pensioenfonds in het verslagjaar heeft ingezet.

Naast alle activiteiten die zijn verricht ter uitvoering van het strategisch communicatieplan 2020-2022, speelde de transitie naar de nieuwe pensioenuitvoerder per 1 januari 2021 een uitdrukkelijke rol in 2020. Als onderdeel van deze transitie is alle correspondentie opnieuw beoordeeld en waar nodig aangepast. Daarnaast is een geheel vernieuwd online platform geïntroduceerd. Dit platform bevat een vernieuwde website met een geïntegreerde MijnOmgeving en Pensioenplanner.

Naast de genoemde pensioencommunicatie-acties, heeft de communicatie voor de hypotheke die Philips Pensioenfonds aanbiedt, aandacht gehad.

2.7.3 Middelen

Gedurende het verslagjaar is op verschillende manieren met de deelnemers van het Fonds gecommuniceerd over onder andere de hiervoor genoemde thema's. De belangrijkste communicatiemiddelen worden hier aangestipt.

Brief over financiële situatie van het Fonds

In maart 2020 zijn alle aangeslotenen van het Fonds geïnformeerd over de financiële positie van het Fonds en over het indexatiebesluit 2020. Alle pensioenopbouwers zijn daarbij ook geïnformeerd over het feit dat zij in 2020 volledig pensioen opbouwen (1,85%). In deze communicatie is ook de interactieve dialoogsessie (webinar) aangekondigd die in juni 2020 plaatsvond.

Generaties

Het magazine Generaties is in 2020 eenmaal verschenen: in mei (de uitgave die normaal gesproken in december verschijnt, is in januari-2021 verstuurd vanwege de introductie van het vernieuwde mijnomgeving 'MijnPPF'). In deze uitgave is onder andere aandacht besteed aan de publicatie van het jaarverslag via een interview met de bestuursleden Anita Joosten en Coen Reuvers over het jaar 2019. Ook was er aandacht voor het onderwerp 'een hypotheek als belegging', alsmede voor waardeverdracht. Tot slot was een oproep opgenomen om kandidaten te werven voor de verkiezingen voor leden namens de pensioengerechtigden in het Algemeen Bestuur.

Gener@ties

De digitale nieuwsbrief Gener@ties is in 2020 elk kwartaal verschenen. In Gener@ties wordt aandacht besteed aan de financiële positie van het Fonds en actuele pensioenontwikkelingen. Daarnaast worden medewerkers en pensioenontvangers aan het woord gelaten over pensioengerelateerde onderwerpen. In een extra uitgave in juni 2020 was er speciale aandacht voor de publicatie van het jaarverslag 2019 en werd toegelicht dat het Fonds een aanpassing had doorgevoerd in de beleggingsportefeuille binnen het al langer bestaande beleid. Zowel deelnemers van het Fonds als andere geïnteresseerden hebben de mogelijkheid zich te abonneren op de digitale nieuwsbrief die per e-mail wordt verstuurd. Vanuit de nieuwsbrief kan worden doorgelinkt naar de website van Philips Pensioenfonds waar verdere informatie te vinden is.

Kwartaalverslag

Elk kwartaal publiceert het Fonds het kwartaalverslag op de website. In dit kwartaalverslag zijn de belangrijkste financiële gegevens van het Fonds opgenomen. Alle deelnemers en andere geïnteresseerden kunnen het kwartaalverslag via de website bekijken.

Interactieve dialoogsessie

Op 9 juni 2020 vond de interactieve dialoogsessie in de vorm van een webinar plaats. Het webinar werd goed bekeken en er zijn veel vragen gesteld door de kijkers. De opgenomen versie van de uitzending is met Engelse ondertiteling op de website gepubliceerd.

Website en 'Mijn Philips Pensioenfonds'

De openbare website van het Fonds en 'Mijn Philips Pensioenfonds' spelen een grote rol in onze digitale strategie. Met deze communicatiemiddelen bieden we gemak aan deelnemers door op een snelle manier en op maat te communiceren met deelnemers, waarbij de online (persoonlijke) informatie 24/7 beschikbaar is. Service bieden staat dus centraal. Als een deelnemer zelf behoefte heeft aan persoonlijk contact of informatieverstrekking op papier, dan blijft dat – zonder drempels – mogelijk.

Op de website van Philips Pensioenfonds kunnen deelnemers veel informatie vinden over hun pensioen en over algemene zaken binnen het Fonds. De website van Philips Pensioenfonds is de basis voor alle generieke communicatie van het Fonds naar deelnemers en stakeholders. De informatie op de website is zo actueel mogelijk. De website wordt ingezet om meer informatie te geven over onderwerpen waarover de deelnemer bijvoorbeeld per brief is geïnformeerd. Hierdoor wordt de informatie 'gelaagd' aangeboden.

Met MijnPPF heeft de deelnemer op ieder gewenst moment via een online beveiligde omgeving inzicht in zijn of haar pensioen. De deelnemer kan zelf een aantal persoonlijke gegevens wijzigen. De Pensioenplanner voor pensioenopbouwers en premievrije polishouders is onderdeel van MijnPPF.

(Uniform) Pensioenoverzicht

Jaarlijks ontvangen alle pensioenopbouwers het Uniform Pensioenoverzicht. Pensioenontvangers ontvangen ook jaarlijks een Pensioenoverzicht. Dit Pensioenoverzicht geeft de deelnemer informatie over zijn persoonlijke pensioensituatie. Voor iedereen is het Pensioenoverzicht gepubliceerd in de persoonlijke mijnomgeving 'MijnPPF' op de website.

2.8 Kosten

Bedragen in miljoenen euro's

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de kosten van het Philips Pensioenfonds en de beheersing daarvan. Hierbij worden de 'aanbevelingen uitvoeringskosten' van de Pensioenfederatie gevolgd.

Daar waar geen volledig inzicht in de kosten bestaat, werkt het Fonds met schattingen. Dit geldt in sterke mate voor de transactiekosten, omdat wereldwijd bij transacties gewerkt wordt met zogenoemde 'netto' prijzen. Dit betekent dat de transactiekosten zijn 'verborgen' in de transactieprijs. De gehanteerde schattingen zijn gebaseerd op enerzijds informatie van de vermogensbeheerders van het Fonds en anderzijds informatie van de Pensioenfederatie (inzake private equity).

Tot de kosten wordt ook btw gerekend voor zover deze niet kan worden teruggevorderd (circa € 4 miljoen in 2020; circa € 3 miljoen in 2019). Kosten in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro's op basis van een gemiddelde omrekenkoers. Kosten die niet direct betrekking hebben op pensioenbeheer danwel vermogensbeheer zijn toegerekend aan pensioenbeheer en vermogensbeheer naar rato van de direct aan beide activiteiten toerekenbare kosten. Onderstaande tabel loopt door op de volgende pagina's.

Kosten <i>Bedragen in miljoenen euro's (tenzij anders vermeld)</i>	2020		2019		2018	
	Separaat vermeld in jaarrekening	Verrekend met rendement	Separaat vermeld in jaarrekening	Verrekend met rendement	Separaat vermeld in jaarrekening	Verrekend met rendement
<u>Pensioenuitvoeringskosten</u>						
Kosten pensioenbeheer ²⁷	5,3	-	5,8	-	5,9	-
Kosten bestuur en financieel beheer	0,7	-	0,6	-	0,9	-
Incidentele baten en lasten	3,4	-	-0,8	-	0,1	-
Opslag voor indirecte kosten	0,9	-	0,6	-	0,7	-
Totaal	10,3	-	6,2	-	7,6	-
Totaal pensioenuitvoeringskosten	10,3		6,2		7,6	
Pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer²⁸	€ 156		€ 92		€ 112	

27 Betreft kosten pensioenbeheer voor pensioenopbouwers, pensioenontvangers en houders van een premievrije polis.

28 Het aantal deelnemers is gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden aan het einde van het boekjaar. In 2020 zijn dit 65.602 personen (2019: 67.030 personen).

<u>Vermogensbeheerkosten</u>						
Vaste beheerkosten van beleggingen	27,0	21,2	24,9	18,5	22,3	18,0
Prestatieafhankelijke vergoedingen	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Kosten bewaarloon	0,8	-	0,8	-	0,8	-
Overige kosten	1,7	-	1,5	-	1,4	-
Incidentele baten en lasten	-	-	-1,3	-	-	-
Opslag voor indirecte kosten	4,7	-	4,8	-	4,4	-
Totaal	34,2	21,2	30,7	18,5	28,9	18,0
Totaal vermogensbeheerkosten	55,4		49,2		46,9	
Vermogensbeheerkosten Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen²⁹	0,26%		0,24%		0,24%	
<u>Transactiekosten (grotendeels schattingen)</u>						
Totaal	0,7	27,1	0,6	26,9	0,6	27,8
Totaal transactiekosten	27,8		27,5		28,4	
Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,13%		0,13%		0,15%	
Totaal kosten	45,2³⁰	48,3	37,5	45,4	37,1	45,8
	93,5		82,9		82,9	
Als percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,43%		0,41%		0,43%	

29 Het gemiddeld belegd vermogen is berekend op basis van de maandeinde standen van het belegd vermogen en bedraagt in 2020 € 21.528 miljoen (2019: €20.446 miljoen).

30 De aansluiting met de kosten genoemd in de jaarrekening is als volgt te maken: in bovenstaande tabel bedraagt het totaal van de kolom 'separaat vermeld in jaarrekening' € 45,2 miljoen. Deze kosten komen in de jaarrekening terug onder toelichting '[11] beleggingsresultaat voor risico pensioenfondsen' voor € 28,6 miljoen, onder toelichting '[14] pensioenuitvoeringskosten' voor € 17,0 miljoen en onder toelichting '[25] overige baten en lasten' voor -/- € 0,4 miljoen.

2.8.1 Pensioenuitvoeringskosten

Achtergrond

De pensioenuitvoeringskosten bestaan onder meer uit de kosten van de pensioenbeheerder waaraan het Fonds de pensioenadministratie heeft uitbesteed. Daarnaast vallen ook onder de pensioenuitvoeringskosten: de aan het pensioenbeheer toe te rekenen kosten van het Algemeen Bestuur en het Bestuursbureau, alsmede een deel van de toezichtskosten, kosten voor financieel beheer en projectkosten.

De kosten per deelnemer zijn in algemene zin sterk afhankelijk van de schaalgrootte van een pensioenfonds maar ook van onder meer het serviceniveau en de wijze van communiceren naar deelnemers. Deze factoren kunnen substantieel invloed hebben op het kostenniveau.

Ontwikkeling van de pensioenuitvoeringskosten

Het totaalbedrag aan pensioenuitvoeringskosten bedroeg over 2020 € 10,3 miljoen, oftewel € 156 per deelnemer. Hiervan betreft € 3,4 miljoen (€ 52 per deelnemer) incidentele lasten gerelateerd aan de transitie naar de nieuwe pensioenuitvoerder. Het Fonds is per 1 januari 2021 overgegaan naar de pensioenuitvoerder Blue Sky Group. Ook over 2021 verwacht het Fonds nog incidentele lasten in het kader van deze overgang.

De transitie naar BSG vloeit voort uit de selectieprocedure die in 2019 heeft plaatsgevonden, en waartoe het Algemeen Bestuur reeds in 2018 had besloten. De reden voor deze selectieprocedure was dat Philips Pensioenfonds de ambitie heeft om ook in de toekomst op een efficiënte wijze de pensioenen te kunnen blijven verzorgen voor de werknemers van Philips en Signify in Nederland. In 2018 was reeds duidelijk dat rekening moest worden gehouden met grote veranderingen in de pensioenuitvoering als gevolg van de landelijke pensioendiscussie en ook als gevolg van veranderende pensioenovereenkomsten met de aangesloten ondernemingen. Het Algemeen Bestuur wilde de pensioenuitvoering onderbrengen bij die pensioenuitvoerder, die naar zijn oordeel het best geëquipeerd is om die mogelijke veranderingen succesvol en efficiënt door te voeren. Daartoe moest een marktverkenning plaatsvinden. Geconcludeerd werd dat het houden van een tender de enige manier was om erachter te komen wat de markt op het gebied van pensioenuitvoering echt te bieden heeft. Het Algemeen Bestuur was en is zich ervan bewust, dat de overgang naar een nieuwe pensioenuitvoerder hoge kosten met zich meebrengt en heeft die kosten ook uitdrukkelijk betrokken in zijn afwegingen. Uiteindelijk is echter geoordeeld dat de overgang naar de nieuwe uitvoerder, ondanks de transitiekosten, in het belang kan worden geacht van alle aangeslotenen bij het Fonds. Daarbij speelde mede een rol, dat de fee die BSG rekent voor de reguliere dienstverlening, alleszins concurrerend is.

Gecorrigeerd voor de incidentele posten bedragen de pensioenuitvoeringskosten over 2020 € 6,9 miljoen (2019: € 7,0 miljoen), oftewel € 104 per deelnemer (2019: € 105 per deelnemer). Deze kosten zijn op totaalniveau dus nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2019. In de tabel is te zien dat er wel lichte verschuivingen zijn in de opdeling van de pensioenuitvoeringskosten. Zo zijn de kosten voor pensioenbeheer afgenomen van € 5,8 miljoen in 2019 naar € 5,3 miljoen in 2020. Dit komt doordat in 2020 minder projecten zijn

verricht door de voormalige pensioenuitvoerder PGGM. Waar mogelijk zijn deze projecten uitgesteld zodat ze in 2021 door de nieuwe pensioenuitvoerder BSG uitgevoerd kunnen worden.

Daarentegen is de opslag voor indirecte kosten toegenomen: € 0,9 miljoen in 2020 tegen € 0,6 miljoen in 2019. In 2020 werd 16% (2019: 11%) van de totale indirecte kosten aan pensioenuitvoering toegerekend. Dit percentage wordt bepaald door de verhouding tussen de direct toerekenbare kosten aan pensioenuitvoering versus vermogensbeheer. Vanwege de toename van de direct aan pensioenuitvoering toegerekende kosten (veroorzaakt door de incidentele kosten van de transitie van PGGM naar BSG), is ook een relatief groter deel van de indirecte kosten toegerekend aan pensioenuitvoeringskosten. Indirecte kosten zijn bijvoorbeeld personeelskosten, bestuurskosten, kosten adviseurs en kosten toezicht die niet direct aan pensioenuitvoering kunnen worden toegerekend.

Het totaalbedrag pensioenuitvoeringskosten is lager dan het bedrag zoals vermeld in de jaarrekening (zie toelichting [14] Pensioenuitvoeringskosten op pagina 154). Dit komt doordat de indirecte kosten in de jaarrekening volledig opgenomen zijn als pensioenuitvoeringskosten. In dit hoofdstuk zijn de indirecte kosten overeenkomstig de aanbevelingen van de Pensioenfederatie voor een groot deel toegerekend aan vermogensbeheerkosten.

2.8.2 Vermogensbeheerkosten

Het totaalbedrag aan vermogensbeheerkosten bedroeg in 2020 € 55,4 miljoen (2019: € 49,2 miljoen), oftewel 0,26% van het gemiddeld belegd vermogen (2019: 0,24%).

In 2019 was een incidentele bate van € 1,3 miljoen (-/- 0,01% van het gemiddeld belegd vermogen) opgenomen. Dit betrof een btw bate die betrekking had op de jaren 2011-2018. Gecorrigeerd voor deze incidentele bate bedroegen de vermogensbeheerkosten in 2019 0,25% van het gemiddeld belegd vermogen. Afgezien van de incidentele bate in 2019 waren de vermogensbeheerkosten uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen in 2019 en 2020 dus nagenoeg gelijk (er is sprake van een lichte toename van 0,25% naar 0,26%).

Achtergrond en totstandkoming

Van de totale vermogensbeheerkosten betreft € 0,04 miljoen (2019: € 0,1 miljoen) schattingen. Schattingen worden gebruikt voor het bepalen van de kosten die gemaakt worden op het laagste niveau van de fondsbeleggingen in private equity, zijnde de bedrijven waarin de private equity fondsen beleggen. De berekening van deze kosten staat verder toegelicht op pagina 82 onder 'bestanddelen van vermogensbeheerkosten'.

De 'kosten separaat vermeld in de jaarrekening' zijn kosten die direct aan het Fonds gefactureerd worden, en andere kosten die direct door het Fonds betaald worden (zoals personeelskosten). Inzake de 'kosten verrekend met het rendement' ontvangt het Fonds geen factuur, maar worden de kosten direct verrekend met het rendement.

De vermogensbeheerkosten zijn sterk afhankelijk van de omvang van het belegd vermogen, alsmede van de beleidskeuzes van het Fonds betreffende onder meer het risicoprofiel van het Fonds en de hieruit voortkomende beleggingsmix. Andere belangrijke factoren zijn de mate van actief dan wel passief beheer alsook de mate waarin het Fonds direct belegt in beleggingstitels of gebruikmaakt van beleggingsfondsen (indirect). De volgende tabel van de beleggingen voor risico van het Pensioenfonds geeft weer hoe de beleidskeuzes zich vertalen naar de beleggingsportefeuille. Deze keuzes kunnen leiden tot substantiële verschillen in de beheervergoeding. De tabel geeft de situatie weer ultimo 2020.

Beleggingen voor risico pensioenfonds	Omvang in € mln	% van totaal	Actief/ passief	Direct/ Indirect
Vastrentende waarden	13.008	57%		
Staatsobligaties wereldwijd	6.907	31%	Passief	Direct
Bedrijfsobligaties wereldwijd	1.635	7%	Actief	Direct
Hypotheke	1.020	4%	Actief	Direct
Hoogrenderende bedrijfsobligaties	1.656	7%	Actief	Direct
Staatsobligaties uit opkomende markten	1.704	8%	Actief	Direct
Liquiditeiten	86	0%	Actief	Direct / indirect
Zakelijke waarden	9.315	41%		
Aandelen	6.745	30%	Passief	Direct
Onroerend goed	2.567	11%	Actief / passief	Direct / indirect
Private equity	3	0%	Actief	Indirect
Valuta-afdekking	170	1%	Nvt	Direct
Rente- en inflatie-afdekking	376	1%	Nvt	Direct
Totaal	22.869³¹	100%		

Bestanddelen van vermogensbeheerkosten

Het Fonds heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan de vermogensbeheerder BlackRock. De kosten voor dit beheer worden aan het Fonds gefactureerd. De beheervergoeding betreft een vast percentage per gedeelte van het beheerd vermogen. Dit

³¹ Betreft de beleggingen ultimo 2020 zoals opgenomen in de balans in de jaarrekening (€ 26.641 miljoen) gesaldeerd met de beleggingen (derivaten) met een negatieve waarde (€ 3.012 miljoen) en de terugbetalingsverplichting uit hoofde van ontvangen liquiditeitenonderpand (€ 760 miljoen).

percentage is onder meer gebaseerd op de beleggingscategorie en beleggingsstijl zoals opgenomen in de tabel.

Voor fiduciair beheer, zoals aanstelling en monitoring van externe beheerders, risicomanagement, vermogensbeheeradministratie en advisering, is met BlackRock een aparte vergoeding afgesproken. Dit betreft een vast percentage over het totaal beheerd vermogen.

De directe onroerendgoedportefeuille van € 1 miljoen (onderdeel van de post 'Onroerend goed' in de tabel) wordt door het Fonds zelf beheerd. De vermogensbeheerkosten hiervan hebben onder meer betrekking op interne kosten en externe advieskosten.

Daarnaast belegt het Fonds in onroerendgoedfondsen met een wereldwijd mandaat. Eind 2020 bedroeg het hierin belegde vermogen € 1.984 miljoen (eind 2019: € 1.910 miljoen). Binnen de onroerendgoedfondsen worden kosten gemaakt die conform de 'aanbevelingen uitvoeringskosten' van de Pensioenfederatie opgenomen moeten worden onder de vermogensbeheerkosten.

Eind 2020 belegde het Fonds voor een marktwaarde van € 370 miljoen (eind 2019: € 1.886 miljoen) in geldmarktfondsen. De kosten voor het beheer van deze geldmarktfondsen alsmede andere kosten zoals bewaarkosten en administratiekosten, zijn bepaald op basis van de prospectussen en jaarrekeningen van deze fondsen, en zijn opgenomen onder de vermogensbeheerkosten.

Ook de kosten van andere beleggingsfondsen waarin het Fonds belegt, zijn opgenomen onder vermogensbeheerkosten. De beleggingen in private equity met een totale marktwaarde ultimo 2020 van € 3 miljoen (eind 2019: € 3 miljoen) kennen een zogenoemde 'fonds-van-fondsen-structuur'. Dit betekent dat het Fonds niet direct belegt in beleggingstitels maar in fondsen die op hun beurt beleggen in onderliggende beleggingsfondsen. De vermogensbeheerkosten in deze onderliggende fondsen zijn over het algemeen niet inzichtelijk en vaak niet beschikbaar. Daarom heeft het Fonds de vermogensbeheerkosten in onderliggende private equity-fondsen geschat op basis van informatie van de Pensioenfederatie. Dit betreft 2% van het gemiddeld beheerd vermogen voor beleggingen in venture capital en 1,65% voor overige private equity strategieën.

Onder vermogensbeheerkosten zijn tevens de kosten voor bewaring en administratie van de beleggingen opgenomen.

Tenslotte zijn onder de vermogensbeheerkosten nog diverse andere kosten opgenomen die direct verband houden met vermogensbeheer dan wel geheel of gedeeltelijk toe te rekenen zijn aan vermogensbeheer. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om advieskosten en interne kosten van het Fonds waaronder personeelskosten. Daarnaast omvatten de vermogensbeheerkosten de aan vermogensbeheer toe te rekenen kosten van het Algemeen Bestuur en het Bestuursbureau alsmede een deel van de toezichtskosten, kosten voor financieel beheer en projectkosten.

De wijze waarop vermogensbeheerkosten hiervoor zijn gepresenteerd, is gebaseerd op de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Deze aanbevelingen wijken af van de regels voor

de presentatie van de vermogensbeheerkosten in de jaarrekening (zie toelichting [11] Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen op pagina 153).

Ontwikkeling van de vermogensbeheerkosten

Ten opzichte van 2019 zijn de vermogensbeheerkosten in absolute zin met € 6,2 miljoen toegenomen (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen gecorrigeerd voor incidentele baten/lasten zijn de kosten nagenoeg gelijk gebleven: er is sprake van een lichte toename van 0,25% naar 0,26%). De belangrijkste ontwikkelingen die hiertoe hebben geleid zijn:

1. De toename van het gemiddeld belegd vermogen van € 20,4 miljard in 2019 naar € 21,5 miljard in 2020. Omdat de meeste vermogensbeheerkosten een percentage bedragen van het belegd vermogen, nemen de vermogensbeheerkosten in absolute zin automatisch toe als het belegd vermogen toeneemt. De toename van het belegd vermogen in 2020 heeft geleid tot een toename van ongeveer € 2,6 miljoen in de vermogensbeheerkosten.
2. Binnen het belegd vermogen is in 2020 sprake geweest van verschuivingen die impact hebben op de vermogensbeheerkosten. De beleggingen in (hoogrenderende) bedrijfsobligaties en staatsobligaties uit opkomende markten zijn uitgebreid, terwijl beleggingen in liquiditeiten zijn afgebouwd. Dit had een toename van de vermogensbeheerkosten van circa € 2,4 miljoen tot gevolg.
3. Overige ontwikkelingen leidden tot een verdere toename van ongeveer € 1,2 miljoen.

2.8.3 Transactiekosten

Achtergrond en totstandkoming

Transactiekosten zijn de kosten die gemaakt moeten worden om een (beleggings-) transactie tot stand te brengen en uit te voeren. Dit zijn over het algemeen geen kosten die aan de vermogensbeheerder worden betaald, maar kosten die bijvoorbeeld aan de beurs of aan een broker moeten worden betaald. Het verkrijgen van inzicht in deze kosten is niet eenvoudig omdat wereldwijd gewerkt wordt met zogenoemde 'netto' prijzen. Dit betekent dat de transactiekosten zijn 'verborgen' in de transactiepreizen.

Om een indicatie te geven van deze transactiekosten wordt veelal gebruik gemaakt van schattingen. Het gaat dan met name om transacties in vastrentende waarden en bepaalde derivaten. Het Fonds heeft voor deze schattingen informatie gebruikt van de vermogensbeheerder. Omdat transactiekosten deel uitmaken van de transactiepreizen, is in het rendement reeds rekening gehouden met deze kosten.

Bestanddelen van de transactiekosten

De totale transactiekosten over 2020 bedroegen € 27,8 miljoen (2019: € 27,5 miljoen). Hiervan betreft € 25,5 miljoen (2019: € 25,8 miljoen) schattingen. De verdeling van de totale kosten is als volgt:

- In- en uitstapkosten bij beleggingsfondsen: € 0,1 miljoen (2019: € 0,1 miljoen);
- Aan- en verkoopkosten bij directe beleggingen: € 21,2 miljoen (2019: € 15,0 miljoen);

- Transactiekosten bij onroerend goed: € 0,4 miljoen (2019: € 0,4 miljoen);
- Transactiekosten binnen beleggingsfondsen: € 6,1 miljoen (2019: € 12,0 miljoen).

Onder *in- en uitstapkosten bij beleggingsfondsen* zijn opgenomen de door de vermogensbeheerder geschatte instapkosten gemaakt bij de uitbreiding van de beleggingen in onroerendgoedfondsen.

Voor *aan- en verkoopkosten* bij aandelen- en futuretransacties zijn de werkelijk betaalde broker- en commissiekosten opgenomen voor een totaalbedrag van € 1,5 miljoen (2019: € 0,8 miljoen).

Het Fonds belegt ook in swaps. De hiermee gepaard gaande transactiekosten worden gedurende de looptijd van de swap verrekend met het rendement op de swap beleggingen.

De overige aan- en verkoopkosten hebben betrekking op vastrentende waarden en derivaten (valutatermijntransacties). Het grootste deel van deze kosten zijn door de vermogensbeheerders geschat door een gemiddeld transactiekosten-percentages te relateren aan het werkelijke totale transactievolume (in euro's) per beleggingscategorie in 2020.

De *transactiekosten bij onroerend goed* houden verband met de verkoop- en verhuurkosten van het directe onroerend goed en de advieskosten gemaakt bij de selectie van onroerendgoedfondsen.

De Pensioenfederatie beveelt aan dat tevens de *transactiekosten binnen de fondsbeleggingen* worden opgenomen, tenzij de fondsbeheerder deze niet beschikbaar heeft. De fondsbeheerders hebben deze gegevens verstrekt: in totaal gaat het om een bedrag van € 6,1 miljoen (2019: € 12,0 miljoen).

Ontwikkeling van de transactiekosten

De transactiekosten namen op totaalniveau met € 0,3 miljoen licht toe. Hieraan liggen twee tegengestelde bewegingen ten grondslag:

1. Een afname van transactiekosten binnen onroerendgoedfondsen (van € 11,7 miljoen in 2019 naar € 5,9 miljoen in 2020). Deze transactiekosten hangen samen met aankopen en verkopen van vastgoed-objecten die plaatsvinden binnen de tientallen fondsen waarin het Fonds belegt. Daarom zijn deze kosten volatiel van aard.
2. Een toename van transactiekosten inzake vastrentende waarden en aandelen (van € 7,5 miljoen in 2019 naar € 15 miljoen in 2020). Deze toename houdt verband met vele transacties in de portefeuille in 2020, als gevolg van aanpassingen in de beleggingsmix (zie ook paragraaf 2.3.2 inzake het beleggingsbeleid).

2.8.4 Kosten per beleggingscategorie

Bovenstaande vermogensbeheerkosten en transactiekosten kunnen toegerekend worden aan de verschillende beleggingscategorieën waarin het Fonds belegt. In de navolgende tabel is hiervan een overzicht gegeven:

Beleggingscategorie	2020		2019		2018	
	Vermogens beheer- kosten	Transactie kosten	Vermogens beheer- kosten	Transactie kosten	Vermogens beheer- kosten	Transactie kosten
Vastrentende waarden	14,9	13,7	13,0	6,7	11,7	7,0
Aandelen	2,0	1,3	2,0	0,8	2,0	0,7
Onroerend goed	24,3	6,5	21,4	12,2	20,1	12,8
Grondstoffen	-	-	-	-	-	-
Alternatieven: Private Equity	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0
Hedgefonds	-	-	-	-	-	-
Overige beleggingen	0,5	0,2	0,8	0,3	0,7	0,4
Overlay beleggingen	2,3	6,1	2,1	7,5	1,9	7,5
Niet te alloceren aan een beleggingscategorie	11,4	-	9,8	-	10,3	-
Totaal	55,4	27,8	49,2	27,5	46,9	28,4

Bovenstaande indeling is ontleend aan de indeling die DNB jaarlijks uitvraagt bij pensioenfondsen. De beleggingen in private equity staan in de jaarrekening onder de categorie overige beleggingen. In bovenstaande tabel betreffen de overige beleggingen de liquiditeiten in de diverse portefeuilles inclusief de beleggingen in geldmarktfondsen.

Onder de kosten die niet te alloceren zijn aan een beleggingscategorie vallen bijvoorbeeld het bewaarloon, de kosten van het fiduciair beheer door de vermogensbeheerder en algemene kosten, zoals advieskosten, accountantskosten, toezichtskosten en personeelskosten.

Voor een toelichting op de ontwikkeling van de vermogensbeheer- en transactiekosten per beleggingscategorie wordt verwezen naar paragraaf 2.8.2 'Vermogensbeheerkosten' respectievelijk naar paragraaf 2.8.3 'Transactiekosten'.

2.8.5 Vergelijking van de vermogensbeheerkosten met andere pensioenfondsen

Het Fonds heeft deelgenomen aan de CEM Benchmarking vergelijking van vermogensbeheerkosten over het jaar 2019. CEM Benchmarking is een onafhankelijk Canadees instituut voor kosten- en rendementsbenchmarking. Het CEM rapport over het jaar 2020 komt pas eind 2021 beschikbaar en is dus niet opgenomen in dit bestuursverslag.

Het CEM rapport geeft een vergelijking van Philips Pensioenfonds met een peer groep. In de peer groep zitten Nederlandse pensioenfondsen met een vergelijkbare omvang.

Uitkomsten van de vergelijking

De vermogensbeheerkosten van het Fonds bedroegen over 2019 0,24% van het gemiddeld belegd vermogen, versus de mediaan van de Nederlandse peer groep van 0,32% (2018: 0,24% voor het Fonds versus 0,33% voor de peer groep). De mediaan van alle Nederlandse deelnemers aan CEM bedroeg 0,34% (2018: 0,41%). De vermogensbeheerkosten van Philips Pensioenfonds waren dus relatief laag. Bij deze vergelijking was echter geen rekening gehouden met verschillen tussen pensioenfondsen voor wat betreft fondsomvang, beleggingsmix en beleggingsstijl.

CEM heeft daarnaast benchmark kosten berekend (met behulp van peer groep data) die wèl zijn gecorrigeerd voor fondsomvang en beleggingsmix. Dit is voor Philips Pensioenfonds een meer realistische benchmark. Over 2019 bedroegen de benchmark kosten 0,28% (2018: 0,27%). PPF lag daar dus 0,04% procentpunt onder. De oorzaak hiervan is voornamelijk dat Philips Pensioenfonds in vergelijking met de Nederlandse peer groep in hogere mate passief belegt in plaats van actief, en dat het Fonds lagere beheervergoedingen heeft bedongen dan andere pensioenfondsen in de peer groep.

2.8.6 Relatie van de vermogensbeheerkosten met fondsrendement en risicoprofiel

In de hiernavolgende tabel worden de vermogensbeheer- en transactiekosten weergegeven in relatie tot het rendement van het Fonds:

	2020	2019	2018
Bruto rendement	10,18%	16,86%	-2,19%
Vermogensbeheerkosten (verrekend met rendement) ³²	-0,10%	-0,09%	-0,09%
Transactiekosten (verrekend met rendement)	-0,13%	-0,13%	-0,15%
Gerapporteerd rendement (in jaarverslag)³³	9,95%	16,64%	-2,43%
Vermogensbeheerkosten (separaat vermeld in jaarrekening) ³¹	-0,16%	-0,15%	-0,15%
Transactiekosten (separaat vermeld in jaarrekening)	-0,00%	-0,00%	-0,00%
Netto rendement	9,79%	16,49%	-2,58%

De vermogensbeheerkosten hangen samen met de beleggingsstrategie die een fonds hanteert, en de wijze waarop deze strategie wordt vertaald naar beleggingsmandaten. In het algemeen kan men stellen dat standaard beleggingscategorieën als staatsobligaties en aandelen lagere kosten met zich meebrengen dan alternatieve beleggingscategorieën als indirect onroerend goed, private equity en hedge fondsen.

Vermogensbeheerkosten hangen ook samen met de wijze waarop de beleggingsstrategie wordt geïmplementeerd. Het Fonds hanteert als beleggingsprincipe dat passief wordt belegd tenzij het Fonds verwacht dat de extra kosten die gepaard gaan met actief beheer meer dan gecompenseerd worden door een hoger verwacht rendement, of een passieve implementatie niet mogelijk is. Er vindt dus een afweging plaats of de extra kosten van actief beheer opwegen tegen het verwachte extra rendement dat actief beheer oplevert. Deze aanpak heeft tot gevolg dat het grootste deel van het vermogen van het Fonds passief wordt belegd.

³² De vermogensbeheerkosten (verrekend met rendement) opgeteld bij de vermogensbeheerkosten (separaat vermeld in de jaarrekening) is gelijk aan het totaal aan vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen).

³³ Het gerapporteerde rendement is berekend op basis van werkelijke cijfers. Het in deze tabel vermelde bruto rendement en netto rendement zijn van dit gerapporteerde rendement afgeleid.

2.9 Verwachtingen 2021

In deze paragraaf worden verschillende verwachte ontwikkelingen in 2021 aangestipt. Daarnaast vermelden wij voor de goede orde de gebeurtenissen na balansdatum als opgenomen in de jaarrekening onder 6.8. Die gebeurtenissen hebben zich voorgedaan in de eerste maanden van het jaar 2021, en liggen op het moment van schrijven van dit bestuursverslag dus reeds achter ons.

Pensioenen

- *Nieuw pensioenstelsel*

In de nabije toekomst gaat in Nederland een nieuw pensioenstelsel gelden. De komende tijd moet er vanuit de overheid meer duidelijkheid komen over de regels die gaan gelden onder het nieuwe pensioenstelsel en in de periode voorafgaande aan de overgang naar het nieuwe stelsel.

Formeel gezien zijn het de sociale partners die besluiten nemen over de pensioenregeling in het nieuwe stelsel. Maar ook voor pensioenfondsbesturen is een belangrijke rol weggelegd. Zij moeten immers uiteindelijk beoordelen of de transitie naar het nieuwe stelsel evenwichtig is en of de nieuwe pensioenregeling kan worden uitgevoerd. Bij de beoordeling van de evenwichtigheid van de transitie speelt het al dan niet invaren van de opgebouwde pensioenen een belangrijke rol, alsmede een eventueel overeengekomen compensatie voor het nadeel dat bepaalde groepen pensioenopbouwers wellicht hebben als gevolg van de overgang naar het nieuwe stelsel.

Daarom zijn wij ons binnen het Algemeen Bestuur al geruime tijd aan het voorbereiden op de komst van het nieuwe pensioenstelsel. Dit doen wij door zoveel mogelijk kennis te vergaren over de nieuwe regelgeving en door met adviseurs, bestuurders en medewerkers van andere pensioenfondsen en van onze uitbestedingspartners te overleggen over de gevolgen van de invoering van het nieuwe pensioenstelsel in diverse scenario's. Ook het Verantwoordingsorgaan wordt uitdrukkelijk in deze voorbereidingen betrokken, omdat het adviesrecht heeft over enkele belangrijke besluiten die in dit kader moeten worden genomen, zoals bijvoorbeeld het besluit om al dan niet in te varen.

In aanvulling op onze eigen voorbereidingen op de komst van het nieuwe pensioenstelsel, staan wij Philips, Signify en de vakbonden bij in hun overleg over de nieuwe pensioenregeling, onder andere door te adviseren over technische kwesties en door het maken van berekeningen. Tot slot houden wij ook de organisatie die de belangen behartigt van veel van onze gepensioneerden, de Federatie van Philips Verenigingen van Gepensioneerden, zo goed mogelijk aangesloten bij alle ontwikkelingen.

- *Nieuwe CDC-termijn*

Op 31 december 2021 loopt de zogenoemde CDC-termijn van de huidige pensioenregeling af. Voor de periode van 1 januari 2022 tot aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel moeten door sociale partners, tegen de achtergrond van de gedaalde marktrente, nieuwe afspraken worden gemaakt over de premie en het geambeerde opbouwpercentage binnen de huidige pensioenregeling. Vervolgens

moeten wij ons als Algemeen Bestuur buigen over de vraag, of de door sociale partners gemaakte afspraken naar ons oordeel evenwichtig zijn en of wij deze kunnen uitvoeren. Besluitvorming hierover dient plaats te vinden voor het einde van het jaar 2021.

- *Transitie-FTK*
In 2021 zal het bestuur zich buigen over de vraag of Philips Pensioenfonds het transitie-FTK al dan niet zal toepassen. Het transitie-FTK is optioneel en kent meer indexatiemogelijkheden dan het reguliere FTK. Oorspronkelijk zou de wetgeving van het transitie-FTK op 1 januari 2022 inwerkingtreden maar dit lijkt op te schuiven naar begin 2023. Toch zal hierover mogelijk al in 2021 besluitvorming moeten plaatsvinden. Dit onderwerp hangt namelijk samen met andere punten waarover besluitvorming zal plaatsvinden. Voorbeelden hiervan zijn de nieuwe CDC-termijn en het beleggingsbeleid in de komende jaren.
- *Indexatiebesluit 2021*
Eind 2020 was de beleidsdekkingsgraad van Philips Pensioenfonds 109,8%. Met deze dekkingsgraad is het wettelijk niet toegestaan om de pensioenen te verhogen door indexatie. Derhalve zijn de pensioenen per 1 april 2021 niet verhoogd.
- *Nieuwe UFR-methodiek*
De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2020 en de actuariële grondslagen zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft besloten dat de rentetermijnstructuur de komende drie jaren in vier stappen wordt gewijzigd, om uiteindelijk uit te komen op het niveau als geadviseerd door de Commissie Parameters. Bij het Fonds betreft de invloed per 1 januari 2021 van de eerste stap een afname van de actuele dekkingsgraad van ongeveer 1,2 dekkingsgraadpunt.

Beleggingen

- *ALM-studie*
Het Fonds voert in 2021 een ALM-studie uit waarin aandacht wordt besteed aan de mogelijke impact van een nieuwe pensioenregeling op het beleggingsbeleid en aan de vraag of en zo ja hoe met de beleggingen kan worden bijgestuurd in de overgangperiode naar de nieuwe regeling. Deze opzet heeft als doel om te komen tot een management van de risico's waarbij wordt uitgegaan van de continuïteit van de huidige regeling, rekening wordt gehouden met de risico's in de overgangperiode en zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de nieuwe pensioenregeling.
- *Implementatie beleid 'Maatschappelijk verantwoord beleggen'*
In 2020 heeft het Fonds een uitgebreid deelnemersonderzoek uitgevoerd en daarna een nieuw MVB-beleid ontwikkeld. Het nieuwe beleid is gebaseerd op onderstaande zaken:
 - Wensen van onze deelnemers
 - Internationale richtlijnen verantwoord ondernemen
 - Internationale principes op het gebied van verantwoord beleggen
 - Wet- en regelgeving

De finalisering en implementatie van dit nieuwe MVB-beleid vindt plaats in 2021. Meer informatie over het nieuwe beleid is opgenomen in paragraaf 2.4 'Beleggingen: MVB-beleid'.

Herstelplan 2021

Het Fonds bevindt zich sinds 31 maart 2019 in een tekortsituatie. Ook per 31 december 2020 was er nog sprake van een tekortsituatie, omdat de beleidsdekkingsgraad (109,8%) onder het niveau lag van het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsmix (118,2%). Om die reden heeft het Fonds op 31 maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. In het herstelplan is opgenomen dat het Fonds binnen één jaar herstelt naar het niveau van de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische beleggingsmix zonder dat het nemen van additionele beleidsmaatregelen noodzakelijk is. Deze hersteltermijn past binnen de door het Fonds gestelde maximale hersteltermijn van zes jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank het herstelplan goedgekeurd.

Organisatie Philips Pensioenfonds

- *Aantal medewerkers*
Verwacht wordt dat in 2021 het aantal medewerkers van het Fonds ongeveer gelijk blijft.

Eindhoven, 1 juni 2021

Het Algemeen Bestuur

3 Intern toezicht

Algemeen

Het Bestuur van Philips Pensioenfonds is ingericht als one tier board volgens het omgekeerd gemengd model. De one tier board wordt gekenmerkt door het, binnen één bestuur, hebben van uitvoerend en niet-uitvoerend bestuurders met ieder (deels) eigen taken.

De invulling van het intern toezicht bij Philips Pensioenfonds is binnen het omgekeerd gemengd bestuursmodel belegd bij het Niet-Uitvoerend Bestuur.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft op grond van artikel 104, lid 2 van de Pensioenwet naast zijn bestuurlijke taken, waarbij ruimhartige delegatie aan het Uitvoerend Bestuur plaatsvindt, tot taak toezicht te houden op:

- Het beleid van het Bestuur (Algemeen Bestuur en Uitvoerend Bestuur)
- De uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur
- De algemene gang van zaken in het Fonds

Het Niet-Uitvoerend Bestuur is onder meer belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. In 2020 heeft het Niet-Uitvoerend Bestuur viermaal separaat vergaderd en heeft de voorzitter van het Niet-Uitvoerend Bestuur vrijwel wekelijks overleg gehad met (de voorzitter van) het Uitvoerend Bestuur.

De wijze waarop het intern toezicht bij Philips Pensioenfonds is ingevuld, is vastgelegd in een interne beleidsnotitie over intern toezicht en mede verankerd in de vaste agenda die het Niet-Uitvoerend Bestuur hanteert voor zijn overleggen. Aan de genoemde beleidsnotitie liggen naast de wettelijke bepalingen omtrent intern toezicht, ook onder meer de VITP Toezicht code en de Code Pensioenfonds ten grondslag.

Bij het uitoefenen van zijn toezichtsrol wordt het Niet-Uitvoerend Bestuur bijgestaan door de Auditcommissie.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur legt (periodiek) verantwoording af over de uitoefening van het intern toezicht aan het Verantwoordingsorgaan, aan de aangesloten werkgevers en in dit bestuursverslag.

De invulling van het intern toezicht bij Philips Pensioenfonds is ingericht langs de volgende lijnen:

- In het kader van haar toezichtsrol vergadert het Niet-Uitvoerend Bestuur periodiek separaat. In de agenda voor die vergaderingen komen alle toezichtsonderwerpen die de wet aan het Niet-Uitvoerend Bestuur toewijst aan de orde.
- De organisatie en de processen zijn zodanig ingericht dat er de nodige 'checks and balances' zijn, dat er voldoende 'countervailing power' is tussen enerzijds het Niet-Uitvoerend Bestuur en anderzijds het Uitvoerend Bestuur en dat er waarborgen zijn voor integer handelen.
- Het Uitvoerend Bestuur rapporteert over de aan hem gedelegeerde taken aan het Niet-Uitvoerend Bestuur. Het Niet-Uitvoerend Bestuur hanteert hierbij een kritische grondhouding jegens het Uitvoerend Bestuur.
- Het Niet-Uitvoerend Bestuur verlaat zich niet alleen op rapportages van het Uitvoerend Bestuur, maar gebruikt, wanneer wenselijk geacht, ook rapportages van onafhankelijke derden bij zijn oordeelsvorming.

- Het Niet-Uitvoerend Bestuur laat zich, afgezien van de ondersteuning door de Auditcommissie, waar nodig ook door derden ondersteunen bij de uitoefening van zijn toezichtstaken.
 - Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft overleg met en legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over de uitoefening van het intern toezicht.
- Op de taken van de Auditcommissie en de rol van het Verantwoordingsorgaan wordt verderop in deze paragraaf nog teruggekomen.

Informatievoorziening aan het Niet-Uitvoerend Bestuur

Om goed toezicht te kunnen houden op het beleid van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur, de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur en de algemene gang van zaken binnen het Fonds, is een goede informatievoorziening van essentieel belang.

Informatie over het beleid van het Algemeen Bestuur ontvangen de Niet-Uitvoerend Bestuurders reeds uit hoofde van hun functie als lid van het Algemeen Bestuur.

Informatie over het beleid van het Uitvoerend Bestuur, de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur en de algemene gang van zaken verkrijgt het Niet-Uitvoerend Bestuur onder meer door:

- het Uitvoerend Bestuur schriftelijke rapportages te laten uitbrengen. Dit kunnen zowel reguliere rapportages zijn, als bijzondere rapportages, bijvoorbeeld in het kader van het uitdiepen van een bepaald toezichtthema (zie verderop in deze paragraaf). De reguliere rapportages (maand- en kwartaalrapportages) worden behandeld tijdens de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Onderdelen van de kwartaalrapportages worden daarnaast uitvoerig besproken in de Auditcommissie.
- het Uitvoerend Bestuur mondeling te laten rapporteren, onder meer tijdens vergaderingen van het Algemeen Bestuur, vergaderingen van de Auditcommissie en bij tussentijdse contacten tussen (de voorzitters van) het Niet-Uitvoerend Bestuur en het Uitvoerend Bestuur.
- onafhankelijke externe partijen te laten rapporteren over de algemene gang van zaken binnen het Fonds en de door het Uitvoerend Bestuur uitgevoerde activiteiten.
- de Auditcommissie te laten kijken naar onder meer de risicobeheersing van het Fonds, de operationele risicomanagementprocessen, de administratieve organisatie en eventuele andere onderwerpen, bijvoorbeeld in het kader van een toezichtthema.
- tweemaal per jaar een gesprek te hebben met de afdeling Integraal Risicomanagement. Integraal Risicomanagement toetst en adviseert onafhankelijk over de eerstelijns risicomanagement-activiteiten, met als doel te bewerkstelligen dat het Fonds alle risico's voldoende beheerst.

Uitoefening van het intern toezicht - algemeen

In zijn algemeenheid is de doelstelling van het intern toezicht om vast te stellen dat datgene waarop toezicht wordt uitgeoefend, voldoet aan bepaalde, van tevoren vastgestelde eisen of criteria. Hieronder wordt dit per toezichtgebied beschreven.

Toezicht op het beleid van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur

In de Pensioenwet wordt vermeld dat het Niet-Uitvoerend Bestuur in ieder geval moet toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Het beleid moet, met andere woorden, zorgvuldig en evenwichtig zijn.

In de Niet-Uitvoerend Bestuur-vergaderingen blijkt het Niet-Uitvoerend Bestuur onder meer terug op de genomen besluiten. Hierbij wordt zowel inhoudelijk gekeken (kwaliteit besluitvorming) als naar de wijze waarop de besluiten zijn voorbereid. Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft geconcludeerd dat de vaststelling van het beleid in 2020 zorgvuldig en evenwichtig heeft plaatsgevonden. Het NUB heeft hiertoe een selectie van besluiten onder de loep genomen, waaronder:

Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft zich positief uitgesproken over (de beleidsvoorbereiding van) het MVB-beleid. Daarnaast heeft het onder meer stilgestaan bij de vraag of de doorlooptijd van totstandkoming van het beleid en de implementatie ervan, passend is. Geconcludeerd is dat dit het geval is. De voorbereiding en uitvoering van een breed onderzoek onder deelnemers, was een belangrijk onderdeel van de totstandkoming van het MVB-beleid. Hierover heeft 1-op-1 afstemming plaatsgevonden met het verantwoordelijke lid van het Uitvoerend Bestuur. Het Niet-Uitvoerend Bestuur is van oordeel dat het deelnemersonderzoek zeer gedegen is voorbereid. Naar aanleiding van de gedegen voorbereiding van het deelnemersonderzoek is in het kader van de invulling van het intern toezicht gevraagd of er uit het proces rondom de totstandkoming van de vragenlijst 'lessons learned' zijn die kunnen worden toegepast op de reguliere communicatie. Deze 'lessons learned' zijn uitgewerkt.

Vorbereiding op nieuw pensioenstelsel (NPC/WVP+)

In het Algemeen Bestuur zijn in het kader van het NPC/WVP+ deelonderwerpen gedefinieerd waarbij als context ook diverse toekomstscenario's zijn geschetst. Tijdens de bestuursvergaderingen zijn (en worden) al deze aspecten nader uitgediept. Hiervoor is een planning afgesproken die loopt tot in 2021. Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft vastgesteld tevreden te zijn met deze aanpak. Het Niet-Uitvoerend Bestuur is van oordeel dat het Algemeen Bestuur het doorgronden en begrijpen van het nieuwe pensioenstelsel tijdig heeft opgepakt en dat er in het traject veel aandacht is voor de communicatie met alle stakeholders. Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft geconcludeerd dat, ondanks het feit dat de wetgeving nog niet gefinaliseerd is, het Algemeen Bestuur naar verwachting zodoende goed voorbereid is op toekomstige besluitvorming. Het Niet-Uitvoerend Bestuur is zich er hierbij uitdrukkelijk van bewust dat het Algemeen Bestuur zich nog in een oriëntatiefase bevindt.

Toezicht op de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur

Het Niet-Uitvoerend Bestuur stelt vast of het beleid door het Uitvoerend Bestuur tijdig, juist, efficiënt en beheerst is uitgevoerd. Onder 'beheerst' is begrepen de vraag of er sprake is geweest van adequate risicobeheersing. Het Niet-Uitvoerend Bestuur wordt hierbij ondersteund door de Auditcommissie. Zo bespreekt de Auditcommissie in het kader van de risicobeheersing het risicobeeld, de risico controlematrix en de rapportage over incidenten. Deze onderwerpen staan iedere Auditcommissie-vergadering op de agenda. De

Auditcommissie geeft hierover een terugkoppeling aan het Niet-Uitvoerend Bestuur. De genoemde onderwerpen maken tevens deel uit van de kwartaalrapportage. De kwartaalrapportage wordt integraal in de bestuursvergadering besproken. Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft in 2020 toezicht gehouden op de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur door onder andere:

- Het Uitvoerend Bestuur te bevragen over de stand van zaken van onderwerpen die het Uitvoerend Bestuur in uitvoering heeft.
- Tijdens vergaderingen van het Algemeen Bestuur vragen te stellen over de door het Uitvoerend Bestuur uitgebrachte kwartaalrapportages en door de Compliance Officer uitgebrachte integriteitsrisicorapportages.
- De Auditcommissie te laten rapporteren over haar bevindingen ten aanzien van de rapportages over risicobeeld, risico controle matrix en incidenten,
- Tussentijdse terugkopplingen van het Uitvoerend Bestuur over de implementatie van het beleid.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft geconcludeerd dat de uitvoering van de besluiten door het Uitvoerend Bestuur tijdig, efficiënt en beheerst heeft plaatsgevonden. Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft hierbij specifiek gekeken naar de volgende onderwerpen:

Vereenvoudigingen pensioenregelingen

Eind 2019 heeft het Niet-Uitvoerend Bestuur aan het Uitvoerend Bestuur gevraagd om in 2020 een afrondende bespreking te agenderen omtrent de vereenvoudigingen van de pensioenregelingen. Deze bespreking heeft medio 2020 plaatsgevonden. Het Uitvoerend Bestuur heeft een update gegeven van de vereenvoudigingen die in de pensioenregelingen zijn doorgevoerd. De meeste vereenvoudigingen zijn afgerond, één vereenvoudiging bleek mede na ingewonnen juridisch advies niet haalbaar. Op de openstaande vereenvoudigingen is een toelichting gegeven. Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft het Uitvoerend Bestuur gecompimenteerd met hetgeen is gerealiseerd en de wijze waarop de vereenvoudigingen zijn afgerond.

Fees uitbestedingspartners

Eind 2019 heeft het Niet-Uitvoerend Bestuur aan het Uitvoerend Bestuur gevraagd om inzicht te geven in de inhoud van de activiteiten die het Uitvoerend Bestuur uitvoert t.a.v. (het evalueren van) de fees van belangrijke uitbestedingspartners. Medio 2020 is in dit verband de fee benchmarking van de dienstverlening van de custodian State Street besproken. Ten aanzien van de overige uitbestedingspartners geldt dat in de CEM benchmarking periodiek wordt gekeken naar de fees voor het vermogensbeheer. Voor wat betreft het pensioenbeheer geldt dat de fee voor een aantal jaren wordt afgesproken. De periodieke evaluatie van de fee van de uitbestedingspartners wordt in 2021 in het uitbestedingsbeleid opgenomen.

Kwartaalrapportages

Bij de bespreking van de kwartaalrapportages zijn opmerkingen gemaakt dan wel vragen gesteld over verschillende zaken, waaronder de scores voor klanttevredenheid, de counterparty exposures, het aantal incidenten bij PGGM, beleggingsbeslissingen en het effect ervan op de financiële positie, de (kosten van) de vastgoedimplementatie, de CEM

benchmark rapportage vermogensbeheer, Brexit en de goede performance van PGGM, ondanks het feit dat PPF afscheid neemt van PGGM.

Rapportages van de Auditcommissie over haar bevindingen ten aanzien van de rapportages over risicobeeld, risico controle matrix en incidenten

Tijdens de vergaderingen van de Auditcommissie zijn onder meer de door Integraal Risicomanagement onder eigen verantwoordelijkheid opgestelde rapportages risico controle matrix en incidenten besproken. Ook de onder verantwoordelijkheid van het Uitvoerend Bestuur opgestelde rapportages over het risicobeeld zijn in de AC aan de orde geweest. De Auditcommissie heeft haar bevindingen ten aanzien van deze rapportages aan het Niet-Uitvoerend Bestuur teruggekoppeld. De rapportages zijn tevens opgenomen in de kwartaalrapportages voor het Niet-Uitvoerend Bestuur.

Toezicht op de algemene gang van zaken in het Fonds

Op grond van artikel 143 van de Pensioenwet dient een pensioenfonds de organisatie zo in te richten, dat een beheerste en integere bedrijfsvoering is gewaarborgd.

In het kader van het toezicht op de algemene gang van zaken stelt het Niet-Uitvoerend Bestuur vast:

- of de bedrijfsvoering beheerst en integer is geweest;
- of het gedrag en de cultuur van de organisatie voldoen aan de daaraan door het Niet-Uitvoerend Bestuur gestelde eisen.

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft in 2020 toezicht gehouden op de algemene gang van zaken door onder andere te kijken naar:

Bedrijfsvoering: de interne beheersing binnen het Fonds

In het kader van de jaarverslaglegging brengt de externe accountant jaarlijks een rapportage uit die onder meer ziet op de interne beheersing binnen het Fonds. Tijdens de bestuursvergadering waarin het jaarverslag 2019 is vastgesteld, is uit de aard van de aanbevelingen opgemaakt dat de interne beheersing goed op orde is. Zowel de externe accountant als de externe actuaris, die tevens sleutelfunctiehouder is, hebben dit tijdens de vergadering bevestigd.

Bedrijfsvoering: integriteitsrisico-rapportage en rapportages incidenten en risico controle matrix

Deze rapportages zijn in het Algemeen Bestuur besproken. Bij de bespreking van de rapportages in het Algemeen Bestuur, zijn de door het Niet-Uitvoerend Bestuur gestelde vragen beantwoord.

Bedrijfsvoering: zelfevaluatie

In januari 2021 heeft de zelfevaluatie van het Algemeen Bestuur over 2020 plaatsgevonden. Tijdens de zelfevaluatie is in het kader van de invulling van het intern toezicht stilgestaan bij het functioneren van de Auditcommissie en het Uitvoerend Bestuur. Verder is als onderdeel van het intern toezicht een audit naar de people beliefs uitgevoerd (zie hieronder). De uitkomsten van dit onderzoek zijn gebruikt als externe input bij de evaluatie van het (functioneren van) het Algemeen Bestuur.

Bedrijfsvoering: beoordeling en remuneratie

Een delegatie van het Niet-Uitvoerend Bestuur is belast met de beoordeling en remuneratie van het Uitvoerend Bestuur en het Bestuursbureau. Deze delegatie geeft tijdens de vergaderingen van het Niet-Uitvoerend Bestuur een terugkoppeling over haar werkzaamheden. In dit kader is onder meer aan de orde geweest dat het in lijn brengen van de variabele beloningen met de Code Pensioenfondsen nagenoeg is afgerond en dat de taakstellingen voor het Uitvoerend Bestuur voor 2020 zijn besproken.

Gedrag en cultuur: audit people beliefs

Het Niet Uitvoerend Bestuur heeft onder meer als taak om toezicht te houden op het gedrag en de cultuur binnen het Fonds. Besloten is om dit te doen om te bekijken op welke wijze de people beliefs zijn verankerd in de organisatie. Hiertoe heeft een extern bureau (BDO) onder begeleiding en verantwoordelijkheid van de sleutelfunctiehouder interne audit, een audit people beliefs uitgevoerd. De rapportage is in december 2020 uitgebracht en in januari 2021 in het Algemeen Bestuur besproken.

Informatie over de bedrijfsvoering en over gedrag en cultuur wordt door het Niet-uitvoerend Bestuur ook verkregen via de gesprekken die een delegatie uit het Niet-uitvoerend Bestuur tweemaal per jaar heeft met de afdeling Integraal Risico Management van het Fonds.

Het Niet-uitvoerend Bestuur is van oordeel dat er sprake is van een beheerste en integere bedrijfsvoering en dat het gedrag en de cultuur van de organisatie voldoen aan de daaraan door het Niet-uitvoerend Bestuur gestelde eisen.

Uitoefening van het intern toezicht – toezichtthema's

Het is uiteraard niet mogelijk ieder jaar (de uitvoering van) alle besluiten en de gehele bedrijfsvoering onder de loep te nemen. Daarom worden er jaarlijks toezichtthema's benoemd. De thema's kunnen betrekking hebben op alle drie de hiervoor genoemde toezichtsterreinen. Daarnaast wordt ook gekeken naar thema's van de toezichthouder(s). De toezichtthema's worden bij aanvang van ieder kalenderjaar vastgesteld en besproken met het Verantwoordingsorgaan. Bij het vaststellen van de thema's kunnen ontwikkelingen bij het Fonds tot inspiratie dienen, maar ook externe ontwikkelingen of documenten als de Code Pensioenfondsen of de VITP Toezicht-code. Hetzelfde geldt voor communicatie van DNB of AFM. De toezichtthema's worden vooraf vastgesteld waarbij zo mogelijk ook wordt vastgesteld hoe het onderzoek naar de specifieke thema's op hoofdlijnen zal gaan plaatsvinden. Uitgangspunt bij het vaststellen van de toezichtthema's is dat alle aspecten van de bedrijfsvoering van tijd tot tijd aan de orde komen.

In 2020 zijn de volgende toezichtthema's door het Niet-Uitvoerend Bestuur onderzocht:

Overgang naar nieuwe pensioenuitvoerder

Tijdens iedere bestuursvergadering is over de stand van zaken ten aanzien van de overgang naar de nieuwe pensioenuitvoerder uitvoerig gerapporteerd door het Uitvoerend Bestuur en een onafhankelijk, extern bureau (Aethiqs) dat door het Fonds is ingeschakeld om de transitie te begeleiden. Tijdens meerdere vergaderingen heeft het Niet Uitvoerend Bestuur aangegeven zeer tevreden te zijn over het verloop van de transitie naar de nieuwe

pensioenuitvoerder. Hierbij heeft het Niet Uitvoerend Bestuur ook uitdrukkelijk complimenten overgebracht naar PGGM, BSG, Aethiqs en het betrokken team binnen het Bestuursbureau.

Strategisch communicatieplan (uitvoering/effectiviteit)

Het Uitvoerend Bestuur heeft een communicatie jaarplan opgesteld. In de kwartaalrapportage wordt standaard informatie opgenomen over de voortgang van het communicatie jaarplan. De kwartaalrapportages zijn in het Algemeen Bestuur besproken. Het Niet Uitvoerend Bestuur heeft vastgesteld dat de communicatie voortdurend inspeelt op actuele onderwerpen, daartoe de verschillende communicatiemiddelen worden gebruikt en focust op de gekozen strategische doelgroepen. Het Niet Uitvoerend Bestuur heeft daarnaast geconcludeerd behoefte te hebben aan een dashboard, waarin de voortgang op de in het strategisch communicatieplan genoemde subdoelen kan worden gevolgd. Vanaf de kwartaalrapportage over Q4 2020 is dit dashboard toegevoegd.

Evaluatie coronacrisis-business continuity

Het Uitvoerend Bestuur heeft ten behoeve van de evaluatie van de business continuity gedurende de (huidige) coronacrisis een evaluatie opgesteld en deze voorgelegd aan de Auditcommissie. De evaluatie is eind 2020 in de Auditcommissie besproken. De Auditcommissie heeft de conclusies van het Uitvoerend Bestuur onderschreven. Ondanks de lange duur van de coronamaatregelen, lopen de activiteiten ongestoord door. Het trekken van conclusies voor de lange termijn op basis van een periode van circa acht maanden lijkt echter prematuur. Wel wordt nagedacht over een situatie 'post Covid', onder meer over de balans tussen thuis- en kantoorwerk en over efficiencyverbetering door het gebruik van videocalls. De coronacrisis blijft een hoog risico. Het Fonds blijft monitoren in hoeverre bij alle partners continuïteit gewaarborgd blijft. De 'key man risks' zijn bij de uitbestedingspartners en het Bestuursbureau in kaart gebracht en er zijn fallbacks aangegeven.

Datakwaliteit

In 2019/2020 is een DNB-onderzoek 'datakwaliteit' uitgevoerd bij de pensioenuitvoerder (PGGM). Het Uitvoerend Bestuur heeft mede op basis daarvan een evaluatie opgesteld. Deze evaluatie is medio 2020 in de Auditcommissie besproken. Geconcludeerd is dat het datakwaliteitsraamwerk van PGGM, in combinatie met diverse signalen, onvoldoende comfort geeft over de datakwaliteit. Daarom is besloten tot het uitvoeren van aanvullende werkzaamheden op het gebied van datakwaliteit naast de transitiewerkzaamheden. De Auditcommissie heeft medio 2020 geconcludeerd dat er met de aanvullende werkzaamheden voldoende comfort is over de datakwaliteit. Het onderwerp datakwaliteit is gedurende de rest van het jaar ook in de periodieke voortgangsrapportages van een onafhankelijke externe (Aethiqs) die in het bestuur zijn besproken, teruggekomen. Dit ondermeer omdat de datakwaliteit uiteraard ook van groot belang is in het kader van de transitie van PGGM naar BSG.

Ondersteuning door de Auditcommissie

Het Niet-Uitvoerend Bestuur heeft een Auditcommissie ingesteld zoals bedoeld in de Pensioenwet. In het kader van het toezicht op de uitvoering van besluiten door het Uitvoerend Bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds, is de ondersteuning die het Niet-Uitvoerend Bestuur krijgt van de Auditcommissie, van groot belang.

De Auditcommissie komt ten minste viermaal per jaar bijeen (voor de samenstelling en werkwijze van de Auditcommissie zie paragraaf 1.2.2 'Structuur'). In 2020 heeft de Auditcommissie vijfmaal vergaderd.

De kerntaken van de Auditcommissie bestaan uit:

- het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op de risicobeheersing van het Pensioenfonds;
- het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op het beleggingsbeleid en de risico's in het beleggingsbeleid van het Pensioenfonds;
- het ondersteunen van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij het houden van toezicht op de financiële informatieverstopping en de budgettering van het Pensioenfonds en het adviseren van het Niet-Uitvoerend Bestuur of het Algemeen Bestuur over deze onderwerpen.

De Auditcommissie diept enkele malen per jaar een door het Niet-Uitvoerend Bestuur aangewezen (beleggings)onderwerp uit (deep dive) en brengt de risico's daarvan in kaart. Over de uitkomsten van de deep dives wordt vervolgens gerapporteerd aan de Niet-Uitvoerend Bestuurders die geen lid zijn van de Auditcommissie. De financiële informatieverstopping en de budgettering door het Pensioenfonds. De Auditcommissie:

- evalueert de administratieve organisatie
- monitort de afhandeling van inhoudelijke bevindingen in het accountantsverslag en het rapport van de certificerende externe actuaaris

De kerntaken van de Auditcommissie zijn nader uitgewerkt in het reglement Auditcommissie. Verder spreekt de Auditcommissie met de externe accountant en certificerende actuaaris over hun bevindingen naar aanleiding van de jaarlijkse controle van de jaarrekening. Tot slot adviseert de Auditcommissie het Algemeen Bestuur en/of het Niet-Uitvoerend Bestuur op verzoek over bepaalde onderwerpen. Deze adviserende rol staat los van de taken van de Auditcommissie in het kader van de ondersteuning van het Niet-Uitvoerend Bestuur bij de uitoefening van zijn toezichtstaken.

Verantwoording

Het Niet-Uitvoerend Bestuur legt (periodiek) verantwoording af over de uitoefening van het intern toezicht aan het Verantwoordingsorgaan, de werkgevers en in dit bestuursverslag.

De beoogde toezichtthema's voor het desbetreffende kalenderjaar, worden op voorhand besproken met het Verantwoordingsorgaan. Achteraf legt het Niet-Uitvoerend Bestuur verantwoording af over de uitoefening van het intern toezicht aan het Verantwoordingsorgaan. Eenmaal per jaar vindt er een specifiek toezichtoverleg tussen

Niet-Uitvoerend Bestuur en Verantwoordingsorgaan plaats. Het toezichtoverleg wordt doorgaans gepland in het eerste kwartaal van het kalenderjaar. In het toezichtoverleg komt zowel de invulling van het intern toezicht in het afgelopen kalenderjaar als de thema's voor het komend kalenderjaar aan de orde.

Na afloop van het verslagjaar (begin februari 2021) heeft het Niet-Uitvoerend Bestuur over de invulling van het intern toezicht over 2020 verantwoording afgelegd aan het Verantwoordingsorgaan. Tevens is een vooruitblik gegeven op de toezichtthema's voor het lopende kalenderjaar.

4 Verantwoording

Oordeel Verantwoordingsorgaan

1. Hoofdtaken verantwoordingsorgaan

Het Algemeen Bestuur (Bestuur) legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan (VO) over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Concreet heeft het VO de bevoegdheid een algemeen oordeel te geven over het handelen van het Bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie waaronder de bevindingen van het Intern Toezicht (het niet-uitvoerend bestuur, NUB), over het door het Bestuur gevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Voorts legt ook het NUB als Intern Toezichthouder bij PPF verantwoording af aan het VO (en aan de werkgevers: Royal Philips en Signify).

2. Activiteiten verantwoordingsorgaan 2020

Het VO vergaderde in 2020 onderling zes keer, drie keer met het Uitvoerend Bestuur (UB), één keer met het Intern Toezicht (NUB) en drie keer met het Bestuur. Het VO heeft ook overleg gevoerd met de externe accountant, de externe actuaaris en de sleutelfunctiehouders van het Fonds in het kader van de jaarverslaggeving 2020.

Gedurende het jaar hebben vanwege de COVID-19 maatregelen vanaf maart alle vergaderingen per videoconferentie plaatsgevonden.

In het VO zijn de deelnemers en de pensioengerechtigden evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd: één lid gekozen door de werknemers, vier leden gekozen door de pensioengerechtigden. Verder is de werkgever vertegenwoordigd met één lid.

Het VO heeft twee plaatsvervangende leden van respectievelijk werkgevers en werknemerszijde van Signify. Voor verdere toelichting over de samenstelling van het VO wordt verwezen naar pagina 15 van dit jaarverslag.

Er hebben zich geen mutaties in het VO voorgedaan tijdens het verslagjaar.

Tijdens het verslagjaar is het VO met regelmaat op vele thema's bijgepraat, waaronder de transitie naar de nieuwe uitvoerder Blue Sky Group per 1 januari 2021, het beloningsbeleid, het ESG beleid en de verkiezing in 2021 van een nieuw werknemerslid. Ook werd periodiek de kwartaalrapportage toegelicht.

Er zijn twee specifieke opleidingsdagen geweest met (een delegatie van) het UB gericht op de ontwikkelingen rond het Pensioenakkoord.

In het vorige verslagjaar schreef het VO dat, mede ten gevolge van de personele wisseling binnen het VO gedurende het jaar 2019, het VO de komende twee jaar extra aandacht zou gaan besteden aan waarborging van de continuïteit. Alhoewel het COVID-19 virus fysiek bijeenkomen onmogelijk heeft gemaakt gedurende het grootste gedeelte van het jaar, is zoveel mogelijk getracht te blijven focussen op deze doelstelling.

Tijdens de regelmatige Onderling Overleg sessies werden taken verdeeld ten aanzien van wie welke opleidingen zou volgen met daarna terugkoppeling naar de overige leden van het VO (diverse sessies van de Pensioenfederatie en de SPO werden aldus gevolgd).

Het proces van het schrijven van het Oordeel werd in kleine teams onderverdeeld, met behoud overigens van de collectieve verantwoordelijkheid voor het eindresultaat. Ook zijn werkprocessen verder vastgelegd in de specifiek voor het VO ingerichte database.

Zo werden een voortschrijdend Jaarplan en KPI's gemaakt, werden draaiboeken gemaakt voor terugkerende activiteiten zoals voor het schrijven van het oordeel, de zelfevaluatie en het opleidingsplan, en is een begin gemaakt met het maken van een integraal werkplan waarin ambitie, taken, werkwijzen en alle eerdergenoemde terugkerende zaken worden opgenomen.

Tenslotte is een delegatie van het VO, overigens in constant overleg met het volledige VO, een benchmark proces gestart met een aantal vergelijkbare VO's van ondernemingspensioenfondsen om de wijze van werken en thema's van gezamenlijke interesse met elkaar te delen. Opzet en werkwijze zijn inmiddels overeengekomen met de andere VO-delegaties en de eerste sessie heeft in Q1 2021 plaatsgevonden.

Aan het einde van het jaar werd eerdergenoemde zelfevaluatie gehouden over het functioneren van het VO. Uit de zelfevaluatie bleek dat de teamgeest en een gevoel van betrokkenheid bij de leden van het VO aanmerkelijk is verbeterd. Tevens is een aantal verbeterpunten vastgelegd.

De samenwerking en interacties met de bestuursorganen van het Fonds (NUB, AB en UB) tonen een gestaag verder groeiend onderling vertrouwen en intensivering van de open dialoog over rol en verantwoordelijkheid ten opzichte van elkaar. Veel tijd en inspanning werd getoond door deze organen om het VO mee te nemen in de problematiek die het Pensioenakkoord met zich brengt. Ter verdere versterking van zijn rol (verzwaard adviesrecht bij invaren) wordt nog gezocht naar wegen om het VO mee te nemen in de diverse discussies en achtergronden die bij AB/UB leiden tot besluitvorming om zo een nog beter inzicht te krijgen in de besluitvormingsprocessen. Overigens heeft het VO geen enkele aanleiding om te twijfelen aan de robuustheid van deze processen.

Net als vorig jaar kijkt het VO met positieve verwachtingen uit naar het nog verder intensiveren van de onderlinge relaties met behoud van ieders rol en verantwoordelijkheid en met aandacht voor de te volgen procedures, in het bijzonder waar het gaat om de VO-adviesrol.

3. Uitgebrachte adviezen 2020

Naast het afleggen van verantwoording aan het VO door het Bestuur en het Intern Toezicht dient het bestuur het VO in de gelegenheid te stellen advies uit te brengen over een aantal onderwerpen ('medezeggenschap').

Het VO heeft in 2020 geen adviesaanvragen voorgelegd gekregen.

4. Opvolging aanbevelingen voor 2020 en aandachtsgebieden 2020

In zijn oordeel over het verslagjaar 2019 is door het VO een aantal punten expliciet benoemd als aandachtsgebieden voor het bestuur in 2020. Eén van die aandachtsgebieden, zoals door het VO reeds enige malen eerder aangehaald, betrof het beloningsbeleid van het Fonds. Het VO heeft de toezegging gekregen dat het advies zal worden gevraagd op het moment dat dit nog van invloed kan zijn op het te nemen besluit.

Daarnaast had het bestuur toegezegd om het VO tijdig te betrekken bij de doelstellingen en beleidsuitgangspunten met betrekking tot de risicobereidheid van het Fonds, alsmede bij (de opzet van) risicobereidsonderzoeken. Hieraan heeft het bestuur inderdaad aandacht besteed, wat er dan ook toe geleid heeft dat niet alleen het kennisniveau van de VO-leden aangaande deze problematiek, maar ook het begrip voor de keuzes van het Fonds, aanzienlijk zijn toegenomen.

Natuurlijk heeft het VO in zijn verslag van vorig jaar ook gewezen op het belang van een vlekkeloze overgang naar de nieuwe pensioenuitvoerder en de daaraan verbonden kosten en risico's. Het VO stelt vast dat deze overgang inderdaad vlekkeloos verlopen is en spreekt ook zijn waardering uit voor het feit dat het Bestuur het VO uitgebreid op de hoogte heeft gehouden van de voortgang van dit complexe project.

In het oordeel over 2019 was voorts nog opgemerkt dat het uitblijven van een Pensioenakkoord reden is tot zorg bij het VO. Hoewel dat akkoord inmiddels is bereikt, blijven de uitwerking en de consequenties ervan in veel opzichten nog onzeker. In de loop van 2020 heeft het Bestuur het VO uitgebreid van informatie voorzien over mogelijke gevolgen voor de deelnemers van het fonds van de (kern-) bepalingen van het akkoord, maar de precieze gevolgen van een meer individuele pensioenregeling zijn nog niet helder. Onder andere de problematiek met betrekking tot het „invaren“ van reeds opgebouwde pensioenen in een nieuwe regeling is nog onduidelijk. Het VO beseft dat dit een onderwerp is waar alle pensioenfondsen mee worstelen en verwacht dan ook dat dit één van de meest besproken onderwerpen zal worden in 2021.

Verder had het VO in zijn oordeel van 2019 aan het bestuur gevraagd om de realisatie van gestelde doelen meer expliciet te verantwoorden. Naar aanleiding hiervan is het besluit genomen om de kwartaalrapportage's van het fonds expliciet te agenderen tijdens de overleggen tussen het VO en het bestuur. Hierdoor heeft het VO meer en beter inzicht gekregen in de realisatie van de doelstellingen van het fonds en het VO spreekt hiervoor zijn waardering uit.

5. Oordeel 2020

Zoals voor veel andere ondernemingen en instellingen heeft het COVID-19 virus ook voor het Philips Pensioenfonds belangrijke gevolgen gehad. Het bestuur heeft er meteen vanaf het begin alles aan gedaan om voor de medewerkers een veilige omgeving te creëren en de dienstverlening aan de deelnemers zo goed mogelijk voort te zetten. Hierin is het naar de mening van het VO meer dan uitstekend geslaagd.

Uiteraard heeft ook het VO de gevolgen van de COVID-19 crisis aan den lijve ondervonden. Zo hebben alle vergaderingen, zowel met het Bestuur als met het VO onderling en derden, digitaal plaatsgevonden. Het VO is evenwel van mening dat dit niet ten koste is gegaan van de effectiviteit van de vergaderingen en dat het zich een goed oordeel heeft kunnen vormen over het door het Bestuur gevoerde beleid in 2020. Hiertoe heeft het VO kennisgenomen van het jaarverslag en de jaarrekening 2020 van Philips Pensioenfonds, het verslag van het Intern Toezicht (NUB) en de rapportage over de voortgang van de Pensioenfondsplan 2020-2022 initiatieven. Daarnaast heeft het VO apart gesproken met het NUB, de externe accountant, de waarmede actuaire en de sleutelfunctionarissen voor risicobeheer, actuaariaat en interne audit. Zowel de tijdige aanlevering van de toezichtsrapportage door het NUB als het proces met de sleutelfunctiehouders hebben bijgedragen aan een goede inhoudelijke discussie.

Ondanks de COVID-19 crisis is het Bestuur erin geslaagd in 2020 belangrijke stappen te zetten in het realiseren van zijn strategische ambitie. Zo heeft de overgang van PGGM naar BSG als pensioenuitvoerder vrijwel geruisloos plaatsgevonden en is voortvarend uitvoering gegeven aan het eerste jaar van het strategisch communicatieplan. Het VO hecht grote waarde aan het meenemen van de deelnemers bij verschillende voorgenomen besluiten. Dit is op een goede manier gebeurd wanneer het gaat om de risicobereidheid van deelnemers en bij verdere stappen in maatschappelijk verantwoord beleggen (ESG-beleid).

In 2020 is het bestuur gestart met het onderzoeken van de consequenties van het Pensioenakkoord voor het Philips Pensioenfonds. Het bestuur heeft naar het oordeel van het VO hierbij een gedegen en voortvarende start gemaakt met het opbouwen van kennis, en (voor zover mogelijk met de stand van zaken van nu) het schetsen van scenario's en keuzes bij voorgenomen besluiten in de komende jaren.

Het VO wordt daar zo goed mogelijk in meegenomen.

Op basis van het bovenstaande komt het Verantwoordingsorgaan tot een positief oordeel over het functioneren van het Bestuur en het door het Intern Toezicht gevoerde toezicht.

6. Aanbevelingen voor 2021 en aandachtsgebieden 2021

Naar wij hebben begrepen zijn toezicht thema's voor het Bestuur van het PPF voor 2021:

- Beheersing en borging naleving AVG;
- Robuustheid pensioenadministratie en datakwaliteit binnen BSG;
- Beheersing en monitoring van uitbesteding primaire processen;
- Implementatie en werking van de sleutelfuncties.

Deze thema's lijken het VO prima aandachtspunten voor toezicht en worden door hem onderschreven. Het VO heeft zich daarbij de vraag gesteld of ook aandacht zou moeten worden besteed aan:

- Inspelen op de voortdurende COVID-19 crisis. (wat betekent dit voor de interne organisatie, marktrisico's, effecten op deelnemers bestand);
- Nieuwe uitvoeringsovereenkomst na aflopen van de huidige overeenkomst per 31 december 2021 (samenhang met nieuwe pensioenregeling na transitiefase)

- Pensioenakkoord, managen van het spanningsveld tussen premie, opbouw, indexatie achterstand);
- Scenarioplanning en verdere anticipatie op de uitwerking van het Pensioenakkoord;
- De gevolgen voor het Fonds en deelnemers van de inmiddels aangekondigde afsplitsing van het Domestic Appliances onderdeel van Royal Philips;

Voor een betere beoordeling van realisatie versus plan zou het VO graag zien dat het Bestuur de voor het jaar gestelde doelen waar relevant kwantificeert (het eerste jaar van het 3-jarig pensioenfondsplan) en over de realisatie daarvan rapporteert. Daarnaast zou het VO graag zien hoe het Bestuur het sjabloon voor evenwichtige belangenafweging gebruikt bij zijn besluitvorming.

Het VO krijgt desgevraagd niet de notulen van de vergaderingen van het Bestuur ter inzage. Hoewel daar begrip voor is zou het VO met het Bestuur naar een effectieve manier willen zoeken om, daar waar relevant, inzicht te krijgen in de discussies en overwegingen die tot besluitvorming hebben geleid, dan wel waar besluitvorming juist achterwege bleef. Een eerste aanzet hiertoe heeft reeds in goed overleg in 2021 plaats gevonden.

Het VO heeft voor zichzelf de volgende aandachtspunten geformuleerd:

- Soepele overgang i.v.m. bestuurswisselingen;
- Werkplan verder brengen;
- Opleidingsplan (incl. m.b.t gevolgen Pensioenakkoord);
- Benchmark met andere verantwoordingsorganen;
- Kennisopbouw en rolinvulling verder verdiepen.

Ten slotte wil het VO zijn grote waardering uitspreken voor de wijze waarop het Bestuur en het personeel van PPF in het zo door COVID-19 beïnvloedde jaar 2020 zijn taken op voortreffelijke wijze heeft weten te volbrengen.

Oordeel 2020 d.d. 1 juni 2021

Verantwoordingsorgaan Philips Pensioenfonds

Reactie Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur (hierna 'Bestuur') zou allereerst enkele woorden willen wijden aan de relatie met het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan merkt daarover zelf op dat de samenwerking en interacties met de bestuursorganen van het Fonds een gestaag verder groeiend onderling vertrouwen en intensivering tonen van de open dialoog over rol en verantwoordelijkheid ten opzichte van elkaar. Het Bestuur is zeer verheugd over deze observatie van het Verantwoordingsorgaan en onderschrijft deze volledig. Het Bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan voor de open en plezierige wijze waarop door het Verantwoordingsorgaan is bijgedragen aan de verbetering van de onderlinge samenwerking en het groeiende vertrouwen.

Het Bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan ook voor zijn inspanningen in het afgelopen jaar en spreekt zijn waardering uit voor het positieve oordeel van het

Verantwoordingsorgaan. Het Bestuur herkent zich in de door het Verantwoordingsorgaan genoemde thema's die het komende jaar van groot belang zijn, te weten het inspelen op de COVID-19 crisis, de pensioenregeling voor de aangesloten ondernemingen in de periode tussen 1 januari 2022 en de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, de anticipatie op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en de gevolgen voor het fonds van de aangekondigde afsplitsing van Philips Domestic Appliances. Deze thema's zullen komend jaar regelmatig onderwerp van gesprek zijn met het Verantwoordingsorgaan. Het Bestuur streeft ernaar het Verantwoordingsorgaan zoveel mogelijk mee te nemen in de belangrijke besluitvormingsprocessen binnen het Fonds en de discussies binnen het Bestuur, uiteraard met inachtneming van ieders rol en verantwoordelijkheid, zoals dat ook afgelopen jaar is gebeurd. Hieraan wordt mede invulling gegeven, door die discussies en de achtergronden van de besluitvorming toe te lichten bij de bespreking van de besluitenlijst van het Algemeen Bestuur. Daarbij zal bijzondere aandacht worden besteed aan de evenwichtigheid van de belangenafweging die ten grondslag ligt aan de besluitvorming van het Bestuur en die waar relevant wordt vastgelegd in het zogenoemde evenwichtigheidsjabloon.

Adviesaanvragen zullen mondeling en schriftelijk worden toegelicht en het Verantwoordingsorgaan zal tijdig worden voorzien van alle informatie die redelijkerwijs nodig is voor het uitbrengen van het advies.

Naar aanleiding van de wens van het Verantwoordingsorgaan dat het Bestuur waar relevant de voor het jaar gestelde doelen kwantificeert en over de realisatie daarvan rapporteert, merkt het Bestuur op dat het in zijn algemeenheid de voorkeur van het Verantwoordingsorgaan voor het zoveel mogelijk vastleggen van meetbare doelstellingen deelt. Zo zijn de financiële- en communicatie ambitie van het Fonds in kwantitatieve termen omschreven. Het Pensioenfondsplan leent zich wat minder voor het vastleggen van kwantificeerbare doelen, maar waar mogelijk zal het Bestuur ook in dat plan kwantificeerbare doelen (blijven) vastleggen. Op dit moment wordt in de kwartaalrapportage van het UB aan het NUB over het tweede kwartaal van ieder jaar een samenvattende rapportage opgenomen over de realisatie van de in het Pensioenfondsplan gestelde doelen in de eerste zes maanden van het jaar. Veelal betekent dit dat wordt aangegeven, of een bepaalde activiteit al dan niet tijdig is verricht. Wij zullen deze rapportage in het vervolg opnemen in de kwartaalrapportage over het vierde kwartaal van ieder jaar, waarbij wordt teruggeblikt op het gehele jaar. Deze jaarlijkse terugblik is dan beschikbaar voordat het Verantwoordingsorgaan zijn oordeel over dat jaar finaliseert.

Het Bestuur ziet uit naar het voortzetten en waar mogelijk verder verbeteren van de constructieve samenwerking met het Verantwoordingsorgaan in de komende jaren.

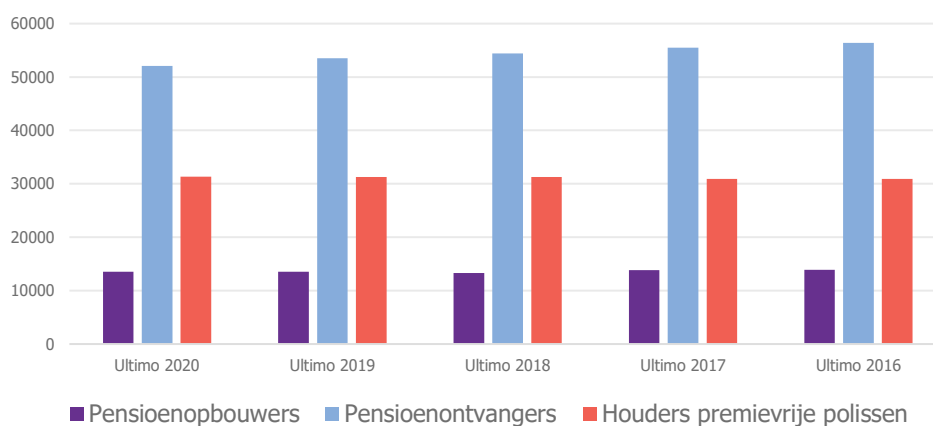
5 Philips Pensioenfonds in cijfers

5.1 Kerncijfers: vijfjarenvergelijking

Bedragen in miljoenen euro's

5.1.1 Pensioenen

Aantal deelnemers	Eind 2020	Eind 2019	Eind 2018	Eind 2017	Eind 2016
Pensioenopbouwers	13.533	13.525	13.320	13.812	13.912
Pensioenontvangers	52.069	53.505	54.440	55.516	56.411
Houders premievrije polissen	31.343	31.295	31.255	30.900	30.895
Totaal	96.945	98.325	99.015	100.228	101.218

Premies	2020	2019	2018	2017	2016
Werkgevers	221	221	218	221	210
Werkgevers koopsommen	3	1	2	2	3
Werknemers pensioenregeling	22	16	17	16	15
Werknemers vrijwillige verzekeringen	1	1	1	1	1
Totaal	247	239	238	240	229

Uitkeringen	2020	2019	2018	2017	2016
Pensioenen	655	658	660	669	674
Uitgaande waardeoverdrachten individueel	5	4	6	3	4
Totaal	660	662	666	672	678
Indexaties	2020	2019	2018	2017	2016
Pensioenopbouwers	0,64%	2,25%	0,60%	0%	0%
Pensioenontvangers en houders premievrije polissen	0,64%	0,75%	0,60%	0%	0%

5.1.2 Beleggingen

Verdeling belegd vermogen³⁴	Eind 2020	Eind 2019	Eind 2018	Eind 2017	Eind 2016
Onroerend goed	2.567	2.728	2.554	2.465	2.027
Aandelen	6.745	6.533	5.208	6.411	6.040
Vastrentende waarden	13.008	11.920	11.037	10.701	10.936
Overig	549	94	-244	-91 ³⁶	-127 ³⁶
Totaal	22.869	21.274	18.554	19.486	18.876
Resultaten beleggingen (in %)	2020	2019	2018	2017	2016
Indirect onroerend goed	-2,2	9,2	3,1	5,8	5,0
Aandelen	7,5	29,5	-5,0	9,9	10,9
Vastrentende waarden	5,7	13,0	1,7	-2,5	10,7
Totaal beleggingsresultaat	9,9	16,6	-2,4	5,8	10,2

³⁴ In paragraaf 6.5 'Toelichting op de balans' zijn de beleggingen voor risico pensioenfonds gebaseerd op een andere grondslag (RJ610). Deze cijfers zijn exclusief de beleggingen voor risico deelnemers.

5.1.3 Financiële positie

	Eind 2020	Eind 2019	Eind 2018	Eind 2017	Eind 2016
Pensioenvermogen	22.921	21.302	18.572	19.449	18.799
Voorziening pensioenverplichtingen	19.544	18.210	16.204	16.136	16.729
Gewogen gemiddelde marktrente ³⁵	0,15%	0,70%	1,34%	1,44%	1,27%
Actuele dekkingsgraad	117,3%	117,0%	114,5%	120,4%	112,3%
Beleidsdekkingsgraad	109,8%	114,2%	119,8%	117,2%	108,0%
Vereiste dekkingsgraad	118,2%	118,6%	118,8%	119,0%	117,8%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%	104,2%

³⁵ De gewogen gemiddelde marktrente komt voort uit de door DNB voorgeschreven curve ter bepaling van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen

5.2 Ontwikkeling deelnemers

	Opbouwers	Houders premievrije polissen	Ontvangers ouderdomspensioen	Ontvangers nabestaand en-pensioen	Ontvangers wezenpensioen
Saldo einde vorig verslagjaar	13.525	31.295	36.323	16.980	202
Toetreding	1.137	-102			
Vertrek / Revalidatie	-930	930			
Arbeidsongeschiktheid					
Pensioentoekenning	-185	-632	817	999	37
Overlijden	-14	-33	-1.850	-1.258	
Afkoop			-34	-67	-10
Afloop					-17
Waardeoverdracht		-59			
Andere oorzaken		-56	-53		
Saldo mutaties	8	48	-1.120	-326	10
Stand einde verslagjaar	13.533	31.343	35.203	16.654	212

5.3 Pensioenregelingen

Tot 1 januari 2020 voerde het Fonds in totaal acht pensioenregelingen uit die van toepassing waren op verschillende groepen deelnemers: flex pensioen cao, flex pensioen ES, de eindloonregeling, het Executives Pension Plan en diverse flexregelingen vanuit het verleden. Tevens was sprake van een aanvullende regeling in de meeste flexregelingen, de zogeheten Prepensioeneringsregeling.

In 2019 zijn diverse vereenvoudigingen in de uitvoering van de pensioenregelingen gerealiseerd, waardoor vanaf 1 januari 2020 alleen nog de twee regelingen worden uitgevoerd waarin pensioen wordt opgebouwd door de huidige medewerkers van Philips en Signify, namelijk het flex pensioen cao en het flex pensioen ES.

In deze regelingen zijn ook de arbeidsongeschikten opgenomen die tot 1 januari 2020 nog pensioen opbouwden volgens één van de oude pensioenregelingen van het Fonds.

Verder is er in beide pensioenregelingen geen sprake meer van inkoop van extra aanspraken op grond van de tot 1 januari 2021 geldende suppletieregeling. Op grond van deze regeling verkregen deelnemers voorwaardelijke, extra aanspraken op ouderdoms- en nabestaandenpensioen. Deze aanspraken werden tijdsevenredig bij het Fonds ingekocht over een periode van 15 jaar, van 1 januari 2006 tot 1 januari 2021, zolang sprake was van een actief deelnemerschap. In 2020 is het laatste deel van de extra aanspraken ingekocht en daarom is de suppletieregeling per 31 december 2020 beëindigd.

Het flex pensioen cao en flex pensioen ES zijn inhoudelijk gelijk aan elkaar, met uitzondering van de premieafspraken die met de werkgevers zijn gemaakt. Het betreft middelloonregelingen met voorwaardelijke na-indexatie. De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar.

De flex pensioen cao is van toepassing op 12.715 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2020). De flex pensioen ES, die door het Fonds vanaf 1 januari 2015 wordt uitgevoerd voor Executives en Senior Directors, is van toepassing op 818 deelnemers (stand per 31 december 2020). In deze aantallen zijn de arbeidsongeschikten meegenomen.

De kerngegevens van beide pensioenregelingen zijn samengevat in het volgende overzicht.

Flex pensioen cao en Flex pensioen ES
(kerngegevens per 1 januari 2021)

Franchise	€ 14.772
Maximaal pensioengevend salaris	€ 112.189
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	1,85% ³⁶ van de pensioengrondslag
Pensioenrichtleeftijd	68 jaar
Percentage nabestaandenpensioen	70% van het ouderdomspensioen
Werknemersbijdrage pensioenregeling (Philips)	2% van de pensioengrondslag
Werknemersbijdrage pensioenregeling (Signify)	5% van de pensioengrondslag

Pensioenregeling bij ABN AMRO Pensioenen

De aangesloten ondernemingen hebben voor medewerkers met een salaris boven € 112.189 (maximaal pensioengevend salaris per 1 januari 2021) een voorziening getroffen bij ABN AMRO Pensioenen voor het nabestaandenpensioen en de voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid boven dit salaris. Daarnaast hebben deze medewerkers de mogelijkheid om voor hun ouderdomspensioen bij ABN AMRO Pensioenen vrijwillig deel te nemen aan de netto pensioenregeling, die de aangesloten ondernemingen in het leven hebben geroepen.

³⁶ Dit is een geambieerd opbouwpercentage. Het feitelijke opbouwpercentage kan ook lager zijn.

6 Jaarrekening

6.1 Balans per 31 december 2020

Bedragen in miljoenen euro's

Na bestemming van saldo van baten en lasten

Activa		2020	2019
Beleggingen voor risico pensioenfonds	[1]	26.641	24.182
Beleggingen voor risico deelnemers	[2]	-	-
Vordering risicoherverzekeraar	[3]	18	12
Vorderingen en overlopende activa	[4]	1	8
Liquide middelen	[5]	51	46
Totaal activa		26.711	24.248
Passiva		2020	2019
Algemene reserve	[6]	3.377	3.092
Technische voorziening	[7]	19.544	18.210
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	[8]	-	-
Overige schulden en overlopende passiva	[9]	3.790	2.946
Totaal passiva		26.711	24.248

Het pensioenvermogen ultimo 2020 bedraagt € 22.921 miljoen (ultimo 2019: € 21.302 miljoen) en betreft het totaal van de post 'Algemene reserve' en de post 'Technische voorziening'.

6.2 Staat van baten en lasten over 2020

Bedragen in miljoenen euro's

Baten		2020	2019
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	[10]	247	239
Premiebijdragen voor risico deelnemers		-	0
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	[11]	2.045	3.046
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	[12]	-	7
Lasten		2020	2019
Pensioenuitkeringen	[13]	-655	-658
Pensioenuitvoeringskosten	[14]	-17	-14
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds:			
- Pensioenopbouw	[15]	-310	-245
- Toeslagverlening	[16]	-117	-162
- Rentetoevoeging	[17]	58	38
- Technisch resultaat		7	1
- Onttrekking pensioenuitkeringen		654	658
- Onttrekking pensioenuitvoeringskosten		17	17
- Wijziging marktrente	[18]	-2.140	-2.249
- Wijziging actuariële grondslagen	[19]	511	0
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	[20]	-1	-9
- Overige wijzigingen	[21]	-13	-55
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	[22]	-	97

Saldo overdrachten van rechten	[23]	1	7
Saldo herverzekeringen	[24]	-2	-2
Overige baten en lasten	[25]	0	8
Saldo van baten en lasten		285	724

Bestemming van het saldo van baten en lasten	2020	2019
---	-------------	-------------

- Algemene reserve	285	724
--------------------	-----	-----

6.3 Kasstroomoverzicht over 2020

Bedragen in miljoenen euro's

Onderstaande bedragen hebben betrekking op daadwerkelijke kasstromen in het verslagjaar en kunnen afwijken van de bedragen in de Staat van baten en lasten waarin de bedragen worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Kasstroom uit pensioenactiviteiten	2020	2019
Ontvangen premies	248	238
Ontvangen waardeoverdrachten	6	11
Betaalde pensioenuitkeringen	-656	-658
Saldo herverzekeringen	-2	-2
Betaalde waardeoverdrachten	-5	-5
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-17	-16
Overige ontvangsten en betalingen	-14	-5
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-440	-437
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten	2020	2019
Verkopen en mutaties in beleggingen voor risico pensioenfonds	8.981	4.816
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	498	537
Aankopen beleggingen	-8.995	-4.853
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-35	-20
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	449	480
Mutatie kasmiddelen	9	43

De kasmiddelen betreffen de liquide middelen zoals deze getoond worden in de balans. Deze nemen in het verslagjaar toe van € 46 miljoen naar € 51 miljoen (zie toelichting [5]). Tevens zijn als kasmiddelen aangemerkt de in de beleggingsportefeuille aangehouden liquiditeiten die niet in geldmarktfondsen zijn belegd. Deze nemen in het verslagjaar toe van € 101 miljoen naar € 105 miljoen (zie toelichting [1]).

6.4 Toelichting behorende tot de jaarrekening

Bedragen in miljoenen euro's

6.4.1 Inleiding

De Stichting³⁷ heeft ten doel ten behoeve van de aangeslotenen, premievrije polishouders, de pensioengerechtigden en de overige aanspraakgerechtigden, door de aangesloten ondernemingen gesloten pensioenovereenkomsten als bedoeld in de Pensioenwet, uit te voeren, in de ruimste zin van het woord en in overeenstemming met de pensioenreglementen die zijn vastgesteld op basis van de pensioenovereenkomsten en de tussen de Stichting Philips Pensioenfonds (verder aangeduid als: het Fonds) en de aangesloten ondernemingen gesloten financierings- of uitvoeringsovereenkomsten.

Het Fonds zal, hetzij de dekking van de pensioenaanspraken en -rechten op pensioen voortvloeiende uit bovenvermelde pensioenreglementen in eigen beheer (voor eigen risico) houden, hetzij overeenkomsten van verzekering sluiten met één of meer verzekeraars als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet. Het Fonds ontvangt ter verwezenlijking van het gestelde doel bijdragen van de aangesloten ondernemingen, waaronder de bijdragen van aangeslotenen. Ook kan het Fonds andere bijdragen ontvangen.

Om de uitbetaling van pensioenen nu en in de toekomst zo goed mogelijk zeker te stellen, moet het Pensioenfonds zorgdragen dat het over voldoende financiële middelen beschikt. Het geld dat hiervoor nodig is, wordt enerzijds verkregen uit beleggingsopbrengsten en anderzijds via premie-ontvangsten. Afspraken over de premie zijn tussen de aangesloten ondernemingen en het Pensioenfonds gemaakt en vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomsten. Nadat het Fonds de overeengekomen premie heeft ontvangen, hebben de aangesloten ondernemingen geen verdere financiële verplichtingen meer. Ook niet indien de financiële positie van het Fonds zich minder goed ontwikkelt dan gedacht op het moment dat de premie werd overeengekomen. Om tegenvallers op te vangen, houdt het Fonds zo mogelijk buffers aan. Indien die niet toereikend zijn, wordt in eerste instantie niet of niet volledig geïndexeerd en kan in het uiterste geval verlaging van opgebouwde aanspraken worden doorgevoerd.

Het Fonds is bevoegd de administratie van de uitgevoerde pensioenregelingen en het beheer van het vermogen, inclusief dat deel van het vermogen dat wordt aangehouden ten behoeve van de uitvoering van één of meer premieovereenkomsten, geheel of ten dele op te dragen aan één of meer derden.

³⁷ Stichting Philips Pensioenfonds, met statutaire zetel in Eindhoven (High Tech Campus 5.2, 5656 AE, Eindhoven), KvK nummer 41087111

Indien het Fonds werkzaamheden uitbesteedt aan een derde draagt het Fonds er zorg voor dat deze derde de bij of krachtens de wet gestelde regels, die op de uitbesteding van toepassing zijn, naleeft. Het Fonds zal daartoe onder meer een uitbestedingsovereenkomst, die voldoet aan de gestelde eisen, aangaan met deze derde.

6.4.2 Overeenstemmingsverklaring

De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ). De jaarrekening is tevens gebaseerd op de bepalingen van het Financieel Toetsingskader.

6.4.3 Algemene grondslagen

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in miljoenen euro's. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Cijfers ter vergelijking zijn voor vergelijkingsdoeleinden waar nodig aangepast.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen

vanaf het moment waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen (bij activa) danwel dat de afwikkeling gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen (bij verplichtingen) en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Algemeen Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen en van baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Wijzigingen in schattingen worden toegelicht onder de desbetreffende waarderinggrondslag. Het financieel effect wordt gekwantificeerd vermeld in de toelichting op de jaarrekening.

In 2020 heeft een schattingswijziging plaatsgevonden van de voorziening pensioenverplichtingen inzake de toepassing van de prognosetafel AG2020 en fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze schattingswijziging wordt verder toegelicht onder de specifieke grondslagen.

In 2019 hebben geen schattingswijzigingen plaatsgevonden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsresultaten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	Eind 2020	Eind 2019	Eind 2018	Eind 2017	Eind 2016
USD	1,2236	1,1225	1,1432	1,2008	1,0547
GBP	0,8951	0,8473	0,8976	0,8877	0,8536
JPY	126,3254	121,9876	125,4207	135,2701	123,0208
CHF	1,0816	1,0870	1,1269	1,1702	1,0720
SEK	10,0485	10,5078	10,1350	9,3266	9,5820

6.4.4 Specifieke grondslagen

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen van dat soort beleggingen.

Lopende interestposities uit hoofde van beleggingen worden verantwoord als onderdeel van de marktwaarde van de betreffende beleggingscategorie.

Op grond van de RJ610 worden vorderingen en schulden in verband met beleggingstransacties onder de beleggingsrubriek geclassificeerd, behorend bij de portefeuille waarin deze zijn opgenomen. Tijdelijke banksaldi in verband met beleggingstransacties worden geclassificeerd onder vastrentende waarden indien ze in geldmarktfondsen belegd zijn, en onder overige beleggingen indien ze niet in geldmarktfondsen belegd zijn.

Schulden uit hoofde van derivaten, en schulden uit hoofde van ontvangen liquiditeitenonderpand worden evenwel opgenomen onder 'overige schulden'. Voor derivaten geldt hierbij dat de openstaande posities niet gesaldeerd worden weergegeven, maar dat het totaal van alle 'deals' met een positieve waarde op balansdatum wordt verantwoord onder beleggingen, en dat het totaal van alle 'deals' met een negatieve waarde op balansdatum wordt verantwoord onder de 'overige schulden'.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De actuele waarde is gebaseerd op twee door onafhankelijke deskundigen verrichte taxaties, waarbij de laagste waarde van beide taxaties is aangehouden voor het totaal van het direct

vastgoed. Resultaten door wijziging in actuele waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord. Bij de waardering wordt gebruikgemaakt van zowel de huurkapitalisatie- als de Discounted Cash Flow-methode (DCF). De taxaties worden hierbij uitgevoerd door Vastgoed gecertificeerde taxateurs. Bij de taxaties is gewerkt volgens de richtlijnen van de RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors), ROZ/IPD (vereniging Raad voor Onroerende Zaken / Investment Property Databank) en IVS (International Valuation Standard) alsmede volgens de aanbevelingen van het platform taxateurs en accountants. Ten behoeve van de taxaties worden de objecten bezocht door de taxateurs. De taxateurs hebben bevestigd dat ze ten behoeve van de taxaties de gevraagde informatie ontvangen hebben c.q. door het Fonds is verklaard dat het Fonds alle relevante informatie aan taxateurs heeft aangeleverd.

Beleggingen in direct vastgoed waarvoor een verkoopovereenkomst tot stand is gekomen doch die aan het eind van het verslagjaar nog niet geleverd zijn, zijn gewaardeerd tegen de overeengekomen verkoopprijs.

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum, waarbij de onderliggende vastgoedbeleggingen zijn gewaardeerd op actuele waarde die in de meeste gevallen is ontleend op basis van onafhankelijke taxatie, en in enkele gevallen aangevuld met schattingen van het management van het vastgoedfonds. Bij niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden periodieke analyses van resultaten uitgevoerd, evenals analyse van de gecontroleerde jaarrekeningen van de indirecte vastgoedbeleggingen, en vergelijking met de waarde-opgaven van de fondsmanagers. Niet in alle gevallen zijn gecontroleerde jaarrekeningen beschikbaar voor vaststelling van de jaarrekening.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende aandelenbeleggingen zijn gewaardeerd op actuele waarde conform de hiervoor genoemde grondslagen voor (directe) beleggingen.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen inclusief opgelopen interest. Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel en de looptijden.

De actuele waarde van de hypotheekportefeuille bestaat uit de netto contante waarde van de verwachte rente- en aflossingsstromen uit de hypotheekportefeuille. De verwachte kasstromen worden bepaald rekening houdend met gemiddelde voortijdige aflossingen. De verwachte kasstromen van de woninghypotheekportefeuille worden contant gemaakt met behulp van een rentevoet die is gebaseerd op consumententarieven die gesegmenteerd zijn naar risico- klassen, lossende en niet-lossende leningen en gecorrigeerd voor kosten en risico's die zich reeds hebben voorgedaan. De verwachte kasstromen van de bedrijfshypotheekportefeuille worden contant gemaakt met behulp van een rentevoet, die is gebaseerd op de som van componenten voor geschatte kosten en risico's behorend bij de portefeuille bedrijfsleningen.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die er niet zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. In deze waarderingmodellen wordt de waarde van interest rate swaps en inflation linked swaps bepaald op basis van het verschil tussen de waarde van alle toekomstige betalingen door de tegenpartij aan het Fonds en de waarde van alle toekomstige betalingen door het Fonds aan de tegenpartij. Voor interest rate swaps worden deze kasstromen bepaald op basis van de in het contract vastgelegde rente (veelal Euribor of Libor) en wordt de OIS-curve (Overnight indexed swapcurve) gehanteerd bij de contantmaking van die verwachte kasstromen. Voor inflation linked swaps worden de verwachte kasstromen afgeleid uit een curve van 'forward nulcouponswaps', de zogenoemde 'break-even inflatiecurve' en wordt de OIS-curve gehanteerd bij de contantmaking van die verwachte kasstromen.

De marktwaarde van valutatermijnaffaires wordt bepaald door de waarde van de vreemde valuta tegen de termijnkoersen op het afsluitmoment af te zetten tegen de waarde van de vreemde valuta tegen de termijnkoersen op de balansdatum.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Voor beleggingen in private equity is dit de intrinsieke waarde ultimo boekjaar ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum.

Liquiditeiten zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vordering risicoherverzekeraar

De vordering risicoherverzekeraar wordt gewaardeerd op actuele waarde en heeft betrekking op het met Elips Life AG afgesloten herverzekeringscontract voor de duur van 4 jaar ter dekking van de arbeidsongeschiktheidsrisico's. De vordering is daarbij gelijk gesteld aan drie maal de ingeschatte risicoherverzekeringspremie per 1 januari volgend op de balansdatum welke premie is bepaald op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw van ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen over de periode van 1 juli van jaar 3 volgend op de vaststeldatum en het bereiken van de pensioenrichtleeftijd. De contante waarde wordt berekend op basis van de actuariële grondslagen van het Fonds zoals deze per 1 januari van het betreffende jaar van toepassing zijn. Indien de

kredietwaardigheid van de risicoherverzekeraar hiertoe aanleiding geeft, wordt een afslag toegepast bij het bepalen van de waarde van de vordering.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, tenzij anders vermeld, onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde, zijnde de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen van het Fonds. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Het financieel effect van de rentetermijnstructuur wordt toegelicht onder [7] Technische voorziening. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen wordt uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkeling. Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen worden uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Sterftekansen: Prognosetafel AG 2020 gecorrigeerd met de fonds specifieke ervaringssterfte, gebaseerd op het Willis Towers Watson ervaringssterftemodel 2020.
- Partnersysteem voor het waarderen van het niet-ingegaan nabestaandenpensioen tot pensionering: onbepaalde partnersysteem met fonds specifieke partnerfrequenties
- Partnersysteem voor het waarderen van het niet-ingegaan nabestaandenpensioen na pensionering: bepaalde partnersysteem.
- De partners van de (gewezen) mannelijke aangeslotenen worden verondersteld drie jaar jonger te zijn.
- De partners van de (gewezen) vrouwelijke aangeslotenen worden verondersteld drie jaar ouder te zijn.
- Een opslag van 2,0% van de voorziening pensioenverplichtingen ter dekking van toekomstige uitvoeringskosten.
- Arbeidsongeschiktheidsrisico op basis van de verwachte schadelast, vastgesteld als drie maal de ingeschatte risicoherverzekeringspremie per 1 januari volgend op de balansdatum.

Schattingswijziging voorziening pensioenverplichtingen ultimo 2020

In 2020 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot toepassing van de meest recente informatie omtrent levensverwachting (Prognosetafel AG2020) bij de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen. Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur op basis van nadere analyse besloten tot aanpassing van de gehanteerde ervaringssterfte. De fondsspecifieke correctie is gebaseerd op het Willis Towers Watson ervaringssterfmodel 2020. De nieuwste AG-Prognosetafel en fondsspecifieke ervaringssterfte 2020 hebben per saldo tot een afname van de voorziening verplichtingen geleid met circa 2,5% (€ 511 miljoen). Van dit totaalbedrag betreft € 423 miljoen de aanpassing van de AG-Prognosetafel, en € 88 miljoen de aanpassing van de ervaringssterfte. Als gevolg hiervan is de actuele dekkingsgraad per november 2020 met 2,6 dekkingsgraadpunt toegenomen. De wijziging is verder toegelicht onder [19] Wijziging actuariële grondslagen.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Actuele en beleidsdekkingsgraad

Het Fonds baseert beleidsbeslissingen op de beleidsdekkingsgraad, voor zover dat wettelijk vereist is. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. De actuele dekkingsgraad wordt berekend als het quotiënt van de middelen ter dekking van de pensioenverplichtingen en de technische voorziening. De middelen ter dekking van de pensioenverplichtingen zijn gelijk aan het totaal van de activa minus de schulden en de overlopende passiva. Voor het bepalen van de actuele dekkingsgraad wordt de technische voorziening bepaald op basis van de door DNB maandelijks gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Premiebijdragen

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Beleggingsresultaten zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben. Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen (gefactureerde of nog te factureren) kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente, dividend en dergelijke gepresenteerd. Ten aanzien van dividend is uitsluitend het in het verslagjaar ter beschikking gestelde dividend als opbrengst verantwoord. Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

Overige baten

Overige baten zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten betreffen de aan het verslagjaar toe te rekenen kosten van pensioenbeheer en overige kosten welke verband houden met het besturen van het Fonds.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds*Pensioenopbouw*

De pensioenopbouw wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenaanspraken plaatsvindt.

Toeslagverlening

De verhoging van de technische voorziening uit hoofde van indexering, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop de toezegging wordt gedaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente van -0,32% toegevoegd (2019: rente van -0,24%) op basis van de éénjaarsrente op de interbancaire swapmarkt. Omdat de éénjaarsrente negatief is, is er feitelijk sprake van een onttrekking aan de voorziening.

Technisch resultaat

In de post 'Technisch resultaat' is het resultaat op arbeidsongeschiktheid alsmede op sterfte als gevolg van langlevens en kortlevens opgenomen. Het resultaat op langlevens ontstaat doordat mensen korter of langer leven dan eerder is aangenomen. Het resultaat op kortlevens ontstaat doordat er meer of minder mensen overlijden dan verwacht.

Pensioenuitkeringen

De post 'Pensioenuitkeringen' bestaat uit de verrichte pensioenuitkeringen c.q. de uit de voorziening vrijgevallen pensioenuitkeringen.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging rentetermijnstructuur

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De wijziging van de voorziening pensioenverplichtingen op de balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële grondslagen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van aanspraken

Individuele waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten verwerkt op het moment waarop deze betaald dan wel ontvangen worden. Collectieve waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten verwerkt op moment van betaling van het overeengekomen voorschotbedrag.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie in de voorziening heeft betrekking op toegevoegd rendement, onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten en omzetting naar technische voorziening. Met ingang van boekjaar 2020 is er geen sprake meer van een voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers.

Saldo overdrachten van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Saldo herverzekeringen

Het Fonds heeft het risico van overlijden en arbeidsongeschiktheid herverzekerd bij Elips Life AG. De premies en uitkeringen worden toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Het herverzekerde overlijdensrisico is de contante waarde van het nog niet opgebouwde nabestaandenpensioen. Voor alle deelnemers wordt een risicokapitaal verzekerd en uitgekeerd bij overlijden, ongeacht of er sprake is van een partner. De kapitalen in de premiebepaling van het herverzekeringscontract ter dekking van overlijden zijn gebaseerd op het onbepaald partnersysteem met leeftijdsafhankelijke partnerfrequenties. De verzekering van de premievrijstelling van pensioenopbouw is gebaseerd op de premie die benodigd is voor de jaarlijkse pensioenopbouw. De verzekering van het arbeidsongeschiktheidspensioen is gebaseerd op de uit te keren arbeidsongeschiktheidspensioenen. Voor de verzekering van het arbeidsongeschiktheidsrisico wordt rekening gehouden met een wachttijd van 3 jaar, te rekenen vanaf de eerste ziektedag.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd en zijn gebaseerd op waargenomen kasstromen. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

6.5 Toelichting op de balans

Bedragen in miljoenen euro's

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Beleggingen met positieve waarde	2.734	6.496	12.790	3.530	3	25.553
Overige vorderingen	6	17	68	-	-	91
Liquiditeiten	-	-	966	-	105	1.071
	2.740	6.513	13.824	3.530	108	26.715
Overige schulden	-7	-1	-66	-	-	-74
Balanswaarde	2.733	6.512	13.758	3.530	108	26.641
Beleggingen met positieve waarde	2.734	6.496	12.790	3.530	3	25.553
Beleggingen met negatieve waarde	-	-	-	-3.012	-	-3.012
Beleggingen exclusief gerelateerde vorderingen en schulden	2.734	6.496	12.790	518	3	22.541

2019	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Deri- vaten	Overige beleggingen	Totaal
Beleggingen met positieve waarde	2.987	6.228	10.153	2.580	3	21.951
Overige vorderingen	15	16	37	-	-	68
Liquiditeiten	-	-	2.109	-	101	2.210
	3.002	6.244	12.299	2.580	104	24.229
Overige schulden	-16	-0	-31	-	-	-47
Balanswaarde	2.986	6.244	12.268	2.580	104	24.182
Beleggingen met positieve waarde	2.987	6.228	10.153	2.580	3	21.951
Beleggingen met negatieve waarde	-	-	-	-2.533	-	-2.533
Beleggingen exclusief gerelateerde vorderingen en schulden	2.987	6.228	10.153	47	3	19.418

De beleggingen onder vastrentende waarden zijn inclusief de opgelopen interest.

Per balansdatum is € 0 miljoen aan beleggingen uitgeleend (eind 2019: € 0 miljoen).

Ontvangen en verstrekt onderpand

Het Fonds ontvangt en verstrekt onderpand uit hoofde van valuta-, rente- en inflatiederivaten in de vorm van liquiditeiten en vastrentende waarden gebaseerd op de waardeontwikkelingen van genoemde derivaten. In geval van een positieve waardeontwikkeling ontvangt het Fonds onderpand en in geval van een negatieve waardeontwikkeling verstrekt het Fonds onderpand.

Liquiditeiten

Ultimo 2020 bedraagt het door het Fonds ontvangen liquiditeitenonderpand als gevolg van een netto positieve waardeontwikkeling van valuta-, rente- en inflatiederivaten € 760 miljoen (2019: € 375 miljoen). Dit bedrag staat vermeld zowel onder liquiditeiten als onder de overige schulden en overlopende passiva als terugbetalingsverplichting, zie toelichting [9] op pagina 147. Daarnaast bedraagt het door het Fonds ultimo 2020 in liquiditeiten verstrekte onderpand € 5 miljoen (2019: € 1 miljoen).

Vastrentende waarden

Ultimo 2020 bedraagt de actuele waarde van de door het Fonds als onderpand verstrekte vastrentende waarden als gevolg van een negatieve waardeontwikkeling van de valuta-,

rente- en inflatiederivaten € 278 miljoen (2019: € 428 miljoen). Dit bedrag is verantwoord als belegging met een positieve waarde onder vastrentende waarden. Het Fonds heeft ultimo 2020 geen vastrentende waarden als onderpand ontvangen (2019: € 0 miljoen).

Liquiditeiten

De in de beleggingsportefeuilles aangehouden liquiditeiten die niet in geldmarktfondsen belegd zijn ten bedrage van € 105 miljoen (2019: € 101 miljoen) worden opgenomen onder overige beleggingen. Hiervan betreft € 8 miljoen liquiditeitenonderpand (2019: € 3 miljoen).

Onder vastrentende waarden worden opgenomen de door het Fonds gehouden participaties in geldmarktfondsen.

Geldmarktfondsen	2020	2019
BlackRock Euro Institutional Liquidity Fund	928	2.074
BlackRock USD Institutional Liquidity Fund	37	35
BlackRock GBP Institutional Liquidity Fund	1	0
Totaal	966	2.109

Bovenstaande tabel bevat ook het in de geldmarktfondsen belegde onderpand. Het in geldmarktfondsen belegde onderpand betreft een bedrag van € 752 miljoen (2019: € 372 miljoen).

De Euro / USD / GBP Institutional Liquidity Funds zijn conservatief beheerde fondsen bestaande uit korte termijn geldmarktproducten met hoge kredietwaardigheid. De fondsen hebben een Aaa rating (Moody's). De afname in de aangehouden liquiditeiten wordt veroorzaakt doordat het Fonds heeft besloten om de strategische allocatie naar beleggingen in liquiditeiten te verlagen.

Verloopoverzicht beleggingen

Beleggingen	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 31 december 2018	2.598	4.942	9.480	-322	4	16.702
Aankopen/verstrekkingen	368	1.086	3.378	-	-	4.832
Verkopen/aflossingen	-273	-1.144	-3.811	571	-1	-4.658
Waardeverschillen en verkoopresultaten	294	1.344	1.106	-202	0	2.542
Stand per 31 december 2019	2.987	6.228	10.153	47	3	19.418
Aankopen/verstrekkingen	363	1.498	7.160	-	-	9.021
Verkopen/aflossingen	-362	-1.801	-4.892	-415	-	-7.470
Waardeverschillen en verkoopresultaten	-254	571	369	886	0	1.572
Stand per 31 december 2020	2.734	6.496	12.790	518	3	22.541

Actuele waarde

Zoals vermeld in de 'Algemene grondslagen' zijn de beleggingen van het Fonds gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Schattingen van de actuele waarde zijn momentopnamen, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen etcetera) en zijn derhalve gewaardeerd op basis van de beste inschatting die van bovenstaande factoren gemaakt kan worden. Voor sommige financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de actuele waarde als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden de boekwaarde benadert.

De waardering van de beleggingen is bepaald met behulp van onderstaande methodes (classificatie is gebaseerd op RJ 290.916):

Beleggingen	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
2020						
(Genoteerde) marktprijzen	749	6.485	11.679	0	-	18.913
Onafhankelijke taxaties	1	-	-	-	-	1
Netto contante waarde berekeningen	-	-	1.011	518	-	1.529
Andere methode	1.984	11	100	-	3	2.098
Totaal	2.734	6.496	12.790	518	3	22.541
2019						
(Genoteerde) marktprijzen	1.076	6.222	9.107	1	-	16.406
Onafhankelijke taxaties	1	-	-	-	-	1
Netto contante waarde berekeningen	-	-	886	46	-	932
Andere methode	1.910	6	160	-	3	2.079
Totaal	2.987	6.228	10.153	47	3	19.418

Liquiditeiten van het Fonds die zijn geïnvesteerd in geldmarktfondsen zoals opgenomen onder vastrentende waarden, behoren tot '(genoteerde) marktprijzen' en zijn niet opgenomen in bovenstaande overzichten. Geldmarktfondsen en andere beleggingsfondsen kunnen als '(genoteerde) marktprijzen' geclassificeerd worden indien door deze fondsen dagelijks een intrinsieke waarde wordt afgegeven waartegen ook dagelijks kan en wordt gehandeld.

Bij de bepaling van de waardering van de beleggingen zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

(Genoteerde) marktprijzen

Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt. Hieronder vallen de beursgenoteerde aandelen in vastgoedfondsen, aandelen, obligaties en futures.

Onafhankelijke taxaties

Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van direct vastgoed in bezit van het Fonds. Ultimo 2020 bedroeg de waarde van het direct vastgoed € 1 miljoen (2019: € 1 miljoen). Voor de belangrijkste uitgangspunten bij de waardering van het (directe)

vastgoed wordt verwezen naar de grondslagen voor deze post in de 'Algemene grondslagen'.

Netto contante waarde berekeningen

De reële waarde van de hypothecaire leningen wordt bepaald met behulp van een netto contante waarde methode. Ultimo 2020 bedroeg de waarde van de hypothecaire leningen € 1.011 miljoen (2019: € 886 miljoen). De verwachte kasstromen van woninghypotheken worden contant gemaakt met behulp van een rentevoet die is gebaseerd op consumententarieven en de kenmerken van de individuele hypotheekleningen.

De verwachte kasstromen van bedrijfshypotheken worden contant gemaakt met behulp van een rentecurve die is gebaseerd op de euro-swapcurve vermeerderd met een spread voor onder meer fundingkosten, kredietrisico en andere kosten.

De netto contante waarde berekening van de rentederivaten vindt plaats aan de hand van de OIS-curve. Voor de valutaderivaten en inflatiederivaten wordt aansluiting gezocht bij marktdata. Ultimo 2020 bedroeg de actuele waarde van deze derivaten € 518 miljoen positief (2019: € 46 miljoen positief). Verder wordt verwezen naar de grondslagen voor de post derivaten in de 'Algemene grondslagen'.

Andere methode

Voor de niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages (andere methode). Deze rapportages zijn niet door een accountant gecontroleerd en de periode van deze rapportages loopt niet (in alle gevallen) synchroon met het boekjaar van het Fonds. Om deze onzekerheid te mitigeren, vinden monitoringactiviteiten plaats gedurende het jaar, wordt op kwartaalbasis de waardeontwikkeling gevolgd en beoordeeld aan de hand van ontwikkelingen in de markt. Daarnaast wordt jaarlijks achteraf een aansluiting gemaakt met de gecontroleerde jaarrekeningen van deze fondsen. De waardering kan hoger of lager zijn, maar is gezien de mitigerende maatregelen naar de inschatting van het Fonds niet materieel voor vermogen en resultaat. Ultimo 2020 bedroeg de waarde van de niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen € 1.984 miljoen (2019: € 1.910 miljoen).

Ook bij private equity (ultimo 2020: € 3 miljoen; ultimo 2019: € 3 miljoen, opgenomen onder overige beleggingen) wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages.

Voor aandelen en vastrentende waarden wordt de waardering bepaald door uit te gaan van een prijs die tot stand is gekomen op een actieve markt. Wanneer voor minimaal vijf opeenvolgende werkdagen geen prijsupdate is ontvangen wordt uitgegaan van de laatst bekende marktprijs. In dat geval wordt de belegging gerapporteerd onder 'andere methode'.

Vastgoed	2020	2019
Direct vastgoed	1	1
Indirect beursgenoteerd vastgoed	749	1.076
Indirect niet-beursgenoteerd vastgoed	1.984	1.910
Stand per 31 december	2.734	2.987

Direct vastgoed is getaxeerd door onafhankelijke, gecertificeerde taxateurs.

Gezien de geringe waarde van het resterende direct vastgoed, is er ultimo 2020 geen taxatie verricht, maar zijn de taxatiewaarden van ultimo 2015 gehanteerd. Het Fonds heeft vastgesteld dat er geen relevante marktontwikkelingen zijn die ertoe zouden leiden dat de taxatiewaarden van ultimo 2015 in belangrijke mate afwijken van de marktwaarde van het resterende direct vastgoed ultimo 2020.

Indirect vastgoed betreft beleggingen in beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. De beursgenoteerde beleggingen zijn tegen de beurskoers per balansdatum opgenomen voor een bedrag van € 749 miljoen (2019: € 1.076 miljoen).

Aandelen	2020	2019
Aandelen ontwikkelde markten	5.796	5.536
Aandelen opkomende markten (niet zijnde BRIC)	526	489
Aandelen BRIC (Brazilië, Rusland, India, China)	174	203
Stand per 31 december	6.496	6.228

De aandelenbeleggingen zijn beursgenoteerd.

De indeling in bovenstaande tabel is gebaseerd op de landenclassificatie volgens de definitie van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). De toepassing van OESO sluit aan bij hetgeen DNB voorschrijft voor de toezichtsrappportages.

Vastrentende waarden	2020	2019
Staatsobligaties	8.636	7.289
Bedrijfsobligaties	3.112	1.976
Hypotheke	1.011	886
Inflation linked bonds	31	2
Stand per 31 december	12.790	10.153

De staatsobligaties, bedrijfsobligaties en inflation linked bonds worden verhandeld op een actieve markt.

Waardering hypotheke

De actuele waarde van de hypotheke wordt bepaald door de verwachte kasstromen van de woninghypotheke per individuele lening contant te maken met behulp van een rentevoet die is gebaseerd op consumententarieven die gesegmenteerd zijn naar risicoklassen, lossende en niet-lossende leningen en gecorrigeerd voor kosten en risico's die zich reeds zijn hebben voorgedaan. De verwachte kasstromen van de bedrijfshypotheke worden contant gemaakt met behulp van een rentevoet die is gebaseerd op de som van componenten voor geschatte kosten en risico's behorend bij de portefeuille bedrijfsleningen.

Bij het schatten van de verwachte kasstromen wordt per ultimo 2020 rekening gehouden met voortijdige aflossingen van 4,5% (2019: 5,0%) op jaarbasis voor wat betreft woninghypotheke en 6,0% (2019: 7,0%) op jaarbasis voor wat betreft bedrijfshypotheke. Deze parameters zijn geschat op basis van de werkelijke vervroegde aflossingen in de portefeuilles in de laatste jaren, waarbij deze ook worden vergeleken met de gemiddelde vervroegde aflossingen in de markt. De percentages worden toegepast op de uitstaande hoofdsom per prognoseperiode.

Daarnaast wordt bij het vertalen van marktrentes van woninghypotheke naar de rentevoet waarmee de woninghypotheke worden verdisconteerd, rekening gehouden met kosten- en risico-opslagen in de marktrentes die niet meer van toepassing zijn op al bestaande leningen of die zich reeds hebben voorgedaan in bestaande leningen.

Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt onder meer gebruikgemaakt van financiële derivaten. Het Fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om vormen van marktrisico zoveel mogelijk af te dekken.

De marktwaarde van de derivatenposities ultimo 2020 en ultimo 2019 blijkt uit onderstaande tabel:

Derivaten	2020			2019		
	Saldo	Positief	Negatief	Saldo	Positief	Negatief
Valutaderivaten	182	269	-87	15	92	-77
Aandelenderivaten	0	0	0	0	0	-0
Rentederivaten	1.114	3.249	-2.135	667	2.488	-1.821
Inflatiederivaten	-778	12	-790	-635	-	-635
Stand per 31 december	518	3.530	-3.012	47	2.580	-2.533

Het Fonds dekt een deel van het renterisico af door middel van renteswaps. In 2020 is de rente gedaald zodat de marktwaarde van de renteswaps is toegenomen. Daarnaast dekt het Fonds ook een deel van het inflatierisico af. Omdat de toekomstige inflatieverwachting in 2020 is afgenomen leidde dit tot een verdere afname van de marktwaarde van inflatieswaps.

In 2018 heeft het Fonds in het kader van de Pensioenafspraken 2019 op zo efficiënt mogelijke wijze via rentederivaten het renterisico met betrekking tot de pensioenopbouw in de jaren 2019 tot en met 2021 afgedekt. Ultimo 2020 bedraagt de waarde van deze derivaten € 108 miljoen (2019: € 115 miljoen). Deze waarde is begrepen in de bedragen in vorenstaand overzicht.

In de volgende tabel worden de uitstaande derivatenposities vermeld uitgedrukt in notional bedragen die door het Fonds zijn aangegaan uit hoofde van het strategisch afdekkingsbeleid.

Derivaten (notionals ³⁸)	2020			2019		
	Saldo	Long	Short	Saldo	Long	Short
Valutaderivaten	-10.094	4.007	-14.101	-9.151	3.070	-12.221
Rentederivaten	893	5.096	-4.203	1.094	5.325	-4.231
Inflatiederivaten	2.204	2.204	-	2.232	2.232	-

Daarnaast heeft het Fonds derivatencontracten afgesloten voor efficiënt portefeuillebeheer waaronder aandelenderivaten. De notional bedragen hiervan kunnen fluctueren, maar zijn over het algemeen beperkt. Deze zijn niet in bovenstaande tabel opgenomen.

Overige beleggingen	2020	2019
Private Equity	3	3
Stand per 31 december	3	3

³⁸ nominaal bedrag, de (fictieve) hoofdsom van de onderliggende waarde die als rekeneenheid wordt gehanteerd

[2] Beleggingen voor risico deelnemers	Zakelijke waarden	Vastrentende waarden	Liquiditeiten	Totaal
Stand per 31 december 2018	15	69	13	97
Aankopen/verstrekkingen	-	-	-	-
Verkopen/aflossingen	-17	-74	-13	-104
Waardeverschillen en verkoopresultaten	2	5	-0	7
Stand per 31 december 2019	-	-	-	-
Aankopen/verstrekkingen	-	-	-	-
Verkopen/aflossingen	-	-	-	-
Waardeverschillen en verkoopresultaten	-	-	-	-
Stand per 31 december 2020	-	-	-	-

Er was geen voorziening pensioenverplichtingen meer voor risico deelnemers ultimo 2019.

[3] Vordering risicoherverzekeraar	2020	2019
Stand 1 januari	12	6
Aangroei vordering risicoherverzekeraar	6	6
Stand per 31 december	18	12

Het Fonds heeft met ingang van 2018 het risico van overlijden en arbeidsongeschiktheid herverzekerd bij Elips Life AG. Bij arbeidsongeschiktheid geldt een wachttijd van 3 jaar. Bovenstaande vordering is de actuele waarde van de verwachte toekomstige uitkering door Elips Life AG inzake arbeidsongeschiktheid. Deze vordering heeft een looptijd tussen de één en drie jaar.

Met ingang van 1 oktober 2020 is Elips Life onderdeel geworden van Corporate Solutions, de commerciële verzekeringstak van de Swiss Re Group. Swiss Re kende per 17 juli 2020 een rating van A+ (oordeel: 'superior', bron: A.M. Best) en recentelijker per 22 januari 2021 een rating van Aa3 (oordeel: 'excellent', bron: Moody's). Elips Life is daarmee in voldoende mate kredietwaardig. Met de herverzekeraar is geen (technische) winstdelingsregeling overeengekomen.

Ten aanzien van de herverzekering van het arbeidsongeschiktheidsrisico gelden de volgende bepalingen bij contractbeëindiging:

- de herverzekeraar blijft ongewijzigd aansprakelijk voor reeds erkende respectievelijk nog te erkennen aanspraken op een uitkering.
- indien een arbeidsongeschiktheidsrente is herverzekerd: een wijziging van het uitkeringspercentage van een arbeidsongeschiktheidsrente wordt altijd in aanmerking genomen als deze leidt tot indeling in een lagere arbeidsongeschiktheidsklasse of beëindiging van de uitkering maar ook als deze leidt tot indeling in een hogere arbeidsongeschiktheidsklasse. Voor premievrijstellingsrentes wordt uitsluitend een verlaging van het uitkeringspercentage of beëindiging van de uitkering in aanmerking genomen.

Ten aanzien van de herverzekering van het overlijdensrisico geldt dat tussentijdse beëindiging van de overeenkomst niet meer mogelijk is.

[4] Vorderingen en overlopende activa	2020	2019
Vordering op werkgevers	-	-
Waardeoverdrachten	-	-
Belastingen	0	0
Overige vorderingen	1	8
Stand per 31 december	1	8

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan één jaar.

[5] Liquide middelen	2020	2019
Liquide middelen	51	46
Stand per 31 december	51	46

Onder liquide middelen wordt verstaan bij banken aangehouden rekening-courantsaldi, kasmiddelen en bij banken aangehouden overige middelen, die niet opgenomen zijn onder en bestemd zijn voor beleggingen. De laatste zijn namelijk opgenomen als onderdeel van de beleggingen. De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

[6] Algemene reserve

Stand per 31 december 2018	2.368
Uit bestemming saldo van baten en lasten	724
Stand per 31 december 2019	3.092
Uit bestemming saldo van baten en lasten	285
Stand per 31 december 2020	3.377

Overeenkomstig de statutaire bepalingen is het resultaat over het boekjaar 2020 toegevoegd aan de algemene reserve.

Solvabiliteit

Op basis van FTK-grondslagen kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2020	2019
Algemene reserve	3.377	3.092
Minimaal vereist eigen vermogen (buffer)	795	740
Vereist eigen vermogen (buffer) op basis van de strategische beleggingsmix	3.567	3.383
Vereist eigen vermogen (buffer) op basis van de feitelijke beleggingsmix	3.668	3.411
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%
Vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische beleggingsmix	118,2%	118,6%
Vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke beleggingsmix	118,8%	118,7%
Actuele dekkingsgraad	117,3%	117,0%
Beleidsdekkingsgraad	109,8%	114,2%

Voor de beschrijving van de wijze van berekenen van de actuele en beleidsdekkingsgraad wordt verwezen naar de Algemene grondslagen.

Herstelplan

De beleidsdekkingsgraad van het Fonds was per 31 maart 2019 lager dan de wettelijk vereiste dekkingsgraad. Daarom heeft het Fonds in 2019 een herstelplan opgesteld en

ingediend bij De Nederlandsche Bank (DNB). Omdat het Fonds per eind 2019 nog in een tekortsituatie verkeerde is eind maart 2020 een geactualiseerd herstelplan ingediend, dat is goedgekeurd door DNB.

Per eind 2020 was nog steeds sprake van een tekort. Per eind maart 2021 is een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. Het is de verwachting dat de (beleids)dekkingsgraad met het huidige beleid tijdig herstelt (binnen één jaar) en dat geen aanvullende maatregelen nodig zijn. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank het herstelplan goedgekeurd.

[7] Technische voorziening

	2020	2019
Voorziening pensioenverplichtingen	19.544	18.210
Gewogen gemiddelde disconteringsvoet (marktrente)	0,15%	0,70%

In 2020 is de door de DNB voorgeschreven rente gedaald (ultimo 2020: 0,15%; ultimo 2019: 0,70%).

Het mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt:

	2020	2019
Stand per 1 januari	18.210	16.204
Pensioenopbouw	310	245
Toeslagverlening	117	162
Rentetoevoeging	-58	-38
Technisch resultaat	-7	-1
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-654	-658
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-17	-17
Wijziging marktrente	2.140	2.249
Wijziging actuariële grondslagen	-511	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van aanspraken	1	9
Overige wijzigingen	13	55
Stand per 31 december	19.544	18.210

Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

De voorziening pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2020	2019
Pensioenopbouwers	5.175	4.490
Pensioenontvangers	9.278	9.260
Houders van premievrije polissen	5.091	4.460
Totaal	19.544	18.210

	2020	2019
Netto pensioenverplichtingen	19.142	17.835
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	383	357
Voorziening voor zieken	19	18
Totaal	19.544	18.210

Het aantal deelnemers per categorie is als volgt:

Aantal deelnemers	2020	2019
Pensioenopbouwers	13.533	13.525
Pensioenontvangers	52.069	53.505
Houders premievrije polissen	31.343	31.295
Totaal	96.945	98.325

Pensioenregelingen

Philips Pensioenfonds voerde in 2020 twee pensioenregelingen uit, die van toepassing waren op verschillende groepen deelnemers. Beide regelingen hebben het karakter van een CDC-regeling. Voor arbeidsongeschikten is de pensioenregeling met ingang van 1 januari 2020 aangepast. Voor deze deelnemers vindt de pensioenopbouw voortaan plaats op basis van het huidige flex pensioen cao of flex pensioen ES. Per 1 januari 2020 zijn daarmee de

eindloonregeling en het Executive Pension Plan opgeheven. Verder zijn er naast de jaarlijkse aanpassing van de kernbedragen geen materiële wijzigingen in de pensioenregelingen doorgevoerd. Hierna worden de pensioenregelingen kort beschreven.

1. Flex pensioen cao: deze middelloonregeling met voorwaardelijke na-indexatie is van toepassing op 12.715 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2020). Sinds 1 januari 2018 is de pensioenrichtleeftijd gelijk aan 68 jaar. Pensioenreglement flex pensioen cao heeft een franchise van € 14.772 en een opbouw van maximaal 1,85% van de pensioengrondslag. Het flex pensioen cao geldt voor diegenen op wie de bij de aangesloten ondernemingen geldende cao van toepassing is.
2. Flex pensioen ES: vanaf 1 januari 2015 is deze middelloonregeling met voorwaardelijke na-indexatie van toepassing op 818 pensioenopbouwers (stand per 31 december 2020). De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar. Pensioenreglement flex ES kent een franchise van € 14.772 en een opbouw van maximaal 1,85% van de pensioengrondslag. Deze regeling geldt voor Executives en Senior Directors.

Het flex pensioen ES is inhoudelijk gelijk aan het flex pensioen cao, met uitzondering van de premieafspraken die met de werkgevers zijn gemaakt.

Toeslagverlening gedurende verslagjaar

Het Algemeen Bestuur streeft ernaar om toeslagverlening in de toekomst mogelijk te maken en hiermee een pensioen te bieden dat op lange termijn zijn koopkracht behoudt. Het Algemeen Bestuur vindt het belangrijk de pensioenen te kunnen verhogen door indexatie.

De werkelijk toe te kennen percentages voor de toeslagverlening worden ieder jaar bepaald op basis van een indexatiestaffel. Het Algemeen Bestuur behoudt altijd de mogelijkheid om af te wijken van de indexatiestaffel.

Ambitie pensioenontvangers en premievrije polishouders

Net als bij vrijwel alle pensioenfondsen is het de ambitie van Philips Pensioenfonds om de pensioenen van de pensioenontvangers en premievrije polishouders jaarlijks te verhogen met de afgeleide consumentenprijsindex. Hierbij wordt gekeken naar de ontwikkeling van het prijsindexcijfer over de periode van januari van het voorafgaande jaar tot januari van het jaar waarin de toeslagverlening wordt gegeven.

Ambitie pensioenopbouwers

Het is de ambitie van Philips Pensioenfonds om de opgebouwde pensioenen jaarlijks te verhogen met de looninflatie over de periode van 2 april van het voorafgaande jaar tot en met 1 april van het jaar waarin toeslag wordt verleend. Dit betreft de collectieve salarisverhoging over de betreffende periode bij Koninklijke Philips N.V.. Voor de pensioenopbouwers van Signify geldt dezelfde indexatie-ambitie.

Naast voormelde indexatieambitie streeft Philips Pensioenfonds voor pensioenopbouwers tevens naar volledige pensioenopbouw met een opbouwpercentage van 1,85%. Voor de CDC-termijn van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2021 zijn bepaalde premieafspraken gemaakt, waardoor de zekerheid op volledige pensioenopbouw voor de

pensioenopbouwers fors is vergroot (zie paragraaf 2.5.2). Er is echter geen garantie van 100% op de pensioenopbouw van 1,85%. Het risico voor het niet kunnen geven van het geambieerde opbouwpercentage is inherent aan een CDC-regeling.

Indexatiestaffel

Voor vaststelling van de verhoging op basis van de prijsinflatie wordt de volgende staffel gehanteerd:

1. Indien de beleidsdekkingsgraad 110% of lager is, dan wordt geen indexatie toegekend (realisatiepercentage = 0%);
2. Indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%, maar lager is dan 123%, dan wordt gedeeltelijke indexatie toegekend, op basis van lineaire interpolatie (bijvoorbeeld bij een beleidsdekkingsgraad van 120% wordt $(120\% - 110\%) / (123\% - 110\%) * 100\% = 77\%$ van de indexatiemaatstaf toegekend; realisatiepercentage = 77%);
3. Indien de beleidsdekkingsgraad 123% of hoger is, dan wordt 100% van de indexatiemaatstaf toegekend (realisatiepercentage = 100%), waarbij wordt voldaan aan de wettelijke voorwaarden voor toekomstbestendig indexeren.

Het Algemeen Bestuur behoudt altijd de mogelijkheid om af te wijken van de indexatiestaffel.

Inhaalindexatie

Indien de beleidsdekkingsgraad in enig jaar hoger is dan 123% en voldaan is aan de wettelijke voorwaarden voor toekomstbestendig indexeren, dan kan in dat jaar van het surplus boven 123% 1/5e deel worden aangewend voor inhaalindexatie of het repareren van verlagingen uit het verleden.

[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2020	2019
Stand per 1 januari	0	97
Mutatie voorziening voor risico deelnemers	0	-97
Stand per 31 december	-	0

Per 31 december 2019 is geen sprake meer van een voorziening voor risico deelnemers.

[9] Overige schulden en overlopende passiva	2020	2019
Schulden aan werkgevers	-	-
Uitkeringen	-	-
Derivaten	3.012	2.533
Belastingen en premies sociale verzekeringen	0	14
Waardeoverdrachten	-	-
Terugbetalingsverplichtingen (ontvangen onderpand)	760	375
Overige schulden en overlopende passiva	18	24
Stand per 31 december	3.790	2.946

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan 1 jaar met uitzondering van derivaten. De resterende looptijd van de terugbetalingsverplichtingen is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de waarde van het onderliggende derivaat en naar zijn aard derhalve onzeker. Derivaten en terugbetalingsverplichtingen zijn verder gespecificeerd onder toelichting [1] Beleggingen voor risico pensioenfonds.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Investeringsverplichtingen

Per balansdatum bestaan er de volgende investerings- en stortingsverplichtingen in beleggingsfondsen:

	2020	2019
Private equity	2	3
Indirect vastgoed	168	255

Verbonden Partijen

Identiteit van verbonden partijen

De aangesloten ondernemingen, medewerkers van het Fonds die een managementfunctie bekleden en bestuurders van het Fonds zijn te kwalificeren als verbonden partijen.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting [14] Pensioenuitvoeringskosten. Het Fonds heeft in voorgaande jaren voor in totaal € 0,8 miljoen aan hypothecaire leningen verstrekt aan leden van het Bestuur, verdeeld over zes leningdelen. Afgelopen boekjaar hebben geen nieuwe verstrekkingen plaatsgevonden. In 2019 evenmin. Van de verstrekte leningen stond ultimo 2020 nog € 0,4 miljoen aan hoofdsom open, verdeeld over zes leningdelen. De gemiddelde (ongewogen) rentevoet bedraagt 2,5%, en in 2020 is € 0,1 miljoen aan aflossingen ontvangen. Een deel van deze hypotheekleningen zijn verstrekt met een rentekorting die tot en met 2016 gold voor werknemers van het Fonds. De overige hypotheekleningen zijn marktconform. Er zijn geen andere leningen verstrekt aan, noch vorderingen op bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Met ingang van 2019 zijn er met de aangesloten ondernemingen Koninklijke Philips N.V. en Signify N.V. uitvoeringsovereenkomsten overeengekomen. Conform deze overeenkomsten betalen de aangesloten ondernemingen jaarlijks een vaste premie van 29,4% van de salarissen voor de pensioenopbouw (30,3% voor de regeling flex ES). Dat percentage staat vast tot 2022. De ondernemingen zullen geen extra premie of bijdragen betalen indien het Fonds te weinig reserves heeft.

Medewerkers van het Fonds nemen deel aan de pensioenregeling van het Fonds onder reguliere condities. Medewerkers van het Fonds ontvangen tevens salaris, zie ook toelichting [14] pensioenuitvoeringskosten.

Van het totaal van de beleggingen is € 0 miljoen (2019: € 0 miljoen) direct, dan wel indirect belegd in de ondernemingen waarvoor de pensioenregelingen worden uitgevoerd.

6.6 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020

Bedragen in miljoenen euro's

[10] Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	2020	2019
Werkgeversgedeelte regulier	221	221
Werknemersgedeelte regulier	22	16
Premie overige regelingen	1	1
Inkoopsommen	3	1
Totaal	247	239

Samenstelling premiebijdragen

De totale premie van de flex cao-regeling is voor een periode van drie jaar (1 januari 2019 t/m 31 december 2021) vastgesteld op 29,4% van de pensioengrondslag. De premie voor de flex ES-regeling bedraagt 30,3% van de pensioengrondslag en staat eveneens vast voor een periode van drie jaar (1 januari 2019 t/m 31 december 2021).

Sinds januari 2015 betalen de pensioenopbouwers in de flex-regelingen een deel van deze totale premie, namelijk 2% van de pensioengrondslag. Vanaf 1 februari 2020 zijn de pensioenopbouwers van Signify N.V. een eigen bijdrage van 5% van de pensioengrondslag gaan betalen.

Voor de deelnemers die op 1 januari 2006 zijn overgegaan van de voormalige flex 62,5-regeling naar de voormalige flex 65-regeling was tot en met 2020 een voorwaardelijke suppletietoeslag van toepassing. Dit betrof een zogenoemde VPL-toezegging. De suppletietoeslag werd per individu vastgesteld afhankelijk van de leeftijd van betrokkene op 31 december 2005. Deze per individu vastgestelde suppletietoeslag werd tot uiterlijk 1 januari 2021 tijdsevenredig opgebouwd en ingekocht. De benodigde premie voor inkoop van het tijdsevenredig deel van de toeslag was opgenomen in de (reguliere) CDC-premie. Voor degenen die vóór 1 januari 2021 met pensioen zijn gegaan werd het resterend deel van de toeslag ineens ingekocht. Hiervoor is een aparte koopsom bij de werkgevers in rekening gebracht. Het tijdsevenredig deel van de toeslag is na inkoop steeds onvoorwaardelijk geworden en toegevoegd aan de pensioenverplichtingen van het Fonds. Bij de vaststelling van de te verkrijgen pensioenaanspraken is rekening gehouden met de verhoging van de pensioenrichtleeftijd op 1 januari 2014 en 1 januari 2018.

De suppletieregeling kende een looptijd van 15 jaar vanaf 1 januari 2006. In 2020 heeft voor het laatst inkoop van de suppletietoeslagen plaatsgevonden. Alle suppletietoeslagen zijn

conform deze regeling inmiddels ingekocht en onvoorwaardelijk geworden. De regeling is met ingang van 1 januari 2021 beëindigd.

Voor de arbeidsongeschikte deelnemers met een recht op suppletietoeslag is de inkoop over het laatste jaar (2020) overigens in één keer afgefinancierd op 1 januari 2020. Dit is gebeurd als onderdeel van de omzetting van de aanspraken van de arbeidsongeschikten in de oude flexregelingen naar het actuele flex pensioen in verband met de fiscale regelgeving.

Per 1 januari 2019 was nog een klein deel van de premiereserve over, namelijk € 1 miljoen. Dit bedrag was in 2019 beschikbaar als premie ter financiering van de pensioenopbouw in 2019. Dit bedrag is toegevoegd aan de premie als "Premie overige regelingen". De premiereserve is daarmee per 31 december 2019 komen te vervallen.

Kostendekkende premie

De kostendekkende en feitelijke premie zijn als volgt:

	Gedempte kostendekkende premie ³⁹	Zuivere kostendekkende premie ⁴⁰
Pensioenopbouw actieven	109	295
Risicopremies arbeidsongeschiktheidsrisico's	6	6
Risicopremies overlijdensrisico's	5	5
Totaal actuariële inkooppremie	120	306
Opslag voor vereist eigen vermogen	22	56
Opslag voor de uitvoeringskosten	4	4
Opslag voor voorwaardelijke toeslagverlening	74	0
Totaal kostendekkende premie	220	366
Feitelijke pensioenpremie	247	

Jaarlijks wordt beoordeeld in welke mate de geambieerde pensioenopbouw (1,85% ouderdomspensioen) gerealiseerd kan worden. Met ingang van het boekjaar 2019 toetst het pensioenfonds daarvoor de feitelijke premie aan de gedempte kostendekkende premie. Bij deze gedempte kostendekkende premie, wordt uitgegaan van demping op basis van verwacht rendement minus inflatie. Voor de demping kiest het fonds als discontovoet het

³⁹ De gedempte kostendekkende premie is de premie als bedoeld in artikel 128 lid 2 van de Pensioenwet, waarbij demping plaatsvindt op basis van verwacht rendement.

⁴⁰ De zuivere kostendekkende premie is de premie als bedoeld in artikel 128 lid 1 van de Pensioenwet.

verwacht rendement van de portefeuille verminderd met de verwachte prijsinflatie, als bedoeld in artikel 4 lid 2b uit het Besluit FTK. Het Fonds gaat voor het berekenen van het verwacht rendement uit van de maximale parameters zoals bepaald door de Commissie Parameters en bij het berekenen van de prijsinflatie voor de minimale parameter hiervoor. Aangezien gekozen is voor verwacht rendement minus prijsinflatie wordt een opslag voor prijsinflatie in de gedempte kostendeekkende premie meegenomen voor zover deze groter is dan de opslag voor vereist eigen vermogen.

Bij het toegroeien van het actuele naar het structurele niveau van de verwachte prijsinflatie wordt rekening gehouden met het indexatiemoment van 1 april. Het rendement op vastrentende waarden als onderdeel van het toekomstig rendement is per eind december 2018 voor 3 jaar vastgesteld op basis van de toen geldende rentecurve.

Onderstaand volgt een overzicht waarin de hiervoor genoemde premies zijn opgenomen.

Overzicht premie	2020	2019
Gedempte kostendeekkende premie	220	211
Zuivere kostendeekkende premie	366	290
Feitelijke premie	247	239

Met ingang van 2019 wordt de feitelijke premie getoetst aan de gedempte kostendeekkende premie. In 2020 ligt de feitelijke premie van € 247 miljoen boven de gedempte kostendeekkende premie van € 220 miljoen. De feitelijke premie is daarmee toereikend.

Met ingang van 1 januari 2020 is geen sprake meer van premiebijdragen voor risico deelnemers (2019: € 0 miljoen).

[11] Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
2020				
Vastgoedbeleggingen	65	-254	-4	-193
Aandelen	128	571	-8	691
Vastrentende waarden	323	369	-16	676
Derivaten	-8	886	-1	877
Overige beleggingen	-	-0	-0	-0
Liquiditeiten	2	-8	-0	-6
Totaal	510	1.564	-29	2.045
2019				
Vastgoedbeleggingen	79	294	-4	368
Aandelen	137	1.344	-8	1.473
Vastrentende waarden	315	1.106	-12	1.410
Derivaten	1	-202	-0	-201
Overige beleggingen	-	-0	-0	-0
Liquiditeiten	0	-2	-2	-4
Totaal	532	2.540	-26	3.046

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten over het verslagjaar zijn transactiekosten opgenomen. Van deze transactiekosten is € 2 miljoen (2019: € 2 miljoen) op betrouwbare wijze vastgesteld. De overige transactiekosten zijn gebaseerd op schattingen van vermogensbeheerders en zijn niet op een andere, meer betrouwbare wijze vast te stellen. Dit heeft te maken met het feit dat voor veel transacties sprake is van zogenoemde nettoprijzen waarbij de kosten onderdeel uitmaken van de transactieprijs en niet afzonderlijk worden vermeld. Deze kosten maken wel onderdeel uit van de gerapporteerde indirecte beleggingsopbrengsten.

Onder 'Kosten vermogensbeheer' zijn de kosten opgenomen van de beheerders en bewaarder. Deze zijn aan de verschillende beleggingscategorieën toegekend naar rato van het belegd vermogen. Exploitatiekosten vastgoed zijn – gesaldeerd met huuroopbrengsten – opgenomen als onderdeel van de directe beleggingsopbrengsten van vastgoedbeleggingen.

In 2018 heeft het Fonds in het kader van de Pensioenafspraken 2019 op zo efficiënt mogelijke wijze via rentederivaten het renterisico met betrekking tot de pensioenopbouw in de jaren 2019 tot en met 2021 afgedekt. Het resultaat op deze derivaten bedroeg in 2020 € 51 miljoen (€ 111 miljoen in 2019). Dit resultaat is begrepen in de beleggingsopbrengsten op de rentederivaten.

[12] Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	2020	2019
Beleggingsresultaat prepensioneringsregeling van het flex pensioen	-	7
Totaal	-	7

Met ingang van 1 januari 2020 is bij het Fonds geen sprake meer van een pensioenregeling voor risico deelnemers.

[13] Pensioenuitkeringen	2020	2019
Ouderdomspensioen	-497	-499
Nabestaandenpensioen (inclusief wezenpensioen)	-155	-156
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-3	-3
Afkopen	-	-0
Totaal	-655	-658

[14] Pensioenuitvoeringskosten	2020	2019
Kosten pensioenbeheer	-5	-6
Overige kosten	-12	-8
Totaal	-17	-14

De overige kosten in bovenstaande tabel betreffen onder andere personeelskosten, vergoedingen aan bestuursleden, kosten voor toezicht vanuit DNB en AFM, en kosten gemaakt in het kader van de transitie naar een nieuwe pensioenuitvoerder.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het Fonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

Beloning bestuurders

Vergoedingen aan de leden van het Algemeen Bestuur van het Fonds vinden als volgt plaats:

- Gepensioneerdenleden van het Algemeen Bestuur ontvangen een vaste vacatievergoeding;
- De Onafhankelijke Voorzitter van het Fonds ontvangt een vaste vergoeding. De Onafhankelijk Voorzitter is niet in dienst van het Fonds;
- De leden van het Uitvoerend Bestuur zijn in dienst van het Fonds en ontvangen een salaris.

Over 2020 is in dit verband een totaalbedrag aan vergoedingen en salaris (inclusief pensioenlasten) betaald van € 1,3 miljoen (2019: € 1,4 miljoen).

Daarnaast vergoedt het Fonds de door werknemersleden van het Algemeen Bestuur bestede tijd met betrekking tot het besturen van het Fonds aan de bedrijfsonderdelen van beide aangesloten ondernemingen waar de betrokken leden werkzaam zijn. Deze vergoedingsregeling wordt gezien als een belangrijke randvoorwaarde voor het optimaal functioneren van de werknemersleden binnen het Bestuur. Over 2020 is in dit verband een totaalbedrag aan vergoedingen betaald van € 0,1 miljoen (in 2019: € 0,1 miljoen).

Een dergelijke vergoeding vindt niet plaats voor de werkgeversleden van het Algemeen Bestuur, vanwege het feit dat zij ex-officio zitting hebben in het Bestuur.

In het verslagjaar zijn geen voorschotten of leningen verstrekt aan leden van het Algemeen Bestuur. De resterende hoofdsom van eerder aan leden van het Algemeen Bestuur verstrekte hypothecaire leningen bedraagt € 0,4 miljoen (2019: € 0,5 miljoen). Het betreft leningen aan één bestuurslid. Meer hierover op pagina 149.

Personeelsbestand (inclusief leden Uitvoerend Bestuur)

Gedurende het boekjaar 2020 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij het Fonds 22 (2019: 22, gemeten in fte's). De kosten van deze werknemers kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Salarissen	2020	2019
Bruto salarissen	-4	-4
Sociale lasten en pensioenlasten	-1	-1

Honoraria Accountant	EY	Overig EY Netwerk	Totaal EY
2020			
1. Controle jaarrekening	-0,2	-	-0,2
2. Overige controleopdrachten	-0,0	-	-0,0
3. Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
4. Andere niet-controlediensten	-	-	-
Totaal	-0,2	-	-0,2
2019			
1. Controle jaarrekening	-0,2	-	-0,2
2. Overige controleopdrachten	-	-	-
3. Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
4. Andere niet-controlediensten	-	-	-
Totaal	-0,2	-	-0,2

Deze honoraria betreffen de honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over 2020, alsmede eventuele honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over 2019, voor zover de hiervoor in boekjaar 2019 opgenomen kosteninschatting niet toereikend is gebleken.

[15] Pensioenopbouw	2020	2019
Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking	-306	-242
Opslag voor uitvoeringskosten	-4	-3
Totaal	-310	-245

De benodigde premie door toevoeging van nieuwe nominale pensioenopbouw voor de pensioenopbouwers (flex cao en flex ES) en voor uitvoeringskosten aan de voorziening pensioenverplichtingen bedroeg over 2020 € 310 miljoen (2019: € 245 miljoen).

[16] Toeslagverlening	2020	2019
Verleende toeslagen	-117	-162
Overige	-	-0
Totaal	-117	-162

Per 1 april 2020 heeft het Algemeen Bestuur besloten de pensioenen te verhogen met een realisatiepercentage van 32%, in lijn met de indexatiestaffel van het Fonds. Voor pensioenopbouwers zijn de pensioenen verhoogd met 32% van de looninflatie. De looninflatie over de periode 2 april 2019 tot en met 1 april 2020 bedroeg 2%. Dat heeft geresulteerd in een verhoging per 1 april 2020 met 0,64%. De pensioenen van pensioenontvangers en houders van premievrije polissen zijn verhoogd met 32% van de prijsinflatie (afgeleide Consumentenprijsindexcijfer januari 2020). De prijsinflatie was over 2019 (januari 2019 tot en met januari 2020) 2,0%. Dit heeft eveneens geresulteerd in een verhoging per 1 april 2020 met 0,64%.

[17] Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	2020	2019
Oprenting pensioenverplichtingen	58	38
Gehanteerde percentage oprenting	-0,32%	-0,24%

De rentetoevoeging ten behoeve van de voorziening pensioenverplichtingen wordt bepaald op basis van de 1-jaarsrente van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen (-0,32%). Door de negatieve 1-jaarsrente is er feitelijk sprake van een rente-onttrekking.

[18] Wijziging marktrente	2020	2019
Wijziging marktrente	-2.140	-2.249
Totaal	-2.140	-2.249

De gemiddelde gewogen rente (yield) is met 0,15% ultimo 2020 lager dan de verwachte yield op basis van de ultimo 2019 geldende rentetermijnstructuur van 0,75%. De afname van de rentetermijnstructuur in 2020 leidt tot een toename van de voorziening met € 2.140 miljoen.

[19] Wijziging actuariële grondslagen	2020	2019
Overlevingstafels AG-Prognosetafel 2018 naar AG Prognosetafel 2020	423	-
Aanpassing ervaringssterfte	88	-
Totaal	511	-

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële grondslagen worden herzien.

In 2020 heeft het Actuarieel Genootschap een nieuwe prognosetafel opgesteld van de levensverwachting (AG-Prognosetafel 2020)⁴¹. Deze prognosetafel wordt door het Fonds met ingang van november 2020 toegepast. Tevens heeft een analyse plaatsgevonden van de fondsspecifieke correctiefactoren op deze prognosetafel op basis van de ervaringssterfte bij het Fonds. De wijzigingen van deze actuariële grondslagen hadden per saldo een verlagend effect op de voorziening pensioenverplichtingen met € 511 miljoen.

[20] Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten in de voorziening pensioenverplichtingen	2020	2019
Toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen	-5	-13
Onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen	4	4
Totaal	-1	-9

[21] Overige wijzigingen in de voorziening pensioenverplichtingen	2020	2019
Overdracht tussen regelingen	-	-63
Overig	-13	8
Totaal	-13	-55

⁴¹ in de prognosetafel AG2020 is de impact van CoVid19, welke haar intrede heeft gedaan in 2020, niet meegenomen. De toekomstige ontwikkelingen rondom dit virus zijn nog ongewis en het is momenteel nog onduidelijk of sprake zal zijn van een blijvend effect.

De post overig van € -13 miljoen (2019: € 8 miljoen) is het saldo van diverse mutaties. Dit betreft vrijwel volledig doorgevoerde correcties.

In 2019 betrof de post overdracht tussen regelingen het effect van de verwerking van prepensioneringskapitalen naar pensioenaanspraken in de flex-regeling.

[22] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	2020	2019
Premiebijdragen	-	-0
Beleggingsopbrengsten	-	-7
Waardeoverdrachten	-	104
Totaal	-	97

Per 1 januari 2020 is geen sprake meer van een regeling voor risico deelnemers. Er is derhalve ook geen sprake meer van een voorziening pensioenverplichtingen per 1 januari 2020.

[23] Saldo overdracht van rechten	2020	2019
Inkomende waardeoverdrachten	6	11
Uitgaande waardeoverdrachten	-5	-4
Totaal	1	7

Waardeoverdracht betreft de ontvangst of overdracht van een overdrachtswaarde van respectievelijk aan een pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever. De overdrachtswaarde is de contante waarde van de over te dragen premievrije pensioenaanspraken vastgesteld op basis van wettelijke tarieven. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van die pensioenaanspraken bij Philips Pensioenfonds.

[24] Saldo herverzekeringen	2020	2019
Premie risicoherverzekering	-11	-10
Uitkeringen uit risicoherverzekering	3	2
Mutatie vordering risicoherverzekeraar	6	6
Totaal	-2	-2

Het Fonds heeft het risico van overlijden en arbeidsongeschiktheid herverzekerd bij Elips Life AG. Het overlijdensrisico kent een kapitaaldekking en het arbeidsongeschiktheidsrisico een rentedekking. Met ingang van 1 oktober 2020 is Elips Life onderdeel geworden van Corporate Solutions, de commerciële verzekeringstak van de Swiss Re Group.

[25] Overige baten en lasten	2020	2019
Incidentele resultaten uit pensioenadministratie	-	6
Onttrekking uit premiereserve	-	0
Overige incidentele resultaten	-0	2
Totaal	-0	8

6.7 Risicobeheer

Een belangrijk risico voor het Fonds betreft het solvabiliteitsrisico, oftewel het risico dat het Fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Het Fonds is wettelijk verplicht om buffers aan te houden volgens hiervoor geldende algemene normen alsook naar de specifieke normen die door de toezichthouder worden opgelegd. De aan te houden buffers vertalen zich in een vereiste dekkingsgraad, ook wel vereist eigen vermogen genoemd. De hoogte van het vereist eigen vermogen is onder meer afhankelijk van het door het Fonds gevoerde beleid waarvan het beleggingsbeleid de belangrijkste is. De beleidsdekkingsgraad ultimo 2020 bevindt zich onder de vereiste dekkingsgraad. Derhalve is een herstelplan van kracht. Indien de solvabiliteit van het Fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het Fonds aanvullende maatregelen moet treffen.

Het Fonds heeft in zijn beleid een onder- en bovengrens van het vereist eigen vermogen gesteld. Informatie over het vereist eigen vermogen en de ontwikkeling hiervan wordt elk kwartaal aan het Algemeen Bestuur gerapporteerd.

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitstoets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de Fonds specifieke restrisico's (na afdekking). In de volgende tabel zijn de benodigde buffers en het tekort of het surplus berekend op basis van de feitelijke beleggingsmix in de evenwichtssituatie. Bij de evenwichtspositie wordt verondersteld dat de aanwezige middelen zodanig zijn dat de aanwezige solvabiliteit precies gelijk is aan de gewenste solvabiliteit (het vereist eigen vermogen).

	Eind 2020	Eind 2019
Voorziening pensioenverplichtingen (a)	19.544	18.210
Buffers:		
S1 Renterisico	24	220
S2 Risico zakelijke waarden	2.540	2.552
S3 Valutarisico	854	726
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	1.485	1.040
S6 Verzekeringstechnisch risico	472	429
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheer risico	-	-
Diversificatie-effect	-1.707	-1.556
Totaal S (vereiste buffers) (b)	3.668	3.411
Vereist vermogen (art. 132 Pensioenwet) (a+b)	23.212	21.621
Aanwezig vermogen (Totaal activa – schulden = pensioenvermogen)	22.921	21.302
Surplus / Tekort	-291	-319
Vereist eigen vermogen op basis van de feitelijke beleggingsmix (in percentage van de voorziening pensioenverplichtingen)	118,8%	118,7%

De stijging van het feitelijk percentage vereist eigen vermogen ultimo 2020 ten opzichte van ultimo 2019 was zeer beperkt. De aan te houden buffer voor het kredietrisico is toegenomen. Deze toename is het gevolg van de implementatie van het bestuursbesluit om de strategische liquiditeitspositie af te bouwen ten gunste van de beleggingscategorieën bedrijfsobligaties wereldwijd, hoogrenderende bedrijfsobligaties en staatsobligaties uit opkomende markten. Vanwege de implementatie van het bestuursbesluit is de aan te houden buffer voor het renterisico afgenomen. Daarnaast is het diversificatie-effect verder afgenomen.

Voor het vaststellen of een pensioenfonds zich bevindt in een tekortsituatie is het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsmix bepalend. Ultimo 2020 bedroeg dit vereist eigen vermogen in percentage van de voorziening pensioenverplichtingen 118,2%. Ultimo 2020 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 109,8% waardoor het Fonds zich in een tekortsituatie bevindt. Het vereist eigen vermogen op basis van de feitelijke beleggingsmix (118,8%) wijkt af van het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsmix (118,2%). Dit heeft een aantal oorzaken waarvan we hier de belangrijkste noemen:

- De feitelijke asset allocatie kan afwijken van de strategische verdeling. Benchmarkgewichten worden niet continu aangepast naar hun Allocatie Richtniveau, maar kunnen driften als gevolg van marktbewegingen. Ook heeft de vermogensbeheerder de ruimte om binnen bepaalde grenzen hiervan af te wijken (efficiënt portefeuillebeheer).
- Binnen een beleggingscategorie kunnen de feitelijke beleggingen afwijken van de voor het strategisch vereist eigen vermogen gemodelleerde benchmarkverdeling.
- Voor de bepaling van het renterisico (S1) gaat het Fonds voor het strategisch vereist eigen vermogen uit van de theoretisch gewenste afdekking. Dit betekent bijvoorbeeld dat wordt verondersteld dat het mogelijk is om alle looptijdpunten, ook de hele lange looptijden, van de reële pensioenverplichtingen in de gewenste mate af te dekken. Het feitelijke vereist eigen vermogen gaat uit van de rentegevoelige posities die daadwerkelijk in portefeuille aanwezig zijn.

Het Fonds heeft bij de bepaling van de inputvariabelen ter bepaling van de te onderscheiden risico's de uitgangspunten van DNB gehanteerd, waarbij ten aanzien van derivaten rekening is gehouden met de desbetreffende exposurewaarde.

Het Fonds berekent de vereiste dekkingsgraad conform het standaardmodel van DNB. Het Fonds kan gebruikmaken van het standaardmodel omdat de beleggingsportefeuille van het Fonds:

- beleggingsproducten bevat die DNB heeft gebruikt bij de bepaling van de te hanteren risicoscenario's en correlatieparameters in het standaardmodel;
- goed gespreid is over diverse beleggingscategorieën en regio's;
- geen complexe derivatenconstructies bevat;
- geen gestructureerde producten bevat waarin transparantie ontbreekt over de onderliggende risico's.

Tevens voert het Fonds jaarlijks een analyse uit of de wijze waarop het Fonds de vereiste dekkingsgraad berekent, moet worden aangepast. Te denken valt aan de toepasbaarheid van het standaardmodel waarbij het Fonds onder andere analyseert of eventuele opslagen benodigd zijn voor liquiditeitsrisico (S7), concentratierisico (S8), operationeel risico (S9) en actief beheer risico (S10).

Doordat geen of te lage buffers kunnen doorwerken in indexatiebesluiten of zelfs kunnen leiden tot kortingsmaatregelen, ligt het solvabiliteitsrisico uiteindelijk bij de deelnemers. De aanwezige buffers verkleinen dit risico voor de deelnemers.

De in de tabel genoemde risico's worden onderstaand nader toegelicht:

Marktrisico (S1 – S4)

Marktrisico betreft het risico dat het Fonds financiële verliezen lijdt door bewegingen op de financiële markten. Hieronder vallen onder meer het renterisico (S1), koersrisico op zakelijke waarden (S2) (het risico van daling van aandelenkoersen), valutarisico (S3) (het risico van koersdalingen van directe of indirecte valutaposities) en het grondstoffenrisico (S4). Met name de beheersing van het renterisico is voor het Fonds van groot belang vanwege het feit dat de waardering van de pensioenverplichtingen is gebaseerd op de actuele rentetermijnstructuur. Een daling van de rente leidt tot een toename van de waarde van de pensioenverplichtingen. Voor het Fonds is het daarom belangrijk dat het beleggingsbeleid zo goed mogelijk is afgestemd op de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen rekening houdend met de financiële ambitie en risicohouding van het Fonds.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van vastrentende waarden, rentederivaten en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van veranderingen in de marktrente. Onderdeel van het beleid van het Fonds is dat het renteafdeckings-percentages niet vast is, maar afhankelijk is van de omvang van de vastrentende waarden die bedoeld zijn voor een stuk zekerheid tezamen met de rentederivaten versus de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen van het Fonds. Het Fonds heeft namelijk gekozen voor een vaste verdeling tussen vastrentende waarden en zakelijke waarden. Ultimo 2020 bedroeg de nominale renteafdekking 69,8% (ultimo 2019: 61,6%). In het beleggingsbeleid van het Fonds wordt uitgegaan van de reële voorziening pensioenverplichtingen (op basis van de 1-dags swapcurve gecorrigeerd met de volledige inflatiecurve) die beter afgestemd is op de financiële ambitie van het Fonds. Ultimo 2020 bedroeg de reële renteafdekking 34,4% (ultimo 2019: 32,3%). Zowel de nominale- als reële rentehedge zijn in 2020 toegenomen. De twee belangrijkste oorzaken hiervoor zijn het genomen bestuursbesluit om binnen het Strategisch Dynamische Assetbeleid naar een neutrale portefeuille te gaan als ook de aangepaste AG prognosetafel in combinatie met een aanpassing van de ervaringssterfte. Die laatste twee aanpassingen leidden tot een afname van de voorziening pensioenverplichtingen.

In onderstaande tabel zijn de modified durations opgenomen van enerzijds de vastrentende waarden en derivaten die bedoeld zijn om het renterisico af te dekken en anderzijds de reële voorziening pensioenverplichtingen (op basis van de 1-dags swapcurve gecorrigeerd met de volledige inflatiecurve). De modified duration is een maatstaf voor de rentegevoeligheid.

Modified Duration	2020	2019
Vastrentende waarden (bedoeld voor renteafdekking)	22,6	21,4
Reële voorziening pensioenverplichtingen - beleid	22,8	21,7

Rentegevoeligheid hypotheke

In onderstaande gevoeligheidsanalyse is beoordeeld wat het effect op de waardering van de hypothekeportefeuille is van een mutatie van de gehanteerde opslagen op de rentevoet (euro swapcurve).

Gevoeligheidsanalyse hypothekeportefeuille	2020		2019	
	Verandering in waardering	Totale waardering hypotheke	Verandering in waardering	Totale waardering hypotheke
Verandering in risico-opslag basispunten:				
- afname van 50 basispunten	+40	1.051	+32	918
- toename van 50 basispunten	-40	971	-32	854
- toename van 100 basispunten	-81	930	-64	822

Inflatierisico

Het inflatierisico is het risico dat de waarde van de portefeuille onvoldoende meegroeit om de toename van de pensioenverplichtingen als gevolg van inflatie bij te houden. Om dit risico deels af te dekken, heeft het Fonds inflatieprotectie in de portefeuille opgenomen in de vorm van inflation linked swaps. Bij een stijging van de inflatie met 1%, neemt de waarde van de inflation linked swaps toe met ongeveer € 640 miljoen (2019: € 541 miljoen).

Looptijdverdeling

De samenstelling van de vastrentende waarden (met uitzondering van de beleggingen in hypotheke en geldmarktfondsen) naar looptijd is als volgt:

	2020 (%)	2019 (%)
Resterende looptijd < 5 jaar	14,3	11,9
Resterende looptijd > 5 & < 10 jaar	17,2	14,6
Resterende looptijd > 10 & < 20 jaar	22,8	24,5
Resterende looptijd > 20 jaar	45,7	49,0
Totaal	100,0	100,0

Met ingang van 2020 wordt een gewijzigde afrondingsmethodiek gehanteerd om de looptijdbuckets te bepalen. In bovenstaande tabel zijn de cijfers inzake 2019 hierop aangepast.

Risico zakelijke waarden (S2)

Risico zakelijke waarden is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die worden veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden beperkt door diversificatie.

De procentuele verdeling van de beleggingen in aandelen is weergegeven in de volgende tabellen:

Verdeling naar markt	2020 (%)	2019 (%)
Ontwikkelde markten, waarvan:	89,2	88,9
- Verenigde Staten	62,4	59,7
- Japan	8,2	8,7
- Verenigd Koninkrijk	4,3	5,5
- Overig	25,1	26,1
Opkomende markten	10,8	11,1
Totaal	100,0	100,0

De indeling in bovenstaande tabel is gebaseerd op de landenclassificatie volgens de definitie van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). De toepassing van OESO sluit aan bij hetgeen DNB voorschrijft voor de toezichtsrapportages.

Verdeling naar sector	2020 (%)	2019 (%)
Basisindustrie	4,5	4,3
Communicatie	14,3	12,5
Cyclische consumentengoederen	11,3	10,5
Niet-cyclische consumentengoederen	21,0	21,4
Energie	3,4	5,5
Financiële instellingen	14,9	18,3
Industrie	9,8	9,9
Technologie	17,7	14,0
Nutsbedrijven	3,0	3,4
Diversen	0,1	0,2
Totaal	100,0	100,0

In de aandelenbeleggingen zijn geen individuele beleggingen aanwezig groter dan 5% van de totale waarde van de aandelenbeleggingen.

In de niet-beursgenoteerde directe en indirecte vastgoedportefeuille zijn ultimo 2020 opgenomen:

2020	Woningen	Kantoren	Winkels	Industrieel	Overig	Totaal
Europa	176	261	229	78	39	783
Azië	9	63	12	34	5	123
Australië	18	188	26	129	2	363
Noord Amerika	206	210	49	210	41	716
Totaal	409	722	316	451	87	1.985

2019	Woningen	Kantoren	Winkels	Industrieel	Overig	Totaal
Europa	148	183	227	119	31	708
Azië	7	72	15	22	8	124
Australië	5	171	28	55	3	262
Noord Amerika	323	210	65	181	38	817
Totaal	483	636	335	377	80	1.911

In de niet-beursgenoteerde directe en indirecte vastgoedportefeuille zijn geen individuele beleggingen aanwezig groter dan 5% van de totale waarde van deze portefeuille ultimo 2020.

In de indirect vastgoedportefeuille zijn enkele beleggingen waarvoor geldt dat het kapitaalbelang van Philips Pensioenfonds in het vastgoedfonds 20% of meer bedraagt. Deze beleggingen zijn niet aangemerkt als deelneming omdat zij slechts aangehouden worden voor rendement en niet ten dienste van de eigen werkzaamheid van Philips Pensioenfonds worden aangehouden. Het gaat om drie vastgoedfondsen met een kapitaalbelang van in totaal € 60 miljoen (2019: drie fondsen van in totaal € 80 miljoen).

Valutarisico (S3)

Het strategische beleid van het Fonds met betrekking tot het afdekken van valutarisico is als volgt:

- Voor valuta in ontwikkelde markten is het uitgangspunt dat Vastrentende Waarden en Vastgoed volledig worden afgedekt, met name omdat het niet afdekken van valutarisico hier onevenredig veel risico toevoegt. Aandelen worden deels (50%) afgedekt, omdat een beperkte verlaging van de valuta-afdekking relatief weinig risico toevoegt bij een volatiele categorie als aandelen. Hierdoor wegen andere argumenten zwaarder, bijvoorbeeld diversificatie in crisisperioden, kosten en liquiditeit.
- Voor valuta in opkomende markten is het uitgangspunt dat deze niet worden afgedekt. De kosten van afdekken zijn voor deze valuta namelijk relatief hoog, terwijl het risico op totaalniveau voor het Fonds beperkt is.

Het totaal dat buiten de euro wordt belegd, bedraagt ultimo boekjaar circa 66% (2019: 63%) van de beleggingsportefeuille. Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten € 182 miljoen positief (2019: € 15 miljoen positief). Het valutarisico wordt in onderstaande tabel weergegeven waarbij de beleggingen in vreemde valuta voor afdekking per categorie als volgt kunnen worden gespecificeerd:

	2020				2019			
	Aandelen	Vast- rentende waarden	Vastgoed	Overige beleggingen en derivaten	Aandelen	Vast- rentende waarden	Vastgoed	Overige beleggingen en derivaten
GBP	262	868	45	-12	293	726	68	4
JPY	476	1	95	3	484	1	126	4
USD	3.963	3.372	1.312	131	3.646	2.521	1.546	92
Overige valuta	1.251	2.828	434	26	1.224	2.168	462	6
Totaal	5.952	7.069	1.886	148	5.647	5.416	2.202	106

De valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2020		2019	
	Voor afdekking	Effect valuta- derivaten	Nettopositie (na afdekking)	Nettopositie (na afdekking)
EUR	7.632	10.138	17.770	16.994
GBP	1.163	-1.073	90	109
JPY	575	-361	214	239
USD	8.778	-6.369	2.409	2.158
Overige valuta	4.539	-2.153	2.386	1.775
Totaal	22.687	182	22.869	21.275

Grondstoffenrisico (S4)

Ultimo 2020 en ultimo 2019 had het Fonds geen exposure naar grondstoffen.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het Fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het Fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst en marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van het kredietrisico is het tegenpartijrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het Fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het Fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing vindt plaats door:

- het stellen van limieten aan posities met tegenpartijen;
- het uitsluitend werken met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het Fonds, uit hoofde van OTC-derivaten adequaat worden afgedekt door onderpand;
- het gebruiken van Central Clearing voor een deel van de derivatenpositie;
- het vragen van extra zekerheden, zoals onderpand bij hypothecaire geldleningen;
- het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij hypothecaire geldleningen;
- het enkel beleggen in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert ter afdekking van het settlementrisico. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren in de vastrentende waarden portefeuille (exclusief geldmarktfondsen) wordt het volgende overzicht gegeven:

	2020 (%)	2019 (%)
AAA	38,3	43,0
AA	27,2	30,0
A	5,9	5,6
BBB	11,9	8,5
BB	8,4	4,8
B	6,3	6,1
Overig	2,0	2,0
Totaal	100,0	100,0

In bovenstaande tabel is een verschuiving zichtbaar van ratings AAA en AA naar ratings BBB en BB. Deze houdt verband met de afbouw van staatsobligaties ten gunste van bedrijfsobligaties, hoogrenderende bedrijfsobligaties en staatsobligaties van opkomende

markten. Voor meer informatie over deze wijziging in de beleggingsmix, zie ook paragraaf 2.3.2.

Ten aanzien van de sectorverdeling zijn de beleggingen in vastrentende waarden (exclusief geldmarktfondsen) als volgt onderverdeeld:

	2020 (%)	2019 (%)
Overheidsinstellingen, waarvan:	67,5	71,8
Frankrijk	8,7	9,4
Duitsland	8,9	9,4
België	8,7	9,3
Nederland	8,7	9,3
Canada	9,3	9,7
Verenigde Staten	8,8	9,3
Verenigd Koninkrijk	8,9	9,5
Oostenrijk	8,7	9,3
Overig	29,3	24,8
Bedrijfsobligaties	24,3	19,5
Hypotheken	7,9	8,7
Inflation linked bonds	0,3	0,0
Totaal	100,0	100,0

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat ultimo 2020 geen sprake is van beleggingen in een individuele tegenpartij groter dan 5% van het totaal aan beleggingen in vastrentende waarden (niet meegenomen bovengenoemde overheidsinstellingen) (2019: idem).

De hoge concentratie naar overheidsinstellingen is een gevolg van het beleggingsbeleid van het Fonds. Dit beleid is erop gericht om een deel van de pensioenuitkeringen die het Fonds in de toekomst verwacht te moeten doen in aanzienlijke mate zeker te kunnen stellen. Om dit te bereiken, belegt het Fonds een belangrijk deel van het vermogen in een wereldwijd gespreide portefeuille van relatief veilige staatsobligaties.

Voor de portefeuille hypothekeken gelden de volgende opdelingen.

Opdeling lossende woninghypotheken	2020	2019
Hypothekeken met NHG	35	41
Hypothekeken 50-65% van woningwaarde	15	9
Hypothekeken minder dan 50% van woningwaarde	54	50
	104	100

Opdeling niet-lossende woninghypotheken	2020	2019
Hypothekeken met NHG	31	35
Hypothekeken 50-65% van woningwaarde	46	27
Hypothekeken minder dan 50% van woningwaarde	784	670
	861	732

Opdeling bedrijfshypotheken	2020	2019
Hypothekeken meer dan 65% van pandwaarde	-	4
Hypothekeken 40-65% van pandwaarde	28	26
Hypothekeken minder dan 40% van pandwaarde	18	24
	46	54

Verzekeringstechnisch risico (S6)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Met andere woorden het risico dat de opbouw van het pensioenvermogen niet volstaat voor de uitkering van de pensioenverplichting. Voor de inschatting van de voorziening pensioenverplichtingen in het kader van de levensverwachting is het Fonds in het verslagjaar uitgegaan van de ultimo 2020 gehanteerde overlevingstafels AG-Prognosetafel 2020 alsmede de fonds specifieke ervaringssterfte.

Op deze wijze is het langlevensrisico naar verwachting adequaat verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Dit neemt niet weg dat toekomstige ontwikkelingen kunnen leiden tot nog verdere verbetering of verslechtering van de levensverwachting en dat dientengevolge in de toekomst verdere verhoging of verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen aan de orde kan komen.

Het overlijdensrisico ontstaat doordat deelnemers eerder komen te overlijden dan gemiddeld verondersteld in de tarifiering. Dit geldt voor pensioenvormen waarvoor een uitkering bij overlijden is verzekerd (bijvoorbeeld nabestaandenpensioen).

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het Fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. In het kader van de beheersing van het (strategische) liquiditeitsrisico wordt op kwartaalbasis gemonitord of er in een stress scenario voldoende liquiditeit is om aan alle verplichtingen die volgen uit de pensioenuitkeringen en de derivatenposities (renteswaps, inflatieswaps en valutacontracten) te voldoen. Op totaalniveau wordt dit gemeten via de 'asset ratio'. Deze maatstaf is onderdeel van de financiële Ambitie en Risicohouding en meet de hoeveelheid liquide beleggingen ten opzichte van de benodigde liquiditeit in een 1-jaars stress scenario. Daarnaast wordt voor specifiek de derivatenposities ook nog gekeken naar het beschikbare onderpand (collateral) in verhouding tot de wijziging in marktwaarde van de derivaten en de afname van de waarde van het onderpand in een korte termijn (5-daags) stress scenario.

Eind 2020 bedroeg de asset ratio 375%. PPF streeft ernaar om gedurende een stressscenario 3x zoveel liquiditeit beschikbaar te hebben vanuit de liquide beleggingen (aandelen, staatsobligaties en cash) dan nodig is voor de pensioenuitkeringen en derivaten. Dit betekent dat de asset ratio minimaal 300% dient te zijn.

De verhouding van beschikbaar onderpand ten opzichte van de waardeverandering van de derivaten en het onderpand in een stress scenario bedroeg eind 2020 1.113%. PPF streeft, in aansluiting op de grens voor de asset ratio, naar een verhouding van boven de 300%.

Uit voorgaande concludeert het Fonds dat het op dit moment geen aanleiding ziet om in de solvabiliteitstoets een buffer aan te houden voor liquiditeitsrisico's.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het Fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden als adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt.

Voor aanwezige concentratierisico's moet, in zijn algemeenheid, een pensioenfonds een passende solvabiliteit aanhouden. De scenario's in het standaardmodel gaan uit van goed gediversifieerde portefeuilles van zowel beschikbare activa als voorzienbare pensioenverplichtingen.

Het strategische beleggingsbeleid van Philips Pensioenfonds betreft niet een enkele beleggingsmix, maar een bandbreedte van beleggingsmixen. Deze bandbreedte wordt de strategische ruimte genoemd. Binnen de strategische ruimte worden zogenoemde Allocatie Richtniveaus vastgesteld, die onder meer aangeven welk deel van de portefeuille wordt belegd in vastrentende waarden en welk deel in zakelijke waarden. Op dit moment is het Allocatie Richtniveau voor vastrentende waarden 60,0% (2019: 57,5%) en voor zakelijke waarden 40,0% (2019: 42,5%). Het grootste deel van de vastrentende waarden is ultimo 2020 belegd in hoge kwaliteit obligaties, met als doel een deel van de toekomstige pensioenuitkeringen zeker te stellen. Om te zorgen voor voldoende diversificatie wordt niet alleen in Euro staatsobligaties, maar ook in wereldwijde staatsobligaties, wereldwijde bedrijfsobligaties en hypotheke belegd. Daarnaast zijn obligatiecategorieën met een hoger risico opgenomen, namelijk hoogrenderende bedrijfsobligaties en staatsobligaties uit opkomende markten. Binnen zakelijke waarden wordt het vermogen gespreid over wereldwijde aandelen en wereldwijd vastgoed.

Voor iedere beleggingscategorie wordt een portefeuille aangehouden die breed gespreid is over landen/regio's en sectoren. Staatsobligaties en aandelen worden hierbij passief beheerd tegen respectievelijk Barclays en MSCI benchmarks die breed gespreid zijn. Voor de overige categorieën (m.u.v. hypotheke, waar geen goede benchmark beschikbaar is) worden de portefeuilles eveneens beheerd tegen een breed gespreide benchmark.

Omdat de beleggingen goed zijn gespreid over diverse beleggingscategorieën, regio's en sectoren concludeert het Fonds dat er op dit moment geen aanleiding is om in de solvabiliteitsstoets een buffer aan te houden voor concentratierisico's.

Operationeel risico (S9)

Het operationeel risicomanagement is het geheel van activiteiten dat PPF uitvoert om in control te zijn over het behalen van de ambitie en de daarvan afgeleide strategie en financiële en niet financiële doelstellingen.

Het Operationeel Risicomanagement is ingericht rond vier pijlers:

1. De eerste pijler is de interne beheersomgeving omtrent Gedrag en Cultuur. Effectief risicomanagement kan niet worden bereikt zonder het juiste gedrag van de medewerkers, waarbij de 'tone at the top' voor een gedragen risicocultuur essentieel is.

Omdat PPF een groot deel van zijn activiteiten heeft uitbesteed, wordt het beleid, dat wordt uitgevoerd door de uitbestedingspartners, vertaald in een mandaat voor de uitbestedingspartners waarop effectieve monitoring dient plaats te vinden.

2. De tweede pijler bestaat uit het geheel van beheersmaatregelen die worden uitgevoerd door het lijnmanagement. Deze beheersmaatregelen zijn opgenomen in actuele en normatieve beschrijvingen van de processen, de AO/IB beschrijvingen. Vaak betreft het hier zogenoemde hard controls zoals functiescheiding, plausibiliteitscontroles, autorisaties etc. De AO/IB beschrijvingen zijn in het verslagjaar geactualiseerd.

3. De derde pijler bestaat uit de beschikbaarheid van heldere bestuurs- en verantwoordingsrapportages en een goede informatievoorziening.
4. De vierde pijler bestaat uit de risicomanagement activiteiten die worden verricht vanuit de tweede lijnsfunctie. De Risico Controle Matrix en het Incidentenbeleid en -management zijn hiervoor de belangrijkste instrumenten.

Het Fonds heeft de uitvoerende werkzaamheden voor het pensioen- en vermogensbeheer uitbesteed aan externe partijen. Om te waarborgen dat het Fonds zekerheid heeft dat deze partijen de risico's voor de uitbestede activiteiten toereikend beheersen, zijn met alle partijen uitbestedingsovereenkomsten aangegaan. In de overeenkomsten is onder meer geregeld dat de externe partijen periodiek rapporteren over de werkzaamheden die zij voor het Fonds uitvoeren. Deze rapportages gaan in op de gang van zaken binnen de primaire processen. Onderdeel daarvan is ook een incidentenrapportage. High impact incidenten worden direct gemeld. In 2020 hebben zich geen high impact incidenten voorgedaan.

Een andere belangrijke beheersingsmaatregel betreft de 'ISAE3402'-rapportages. Deze rapportages beschrijven een groot aantal processen bij de externe partijen en de wijze waarop deze processen worden beheerst. De rapportages worden voorzien van het oordeel van een onafhankelijke auditor. De ontvangen rapportages worden door het Fonds beoordeeld.

Uit voorgaande concludeert het Fonds dat het op dit moment geen aanleiding ziet om in de solvabiliteitstoets een buffer aan te houden voor operationeel risico.

Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel)portefeuille vastgelegde benchmark.

Het actief beheer risico wordt bepaald conform de handreiking van DNB. Het risicoscenario voor actief beheer risico is alleen op het aandelenrisico (beursgenoteerde aandelen) van toepassing. Hierbij merkt DNB op dat portefeuilles met een tracking error kleiner dan 1% buiten beschouwing worden gelaten.

De allocatie naar aandelen is geheel passief belegd. De tracking errors van deze mandaten liggen tussen 0% en 0,9% zodat het Fonds het actief beheer risico als zeer laag inschat en hiervoor geen buffer toepast in de solvabiliteitstoets.

6.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Toeslagverlening 2021

Eind 2020 was de beleidsdekkingsgraad van Philips Pensioenfonds 109,8%. Met deze dekkingsgraad is het wettelijk niet toegestaan om toeslag te verlenen. Derhalve is er geen sprake van een verhoging van de pensioenen per 1 april 2021.

Nieuwe UFR-methodiek

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2020 en de actuariële grondslagen zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft. De nieuwe methodiek wordt in vier stappen gedurende drie jaar ingevoerd. Bij het Fonds betreft de invloed per 1 januari 2021 van de eerste stap een afname van de actuele dekkingsgraad van ongeveer 1,2 dekkingsgraadpunt.

Herstelplan 2021

Het Fonds bevindt zich sinds 31 maart 2019 in een tekortsituatie. Ook per 31 december 2020 is nog sprake van een tekortsituatie, omdat de beleidsdekkingsgraad (109,8%) onder het niveau ligt van het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsmix (118,2%). Om die reden heeft het Fonds op 31 maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. In het herstelplan is opgenomen dat het Fonds binnen één jaar herstelt naar het niveau van de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische beleggingsmix zonder dat het nemen van additionele beleidsmaatregelen noodzakelijk is. Deze hersteltermijn past binnen de door het Fonds gestelde maximale hersteltermijn van zes jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank het herstelplan goedgekeurd.

Eindhoven, 1 juni 2021

Het Algemeen Bestuur

Dhr. R.Th. Wijmenga	Mevr. F.E. Leene
Dhr. T.J.J. Denteneer	Dhr. B.F.W. Lindenhovius
Dhr. J.S. de Greeff	Dhr. R.W.L.M. Mangelmans
Dhr. R.G.A. ter Huurne	Dhr. M.J.M. Pernot
Mevr. A.C. Joosten-Hendriks	Dhr. C.J.M. Reuvers
Dhr. J.B.J. Kemme	Dhr. A.L. Uittenbroek

7 Overige gegevens

7.1 Financiering en uitvoering

Uitvoeringsovereenkomsten

De aangesloten ondernemingen hebben zich jegens Philips Pensioenfonds bij overeenkomst (de uitvoeringsovereenkomsten) verbonden tot het betalen van de totale door werkgevers en werknemers gezamenlijk verschuldigde pensioenpremie.

Beheer van middelen

Ten aanzien van het beheer van de middelen van het Fonds bepalen de statuten onder meer:

Artikel 12

1. Het Algemeen Bestuur voert een beleggingsbeleid dat in overeenstemming is met de doelstellingen van de Stichting en de prudent-person regel als bedoeld in artikel 135 PW. De waarden worden belegd in het belang van de Aangeslotenen. De beleggingen worden gewaardeerd op basis van marktwaardering.
2. De middelen van de Stichting zullen niet worden belegd in aandelen van de aangesloten ondernemingen, noch in geldleningen aan de aangesloten ondernemingen.

Uitvoering van de pensioenregelingen

Ten aanzien van de uitvoering van de pensioenregelingen bepalen de statuten van het Fonds onder meer:

Artikel 4

1. De Stichting heeft een omgekeerd gemengd bestuur, als bedoeld in artikel 99 van de Pensioenwet.
2. Het Algemeen Bestuur is belast met het bestuur van de Stichting. Daartoe behoort het nastreven van de doelstellingen van de Stichting, waaronder het beheer van de middelen van de Stichting. Bij het vervullen van hun taak richten de leden van het Algemeen Bestuur en de personen die het beleid van de Stichting bepalen of mede bepalen zich naar de belangen van de deelnemers, de gewezen deelnemers, de pensioengerechtigden, de andere aanspraakgerechtigden en de aangesloten ondernemingen. Zij zorgen ervoor dat dezen zich door hen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.
3. Het Algemeen Bestuur is binnen de doelstellingen van de Stichting bevoegd tot alle daden van beheer en beschikking, daaronder begrepen het sluiten van de in artikel 291, lid 2, van het tweede Boek van het Burgerlijk Wetboek bedoelde overeenkomsten.
4. Het Algemeen Bestuur bestaat uit negen niet-uitvoerende bestuursleden, te weten: de voorzitter, drie leden A, drie leden B en twee leden C en ten minste twee uitvoerende bestuursleden, die gelden als leden D. De niet-uitvoerende bestuursleden stellen het aantal uitvoerende bestuursleden vast.

5. Het Algemeen Bestuur is (eind)verantwoordelijk voor het bestuur van de Stichting. Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van de visie, strategie en governance van de Stichting en het vaststellen van het strategisch beleid. Het Algemeen Bestuur bestaat uit alle bestuursleden. De navolgende onderwerpen blijven, onverminderd het elders in de statuten bepaalde, voorbehouden aan de besluitvorming door het Algemeen Bestuur:
- a. het nemen van maatregelen van algemene strekking;
 - b. het sluiten, wijzigen of beëindigen van uitvoeringsovereenkomst(en);
 - c. het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
 - d. het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid; en
 - e. de onderwerpen die daartoe zijn aangewezen in een besluit van het Algemeen Bestuur.

De vaststelling van het beleid inzake beloningen blijft voorbehouden aan de niet-uitvoerendebestuursleden.

6. De uitvoerende bestuursleden vormen het Uitvoerend Bestuur van de Stichting en zijn, met inachtneming van principes van afstemming en raadpleging binnen het Algemeen Bestuur, onder andere verantwoordelijk voor de nadere uitwerking en uitvoering van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde visie en strategie, het door het Algemeen Bestuur vastgesteld strategisch beleid, het vaststellen en uitvoeren van het overige beleid en het dagelijks bestuur van de Stichting, een en ander als nader in het bestuursreglement geregeld. Onverminderd het voorgaande is het Algemeen Bestuur belast met de in lid 5 vermelde onderwerpen en met hetgeen op grond van het elders in deze statuten bepaalde voorbehouden blijft aan het bestuur als geheel. De taakverdeling en de verdeling van de bevoegdheden binnen het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur en tussen de uitvoerende bestuursleden, de niet-uitvoerende bestuursleden en de voorzitter wordt nader in het bestuursreglement geregeld.
7. De niet-uitvoerende bestuursleden zijn belast met het intern toezicht op het beleid van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur, de uitvoering van het beleid door het Uitvoerend Bestuur en de algemene gang van zaken in de Stichting. De wijze waarop het intern toezicht wordt uitgeoefend wordt nader door het Algemeen Bestuur vastgesteld.
8. De voorzitter ziet toe op een goede samenstelling en het functioneren van het Algemeen Bestuur en het Uitvoerend Bestuur en is namens het Algemeen Bestuur eerste aanspreekpunt voor het Verantwoordingsorgaan over het functioneren van het Algemeen Bestuur.
9. De uitvoerende bestuursleden geven leiding aan het bestuursbureau; het Algemeen Bestuur kan één van hen specifiek daarmee belasten.

Artikel 10

1. De Stichting heeft een bestuursbureau. Het Uitvoerend Bestuur, casu quo het conform artikel 4 lid 9 aangewezen lid D, geeft leiding aan het bestuursbureau. De medewerkers van het bestuursbureau worden benoemd en ontslagen door het Uitvoerend Bestuur.
2. Medewerkers van het bestuursbureau zijn in dienst van de Stichting, voorzover het Algemeen Bestuur niet anders bepaalt.
3. Medewerkers van het bestuursbureau dienen zich bij de uitoefening van hun werkzaamheden te richten naar het belang van de Stichting en de in artikel 5 lid 17 bedoelde gedragscode in acht te nemen. Zij zullen geen instructies aannemen van derden, met uitzondering van de in het kader van de uitoefening van hun werkzaamheden regulier te achten instructies van hun leidinggevende(n).

Artikel 3.4

De Stichting is bevoegd de administratie van de door haar uitgevoerde pensioenovereenkomsten en het beheer van haar vermogen, inclusief dat deel van het vermogen dat wordt aangehouden ten behoeve van de uitvoering van één of meer premieovereenkomsten, geheel of ten dele op te dragen aan één of meer derden.

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het resultaat bepalen de statuten onder meer:

Artikel 3.3

De Stichting ontvangt ter verwezenlijking van het gestelde doel bijdragen van deelnemers en/of van de aangesloten ondernemingen. Zij kan ook andere bijdragen ontvangen. De Stichting bestemt de door haar ontvangen middelen ter verwezenlijking van het doel.

Artikel 13.3

Het Algemeen Bestuur stelt het jaarverslag, alsmede de bestemming van het resultaat, vast en zorgt ervoor dat de ingevolge de PW vereiste bescheiden binnen zes maanden na afloop van het boekjaar aan De Nederlandsche Bank worden overgelegd.

7.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Philips Pensioenfonds te Eindhoven is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Philips, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 172.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 8.600.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Philips is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 1 juni 2021

drs. W. Hoekert AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

7.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Stichting Philips Pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Philips Pensioenfonds te Eindhoven gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Philips Pensioenfonds per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020
- de staat van baten en lasten over 2020
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'*.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Philips Pensioenfonds (hierna: het pensioenfonds) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onze controle-aanpak

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Philips Pensioenfonds voert als ondernemingspensioenfonds de pensioenregeling uit voor Koninklijke Philips N.V. en Signify N.V. Zowel vermogensbeheer als pensioenbeheer zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij beginnen met het bepalen van de materialiteit en het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude, het niet-naleven van wet- en regelgeving of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Als gevolg van de Covid-19-maatregelen waren wij genoodzaakt om onze werkzaamheden met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2020 voor een groot deel op afstand uit te voeren. Om de beperkingen in verband met fysieke aanwezigheid en directe observatie te compenseren, hebben we voornamelijk communicatietechnologieën gebruikt en schriftelijke informatie-uitwisseling om de controle-informatie te verkrijgen die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit € 172 miljoen (2019: € 159 miljoen)

Toegepaste benchmark	0,75% van het pensioenvermogen per 31 december 2020, zijnde het totaal van de technische voorziening en de algemene reserve.
----------------------	--

Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Aangezien het pensioenfonds in een herstelsituatie zit maar de beleidsdekkingsgraad per jaareinde niet dichtbij een kritieke grens ligt, hebben wij een percentage van 0,75% gehanteerd. De wijze waarop wij de materialiteit hebben
--------------------	---

bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de auditcommissie en het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 8,6 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een pensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam deskundigen opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij eigen specialisten ingeschakeld bij de controle van de waardering van hypotheek en de technische voorziening.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude. Het niet-naleven van wet- en regelgeving kan leiden tot boetes, rechtszaken of andere consequenties voor de onderneming die een materieel effect kunnen hebben op de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Om de risico's op afwijkingen van materieel belang die het gevolg zijn van fraude te identificeren en in te schatten, verwerven wij inzicht in het pensioenfonds en diens omgeving, met inbegrip van de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het algemeen bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Wij onderzoeken de interne beheersing niet met als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het algemeen bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisaties) en de auditcommissie. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze

financiële verslaggeving, afwijkingen die voortkomen uit oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Ook hebben wij overwogen of de oordeelsvorming en beslissingen bij de waardering van de technische voorziening wijzen op een tendentie bij het algemeen bestuur die mogelijk een risico vormt op een afwijking van materieel belang. In het proces van identificatie van frauderisico's hebben wij overwogen of de Covid-19 pandemie tot specifieke frauderisicofactoren leidt.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's. Verder hebben wij schattingen beoordeeld op tendenties met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in 'Schattingen en veronderstellingen' in de toelichting op de algemene grondslagen evenals in de toelichtingen op de schattingsposten. Ook hebben wij data analyse gebruikt om jaarposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen.

Onze controlewerkzaamheden om in te spelen op de ingeschatte fraude risico's resulteerden niet in een kernpunt van onze controle. Wel beschrijven wij in de controleaanpak van het kernpunt '*Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorziening*' mede onze controlewerkzaamheden om in te spelen op het risico van een mogelijke tendentie bij het algemeen bestuur bij de waardering van de technische voorziening.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. We hebben de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze beoordeling van het frauderisico en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het algemeen bestuur, het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van sleutelfunctiehouders en de compliance officer en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen. We hebben verder kennis genomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Tenslotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Continuïteitsveronderstelling

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om de risico's met betrekking tot continuïteit te identificeren en in te schatten, en om vast te kunnen stellen dat de door het algemeen bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Het algemeen bestuur heeft een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het

pensioenfonds om de continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor tenminste de komende 12 maanden. Wij hebben deze beoordeling met het algemeen bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd.

Wij overwegen op basis van de verkregen controle-informatie of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds de activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

Algemene controlewerkzaamheden

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het algemeen bestuur en de auditcommissie gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad

Risico	<p>De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.</p> <p>Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting '[6] Algemene reserve' van de jaarrekening.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.</p>
Onze controleaanpak	<p>Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2020 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuariële rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorziening. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven.</p> <p>Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maandsdekkingsgraden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen key items de toeslagverlening per 1 april 2020 evenals de toepassing van de Prognosetafels AG2020 en de gewijzigde schatting van de fonds specifieke ervaringssterfte vanaf 1 november 2020. • Daarnaast heeft de certificerend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de technische voorziening zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de

ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerende actuaaris.

Belangrijke observaties Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2020.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

Risico De beleggingen voor risico pensioenfondsen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen voor risico pensioenfondsen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van onafhankelijke taxaties, netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet (beurs)genoteerde fondsen.

De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij (onafhankelijke) taxaties en netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in hypothecaire leningen en derivaten. De posities in niet-(beurs)genoteerd indirect vastgoed kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum en in sommige gevallen het ontbreken van gecontroleerde informatie per 31 december 2020.

Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in paragraaf '6.4.4. Specifieke grondslagen' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen'. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2020 € 1.984 miljoen is belegd in indirect niet-(beurs)genoteerd vastgoed, € 1.011 miljoen in hypothecaire leningen en dat per saldo € 518 miljoen is belegd in derivaten. Dit betreft 16% van de totale beleggingen voor risico pensioenfondsen. Daarnaast is in de toelichting '6.7 Risicobeheer' een rentegevoeligheidsanalyse opgenomen ten aanzien van de waardering van hypothecaire leningen.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen voor risico pensioenfondsen zonder genoteerde marktprijzen

	<p>niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.</p>
Onze controleaanpak	<p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfonds per 31 december 2020.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor de waardering van de hypothecaire leningen omvatte de controle werkzaamheden ten aanzien van de beoordeling van de competentie, capaciteit en objectiviteit van de door het algemeen bestuur ingezette deskundige, waarbij wij voor de controle van relevante assumpties onze eigen waarderingsspecialisten betrokken hebben en verder de gehanteerde brondata getoetst hebben. • De waardering van de niet-(beurs)genoteerde derivaten hebben wij gecontroleerd op basis van de vergelijking tussen de twee door het fonds verkregen onafhankelijke waarderungen van de custodian en de fiduciair beheerder. • Inzake indirect niet-(beurs)genoteerde vastgoedfondsen omvatte de controle mede onderzoek van de meest recente (NAV-)rapportages, gecontroleerde jaarrekeningen, uitkomsten van back-testing procedures en evaluatie van de monitoring procedures van het pensioenfonds. <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen voor risico pensioenfonds onderzocht.</p>
Belangrijke observaties	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfonds zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2020 en de gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening.</p>

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorziening

Risico	<p>De technische voorziening waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreft een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorziening dient krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben</p>
--------	---

	<p>tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle.</p> <p>Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in paragraaf '6.4.4 Specifieke grondslagen' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[7] Technische voorziening' en '[19] Wijziging actuariële grondslagen'. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door overgang naar nieuwe AG Prognosetafels en aanpassing van de ervaringssterfte op basis van nader onderzoek. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 511 miljoen lager uitgekomen.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorziening niet toereikend gewaardeerd en toegelicht is.</p>
<p>Onze controleaanpak</p>	<p>Bij de controle van de technische voorziening hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorziening en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2020. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de technische voorziening per 31 december 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het algemeen bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris. • Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaris en met gebruikmaking van onze eigen actuariële specialist gelet op de besluitvorming van het algemeen bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn.

- Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse.
- Bij de controle van de voorziening pensioenverplichtingen en gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening en het bestuursverslag, inclusief de controle van de basisgegevens en mutaties daarin, hebben wij gebruik gemaakt van de onafhankelijke rapportage over interne beheersmaatregelen bij de pensioenbeheerder en op ons verzoek uitgevoerde gegevensgerichte controlewerkzaamheden door een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij met de andere accountant de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de zelfstandig verrichtte werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie verkregen.

Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorziening geëvalueerd.

Belangrijke observaties

Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2020 of de toelichting van de technische voorziening.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.
- voorwoord, kerngegevens, profiel en personalia, intern toezicht, verantwoording, Philips Pensioenfonds in cijfers, English Summary en het colofon.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere

informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door het algemeen bestuur op 28 april 2009 benoemd als accountant van Stichting Philips Pensioenfonds vanaf de controle van het boekjaar 2009 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het uitvoerend bestuur, het algemeen bestuur en de auditcommissie voor de jaarrekening

Het uitvoerend bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het uitvoerend bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het uitvoerend bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het uitvoerend bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het uitvoerend bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het algemeen bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het uitvoerend bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De auditcommissie is belast met toezicht op de financiële informatieverzorging door het pensioenfonds. Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie '*Onze controle-aanpak*' hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Communicatie

Wij communiceren met het algemeen bestuur en de auditcommissie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan de auditcommissie op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan het algemeen bestuur en de auditcommissie dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het algemeen bestuur en de auditcommissie over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het algemeen bestuur en de auditcommissie hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Den Haag, 1 juni 2021

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. S.B. Spiessens RA

8 English Summary

8.1 Key Data

Amounts in millions of euro

This section contains the key data of Philips Pensioenfonds. The texts included in this section are the main disclosures that are discussed in more detail in other sections of this annual report.

8.1.1 Financial position

	End 2020	End 2019
Total net assets ⁴²	22,921	21,302
Total net actuarial liabilities	19,544	18,210
Current funding ratio	117.3%	117.0%
Policy funding ratio	109.8%	114.2%
Mandatory funding ratio ⁴³	118.2%	118.6%
Minimum mandatory funding ratio	104.1%	104.1%
Real funding ratio	90.4%	92.4%
Real market interest coverage ratio	83.0%	84.4%
Premium funding ratio	79.2%	97.4%
Premium funding ratio (including interest rate hedge)	98.7%	100.5%
Pension administration costs ⁴⁴ <i>in euros per member⁴⁵</i>	€ 156	€ 92
Asset management costs <i>as a percentage of the average invested assets</i>	0.26%	0.24%
Transaction costs <i>as a percentage of the average invested assets</i>	0.13%	0.13%

⁴² The total net assets are the sum of the investments at the Fund's risk, receivables, prepayments and liquid assets less other debts and accruals and deferred income.

⁴³ The mandatory funding ratio is based on the strategic investment policy.

⁴⁴ The key figures in the table include non-recurring items of income and expense. Disregarding non-recurring income and expense, the pension administration costs per member were €104 in 2020 and €105 in 2019.

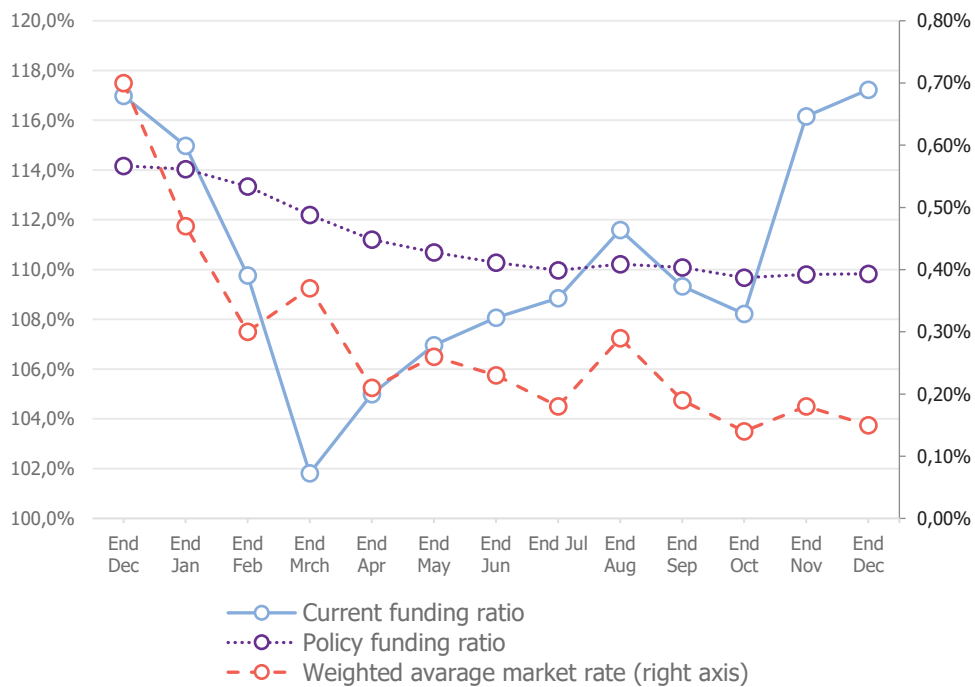
⁴⁵ The number of members is defined as the total of active members plus pension beneficiaries at the end of the financial year.

This section explains the pension fund’s current and policy funding ratio. For notes on the pension fund’s other funding ratios, see section 2.1.1 ‘Toelichting verschillende dekkingsgraden’.

The current funding ratio shows the relationship between the assets of a pension fund and the pension obligations (all pensions to be paid now and in the future). For the current funding ratio, we assume the nominal pension obligations. By this we mean the pension obligations where we do not take into account the increase of the pensions through indexation in the future.

The policy funding ratio is calculated by taking the average of the current funding ratios over the past twelve months. This means that the effect of the development of the current funding ratio can be seen muted in the policy funding ratio. Therefore, only the development of the current funding ratio is explained.

Movements in the current and policy funding ratio in 2020

The current funding ratio increased very slightly, from 117.0% at year-end 2019 to 117.3% at year-end 2020. During Q1 of 2020, the COVID-19 pandemic caused the current funding ratio to plummet, as governments were forced to impose restrictions on social and economic life in an effort to slow the spread of the disease. With those restrictions plunging the global economy into a very deep recession, investors turned to government bonds as a safe haven. This in turn caused a sharp drop in long-term interest rates. Investments in more high-risk asset classes such as equities (i.e. shares), real estate, emerging market debt and high-yield corporate bonds recorded significant losses. Both the declining interest rates and losses on high-risk investments such as equities caused the current funding ratio to decline sharply during Q1 of 2020.

However, the current funding ratio began to recover slightly in Q2. The restrictions imposed in response to the pandemic helped to slow the spread of the virus, giving investors new hope that the crisis could be controlled. Investors were also encouraged by the unprecedented monetary and tax stimulus packages introduced by central banks and governments. In the US, for example, the Fed lowered interest rates, provided financial markets with liquidity and launched major buy-back programmes, while the European Central Bank expanded its own buy-back programmes. Other government measures included support deals to protect companies from insolvency and minimise worker redundancies, as well as pandemic support funding for households. Thanks to these measures, equities and other high-risk investments began to recover.

As infection rates rose again at the end of Q3 and during Q4 of last year, the social and economic restrictions were reinstated, and the economy went back into decline. Nevertheless, the financial markets remained upbeat, with investors responding enthusiastically to news of vaccines being developed against the coronavirus and anticipating a strong economic recovery during the second half of 2021. With that economic recovery on the horizon, prices on the stock markets continued to rise, while other high-risk investments such as emerging market debt and high-yield corporate bonds also improved.

For 2020 overall, the 0.3 percentage point improvement in the current funding ratio was driven primarily by the strong recovery of the stock markets. As a result, the value of the equity investments portfolio rose over the year as a whole. However, although the decline in long-term interest rates during 2020 led to an increase in the value of the portfolio of fixed-yield investments (the LDI portfolio), the positive effect was more than cancelled out by an increase in the provision for pension obligations: lower interest rates mean lower future yields, making it more difficult to provide proper pensions in the future.

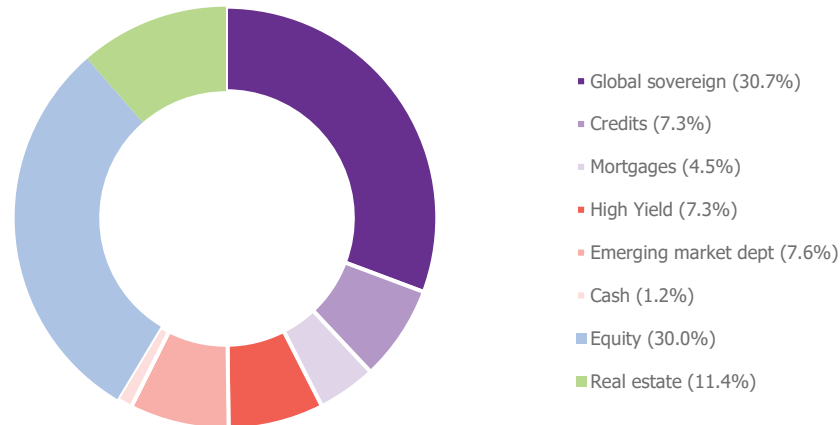
Recovery plan

At 109.8%, the policy funding ratio was still below the required funding ratio as at 31 December 2020 (118.2%). The Fund was therefore still in deficit at that date. That is why the Fund has updated the existing recovery plan and submitted it to the regulator De Nederlandsche Bank for approval before April 1, 2021. On May 19, 2021, De Nederlandsche Bank approved the recovery plan.

8.1.2 Investments

	Year-end 2020	Year-end 2019
Total distribution of investment assets	22,869	21,274

Actual distribution of portfolio (year-end 2020)

Results of investments

	2020	2019
Total return on investments ⁴⁶	9.9%	16.6%

Overview of the investment policy

The objective (ambition) of the investment policy is to make an important contribution to the realization of a real pension. This means a stable pension for pension recipients and non-contributory policyholders and a stable pension for pension builders. In order to realize this ambition, it is very important that the pensions can be indexed. In order to allow indexation of the pensions, the Fund must achieve sufficient return on its investments.

During 2020, the following strategic split between fixed income and corporate securities was in effect. In the opinion of the Board, this distribution offers a good chance of achieving the ambition, namely a real pension, without the risks becoming too great. This is based on the scenarios that the Fund uses, partly based on history, to determine whether the ambition is feasible.

At the end of 2020, the strategic distribution was as follows:

- *60.0% of the pension fund's assets are invested in fixed-income securities.* These largely consist of relatively "safe" investments, which can provide significant safeguards for some of the retirement benefits that the Fund expects to make in the future. Think in particular of government bonds with a global spread. It also invests in riskier fixed-income securities, such as corporate and emerging market bonds. The

⁴⁶ The given return includes hedging interest rate, currency and inflation risk. The total return excluding hedging of interest and inflation risk was 8.3% at the end of 2020 and 14.8% at the end of 2019. The return given is the reported return. This is calculated based on actual figures. The gross and net return derived from this reported return is included in Section 2.7.6 'Relatie van de vermogensbeheerkosten met fondsrendement en risicoprofiel'.

higher risk is offset by a higher return expectation. Cash also falls within the category of fixed-income securities. Cash is invested in capital market funds / loans with a very short term and good creditworthiness. Cash therefore has a low risk profile.

- *40.0% of the pension fund's assets are invested in variable-yield securities.* Those are the more "risky" investments. The commercial values aim to achieve an excess return over the liabilities. Think of investments in shares and real estate.

8.1.3 Pensions

Number of members	Year-end 2020	Year-end 2019
Members not yet retired⁴⁷	13,533	13,525
- Flex pension	12,715	12,383
- Flex pension ES	818	822
- Final pay scheme	-	320
Retired members	52,069	53,505
- Retirement pension	35,203	36,323
- Survivor's pension	16,654	16,980
- Orphan's pension	212	202
Non-contributors with vested rights	31,343	31,295
Total	96,945	98,325

Movements in number of members and other data

The total number of pension builders of the Fund increased slightly from 13,525 to 13,533 in 2020. The pension builders also include ex-employees who, due to incapacity for work or a severance scheme, are entitled to a non-contributory continuation of their pension accrual. The breakdown of pension builders is shown in the following table.

Number of members not yet retired	End 2020	End 2019
Employees	12,851	12,840
Former employees who are disabled	682	685
Total	13,533	13,525

⁴⁷ Since their accrual is being continued, participants who receive an occupational disability pension (end 2020: 682 participants) have been included in the numbers under 'pension builders'.

Contributions*Amounts in millions of euro*

	2020	2019
Employer's	221	221
Employer's one-off single premium	3	1
Employees' pension plan	22	16
Employees' voluntary insurances	1	1
Total	247	239

Benefit payments*Amounts in millions of euro*

	2020	2019
Pensions	655	658
Surrender	0	0
Value transfers, individual	5	4
Total	660	662

Indexations

	2020	2019
Members not yet retired, flex pension	0.64%	2.25%
Retired members and non-contributors with vested rights	0.64%	0.75%

Colofon

Digitaal jaarverslag

Dit jaarverslag is digitaal beschikbaar op de website van Philips Pensioenfonds. U kunt het downloaden op www.philipspensioenfonds.nl/downloads. Wilt u een digitale versie via e-mail toegestuurd krijgen, neemt u dan contact op met de Klantenservice. De contactgegevens vindt u op www.philipspensioenfonds.nl/contact

Algemene pensioeninformatie

Heeft u vragen over pensioenzaken? Bel dan tussen 9.00 en 17.00 uur met de Klantenservice van Philips Pensioenfonds via +31 (0)88 – 015 79 00. U kunt ook een bericht sturen aan de Klantenservice via info@philipspensioenfonds.nl. Voor meer informatie kunt u ook onze website bezoeken: www.philipspensioenfonds.nl

Bezoekadres (op afspraak)

Prof. E.M. Meijerslaan 1
1183 AV Amstelveen

Postadres

Postbus 123
1180 AC Amstelveen

Postadres Bestuursbureau en Algemeen Bestuur

Postbus 80031
5600 JZ EINDHOVEN

E-mailadres Bestuursbureau en Algemeen Bestuur

algemeenbestuur.ppf@philips.com

Redactie

Stichting Philips Pensioenfonds

Copyright © Stichting Philips Pensioenfonds